

DREAM

Fremskrivning af
familiekarakteristika og
boligefterspørgslen i danske
kommuner - Tønder

Maj 2017

Indholdsfortegnelse

1	INDLEDNING	3
2	BEFOLKNING	5
2.1	Befolkning.....	5
2.2	Fødte og døde	7
2.3	Indvandring og udvandring	8
2.4	Til- og fraflytning	9
2.5	Familiestruktur	16
3	BEFOLKNINGENS UDDANNELSESLEVEL	19
4	ARBEJDSMARKEDET	24
5	UDVIKLINGEN I BOLIGFTERSPØRGSLEN	33
5.1	Boligtype.....	34
5.2	Boligart	37
5.3	Boligstørrelse.....	38
5.4	Bystørrelse.....	40
6	MARGINALEKSPERIMENTER	42
6.1	Øget tilflytning fra pendlingskommunerne med tilknytning til arbejdsmarkedet	43
6.2	Lavere ledighedsgrad	51
6.3	Højere uddannelsesniveau for nettotilflytning	53
6.4	Øget efterspørgsel efter parcelhuse af ældre	59
7	KONKLUSION	63
8	REFERENCER	65
9	APPENDIKS	66

1 Indledning

I det følgende præsenteres for Tønder Kommune forventningen frem mod år 2040 til udviklingen i befolkningens størrelse og alderssammensætning, familiestruktur, uddannelsesniveau samt tilhørsforhold til arbejdsmarkedet. Ændringer i disse forhold er af afgørende betydning for bolig efterspørgslen, hvorfor forventningen til udviklingen i det samlede boligbehov og dets underliggende karakteristika som type, størrelse og beliggenhed også betragtes. Relationen mellem de karakteristika, der kendetegner den i kommunen bosiddende befolkning og befolkningens boligpræferencer belyses desuden i fire forskellige marginaleksperimenter, i hvilke udvalgte adfærdsmønstre korrigeres. Eksperimenterne har primært til formål at illustrere, hvorledes ændrede adfærdsmønstre selv på kort eller mellemlangt sigt kan dæmpe eller øge de negative økonomiske konsekvenser, som den grundlæggende strukturelle udvikling alt andet lige giver anledning til. Fremskrivningen er såvel som marginaleksperimenterne udført ved anvendelse af DREAMs mikrosimulationsmodel SMILE 3.0.

Befolkningen i Tønder Kommune ventes at aftage fra knap 39 tusinde i 2013 til knap 36.400 i 2040. Der ventes en positiv nettoindvandring til kommunen i gennem hele perioden, mens nettotilflytningen til kommunen ventes at være omtrent neutral fra 2020. Den positive tilvækst fra emigrationen ventes dog at opvejes af et negativt fødselsoverskud, som resulterer i, at befolkningstallet i kommunen ventes at aftage i hele perioden frem mod 2040. Fremadrettet ventes restlevetiden forsat at øges, hvilket sammen med befolkningens aldring giver anledning til, at personer ældre end 67 år på sigt skønnes at udgøre en større andel af den bosiddende befolkning i Tønder Kommune.

De finansieringsudfordringer som den demografiske udvikling giver anledning til modvirkes i nogen grad af en ændring i befolkningens uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning. Som i resten af landet ventes uddannelsesniveaulet således at forbedres i fremskrivningen, hvilket primært skyldes, at de yngre generationer, som erstatter de ældre generationer, generelt er bedre uddannet. Således øges andelen af befolkningen med en videregående uddannelse. Det stigende uddannelsesniveau bidrager til, at erhvervsdeltagelsen og beskæftigelsestilbøjeligheden for personer under 50 år opretholdes. Forøgelsen af beskæftigelses- og erhvervsfrekvensen for de 16-67-årige gennem fremskrivningen, skal dog primært henføres til en øget erhvervsdeltagelse for de 60-67-årige, der er motiveret af Tilbagetrækningsreformen.

Familiestrukturen ventes at ændre sig i retning mod, at en voksende andel af befolkningen vil udgøres af enlige, som følge af ændrede levemønstre og flere ældre. Befolkningens aldring og den ændrede familiestruktur ventes at øge bolig efterspørgslen trods nedgangen i befolkningen. Her ventes særligt en større efterspørgsel på almene boliger og private udlejningsboliger, typisk rækkehuse og etageboliger. Samtidig vil en større andel af efterspørgslen end tidligere rette sig mod mindre boliger og mod boliger beliggende i mindre byer med under 1.000 indbyggere.

Undersøgelsen er baseret på en fremskrivning udført med DREAMs mikrosimulationsmodel SMILE 3.0. Modellen er beskrevet i Hansen og Markeprand (2015), mens datagrundlaget og det metodiske fundament er yderligere belyst i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013). Disse rapporter uddyber centrale antagelser så som anvendt estimationsperiode og arten af de forklarende variable, der er inddraget i estimationerne. Det er dog ikke nødvendigt at have kendskab til rapporterne for den læser, der alene er interesseret i modellens resultater.

Det anbefales, at man rådfører sig med retningslinjerne for fortolkning af modellens resultater i kapitel 2 Hansen og Markeprand (2015). Heri forklares bl.a. årsagen til, at resultater opnået ved SMILE og Danmarks Statistiks fremskrivningsmodel ikke kan forventes at være entydige. Ligeledes understreges det, at der er tale om en videreførelse af strukturel adfærd, hvorfor den senest kendte historiske udvikling ikke vil afspejle sig i de nærmeste fremskrivningsår. Centralt skal det fremhæves, at den forventede udvikling i boligstrukturen alene afspejler befolkningens efterspørgsel efter bestemte boligkarakteristika i fravær af udbudsbegrænsninger. Fremskrivningerne indebærer således ikke en vurdering af udbuddet af boliger, hvilket bl.a. ville fordrer kendskab til kommunens strategi vedrørende nyopførelser, udstykning og omlægning af eksisterende erhvervsgrunde til andre formål. En vurdering af, hvorledes den eksisterende boligmasse afvikles gradvist i takt med stigende boligalder er heller ikke inddraget. Eksistensen af et egentligt boligmarked kræver, at der indarbejdes en prisdynamik, der etablerer et realistisk forhold mellem udbud og efterspørgsel.

Befolkningens uddannelsesadfærd var tidligere opdelt på landsdele, men er nu ændret, så den er nuanceret på kommuneniveau. Således tillades nu variation inden for en landsdel i tilbøjeligheden til at påbegynde en uddannelse. Befolkningens uddannelsesniveau påvirker befolkningens arbejdsmarkedstilknytning, hvorfor nuanceringen af uddannelsesadfærden skønnes at bidrage til en mere retvisende vurdering af befolkningens deltagelsespotentiale i de enkelte kommuner. Modellen har yderligere undergået et eftersyn under hvilket mindre uregelmæssigheder i bl.a. den fremtidige boligstruktur er søgt oprettet. Derfor vil fremskrivningsresultater i nogen grad afvige fra indholdet i Hansen og Markeprand (2015). Modellens overordnede rammer er herudover uændrede. Således tages fremskrivningen fortsat udgangspunkt i familie- og boligstrukturen i år 2013, mens estimerede adfærdsmønstre er baseret på årene forud herfor.

I kapitel 2 beskrives den demografiske udvikling i Tønder Kommune, hvilket indebærer en beskrivelse af den historiske og fremskrevne udvikling i befolkningen, antallet af fødte og døde, ind- og udvandring, til- og fraflytning samt i familiestrukturen. I kapitel 3 beskrives forventningerne til den fremtidige udvikling i befolkningens uddannelsesniveau, mens forventningen til den fremtidige udvikling i befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet beskrives i kapitel 4. I kapitel 5 beskrives forventningerne til efterspørgslen efter boliger fordelt på udvalgte karakteristika, mens kapitel 6 er tilegnet en beskrivelse af resultaterne af fire marginaleksperimenter i hvilke den grundlæggende adfærd korrigeres. En konklusion følger i kapitel 7.

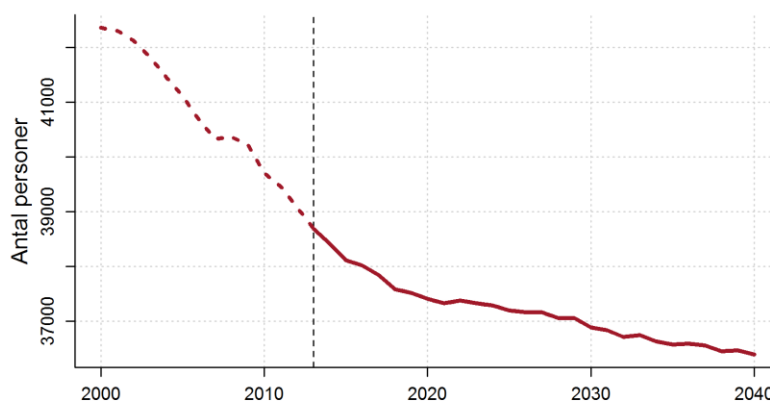
2 Befolkning

Befolkningens udvikling og sammensætning på alder og oprindelse fastlægges på nationalt plan på baggrund af ind- og udvandring samt antallet af fødte og døde. De samme hændelser påvirker udviklingen i befolkningen på kommunalt niveau, men herudover indregnes effekten af flytninger på tværs af kommunegrænser. Flytninger inden for de enkelte kommuner indregnes også i fremskrivningen, fordi det er med til at ændre boligefterspørgslens struktur – eksempelvis om efterspørgslen på lejeboliger stiger til fordel for ejerboliger. I dette kapitel redegøres der først for den samlede befolkningsudvikling og efterfølgende for udviklingen i de underliggende komponenter, der bestemmer den, dvs. fødte og døde, ind- og udvandrede samt til- og fraflyttede. Udviklingen i Tønder Kommune sammenholdes med udviklingen i henholdsvis Landsdel Sydjylland og på landsplan, hvor det vurderes relevant.

2.1 Befolkning

Fra år 2000 til 2013 er udviklingen i Tønder Kommune kendetegnet ved en negativ befolkningsvækst, dog med en pause i et enkelt år, 2008. Kommunens indbyggerantal aftager gennem denne periode fra et niveau på omkring 42 tusinde personer til ca. 38.700 personer. Det svarer til en samlet negativ vækst på 8,7 pct. eller gennemsnitligt -0,7 pct. om året, jf. Figur 2.1. Befolkningen ventes at fortsætte den kraftige reduktion et par år endnu, hvorefter faldet i befolkningstallet aftager og bevæger sig mod en stabilisering frem mod 2040. Til sammenligning er de gennemsnitlige vækstrater for perioderne 2000 til 2013 og 2013 til 2040 henholdsvis 0,4 pct. og 0,3 pct. i hele landet, mens der for Sydjylland er en gennemsnitlig vækstrate på 0,17 pct. historisk og 0,04 pct. i perioden fra 2013 til 2040. Befolkningstilvæksten i Tønder Kommune er således markant lavere i årene 2000-2012, hvilket ventes at fortsætte i årene 2013-2040 sammenholdt med både landsdelen Sydjylland og hele landet.

Figur 2.1. Udvikling i befolkningen, Tønder Kommune

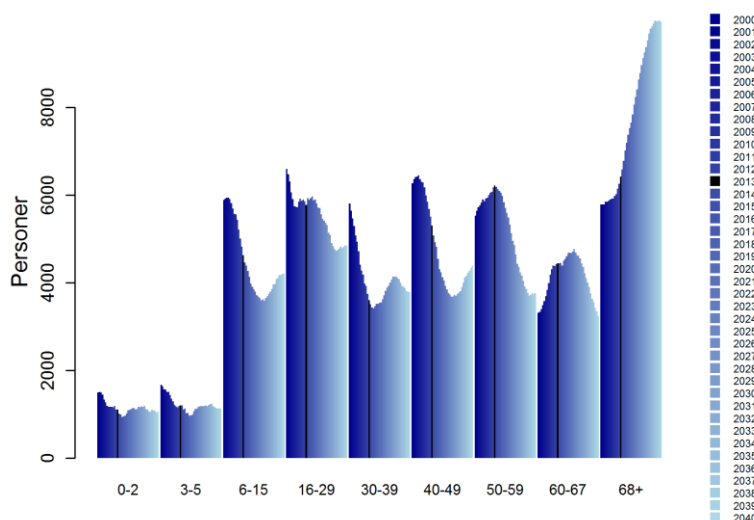
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Den historiske udvikling i befolkningstilvæksten i Tønder Kommune er forklaret ved et voksende negativt fødselsoverskud samt en negativ nettotilflytning i hele perioden, dog bidrog en positiv nettoindvandring til at reducere befolkningsfaldet. Historisk har antallet af fødte været lavere end antallet af dødsfald. Samtidig har det årlige antal fødte været faldende, mens antallet af dødsfald har været stabilt, hvilket har øget det negative fødselsoverskud frem mod de seneste historiske år. I fremskrivningen ventes der generelt et negativt fødselsoverskud, en positiv nettoindvandring og en neutral nettotilflytning, som samlet giver anledning til, at den seneste negative befolkningsvækst forsættes frem mod 2040 og først ved slutningen af fremskrivningsperioden ventes en stabilisering.

Opgjort på alder skyldes den historiske reduktion i befolkningen i et fald i antallet af personer under 50 års alderen, jf. Figur 2.2. I fremskrivningsårene ventes antallet af personer over 67 år at vokse markant, mens der bliver markant færre i aldersgruppen 40-67 år efter 2020. Udviklingen i de ældste aldersklasser er foranlediget af et generelt fald i dødeligheden kombineret med, at flere personer gradvist indtræder i aldersgruppen over 67 år. Den historiske udvikling i en aldersklasse bliver typisk gengivet i fremskrivningen i den umiddelbare ældre aldersklasse. Eksempelvis ses det historiske fald i antallet af personer i aldersgruppen 40-49 år tydeligt gengivet i den fremtidige forventning til antallet af personer i alderen 50-59 år 10 år senere. Disse demografiske effekter er mest udprægede såfremt aldersklassen kun i mindre grad er påvirket af bevægelser på tværs af kommunegrænser, hvilket som det senere skal blive klart, netop er tilfældet for de 50-59-årige.

Figur 2.2. Befolkningen i Tønder Kommune fordelt på aldersintervaller, 2000-2040

Anm.: Den sorte markering angiver det sidste historiske år, her 2013.

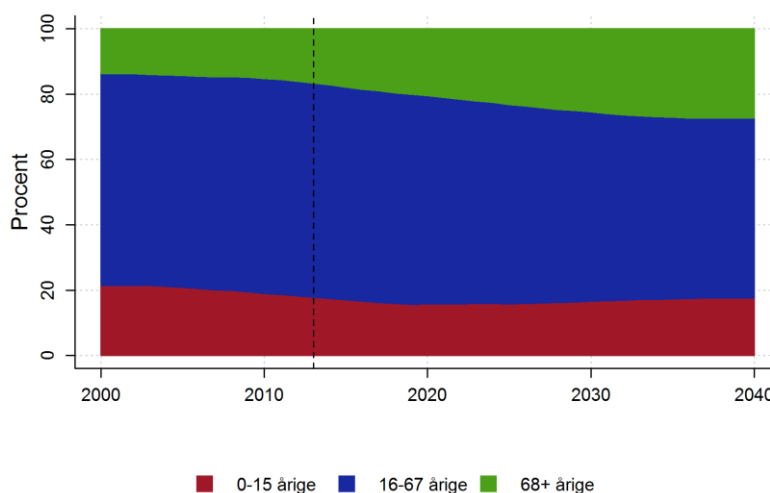
Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.3 viser den relative andel af befolkningen fordelt på tre aldersgrupper: børn (0-15 år), personer i den erhvervsaktive alder (16-67 år) og personer, som primært er tilbagetrukket fra arbejdsmarkedet (68+ år)¹. I Tønder Kommune vil andelen af personer i den erhvervsaktive alder

¹ Velfærdsaftalen fra 2006 og Tilbagetrækningsreformen fra 2011 løfter gradvist folkepensionsalderen til 67 år frem mod 2022. Herefter levetidsindekseres pensionsalderen, så den følger levetiden for en 60-årig. Pensionsalderen forventes således, at være 68 år i 2030, 69 år i 2035 og 70 år i 2040, jf. DREAM (2014).

falde fremadrettet fra et niveau på ca. 65½ pct. i 2013 til godt 63 pct. i 2020 og 55 pct. i 2040. Samtidig ventes andelen af ældre over 67 år at vokse fra 16½ pct. i 2013 til 20 pct. i 2020 og 27 pct. i 2040. Andelen af børn falder på kort sigt fra næsten 18 pct. i 2013 til 16 pct. i 2020, for derefter at vokse igen til omkring 18 pct. frem mod 2040. Kombinationen af færre personer i den erhvervsaktive alder, flere børn og flere personer, der er i en alder, hvor størstedelen har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, kan bidrage til at øge kommunens finansieringsudfordringer på sigt.

Figur 2.3. Aldersfordeling i procent for Tønder Kommune

Anm.: Den sorte markering angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.2 Fødte og døde

Fertiliteten har de seneste år været aftagende på nationalt plan, hvilket kombineret med antallet af kvinder i den fertile alder (14-48 år)², har givet anledning til et faldende antal fødte. I Tønder har fertiliteten været relativt konstant frem mod 2009 og faldende efterfølgende. I fremskrivningen ventes antallet af fødte at stige moderat frem mod 2020 og derefter være relativt stabilt omkring 350-400 om året, jf. Figur 2.4. Samtidig ventes antallet af kvinder i den fertile alder bosiddende i Tønder Kommune at falde fra et niveau omkring 7.600 personer i 2013 til ca. 6.600 personer i 2030. Antallet af kvinder i den fertile alder ventes herefter forøget med godt 150 personer frem til 2040. Størstedelen af faldet i antallet af kvinder i den fertile alder ventes dog at være kvinder over 36 år (ca. 2.000 personer frem mod 2030), hvor fertiliteten er dalende. Antallet af kvinder mellem 14 og 36 år, ventes omvendt at være relativt stabil frem mod 2030, hvilket forklarer, at antallet af fødte i kommunen ventes at være relativt stabilt i fremskrivningen.

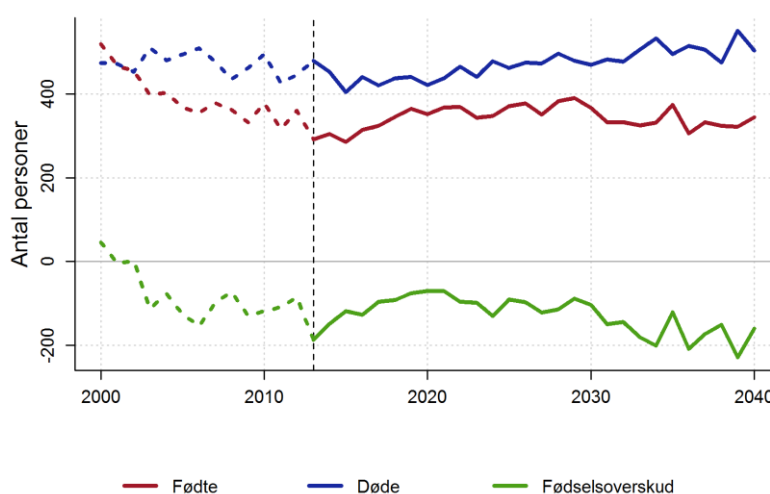
Historisk har antallet af fødte i Tønder Kommune ligget på et lavere niveau end antallet af døde, bortset fra først i nullerne. Selvom det årlige antal af fødte ventes at øges frem mod 2020 og stabiliseres derefter ventes det fremadrettet at fødselsoverskuddet forbliver negativt. Det skyldes, at

² Opgjort primo året.

befolkningen i Tønder kommune generelt bliver ældre, hvilket resulterer i et voksende antal døde, jf. Figur 2.4.

I de historiske år fra 2000 til 2012 ligger antallet af fødte i gennemsnit knap 20 pct. lavere end antallet af døde hvert år. Til sammenligning er antallet af fødte henholdsvis 9 pct. og 15 pct. højere end antallet af døde, når Landsdel Sydjylland eller hele Danmark betragtes. I fremskrivningsårene fra 2013 til 2039 ventes antallet af fødte i Tønder Kommune i gennemsnit til at falde så antallet af fødte ligger 27 pct. lavere end antallet døde, mens dette tal til sammenligning er 2 pct. i Landsdel Sydjylland. På landsplan ventes antallet af fødte i fremskrivningen at være 15 pct. højere end antallet af døde, som er marginalt lavere, end det var tilfældet i den historiske periode.

Figur 2.4. Antal fødte, døde og fødselsoverskud, personer

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012. Antallet af fødte og dødsfald på kommuneniveau i 2013 er fremskrevne niveauer, men data for året indgår i estimationen af henholdsvis nationale fertilitetsrater og døds sandsynligheder på kommuneniveau.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.3 Indvandring og udvandring

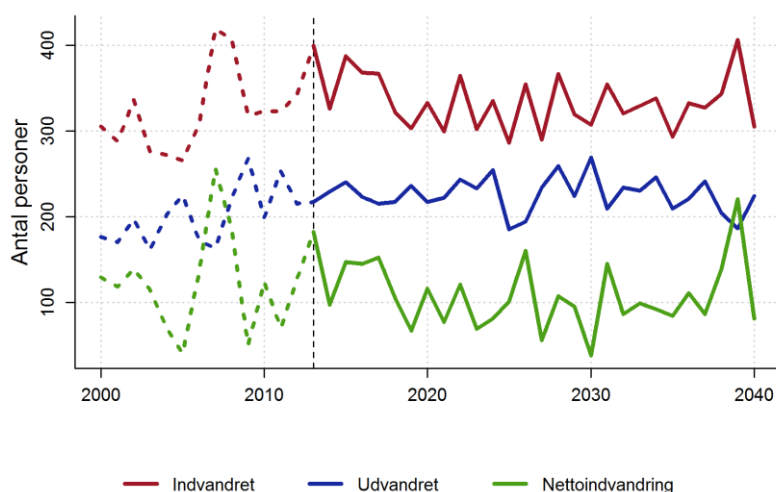
Figur 2.5 viser udviklingen i ind- og udvandringen i Tønder Kommune. Historisk er udviklingen i indvandringen præget af store udsving, hvilket tydeliggør vanskeligheden i at skønne over den fremadrettet. Indvandringen forventes i gennemsnit at være på godt 330 personer om året, jf. Figur 2.5. Den samlede nationale bruttoindvandring afspejler niveauet i Befolkningsfremskrivning 2014³. Indvandringens fordeling på kommuner afspejler den historiske fordeling fra 2010-2012. Således indregnes der i fremskrivningen ikke et evt. skift som følge af eksempelvis ændrede flygtningekvoter. Eftersom det overordnede indvandringsniveau er forankret i Befolkningsfremskrivning 2014, er de seneste års høje indvandring af personer med flygtninge- og familiesammenføringsbaggrund heller ikke taget i betragtning.

³ Danmark Statistik og DREAM laver hvert år en samordnet befolkningsfremskrivning for Danmark. Se yderligere information på Danmarks Statistiks hjemmeside:

<http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/befolkningsfremskrivning-for-danmark>

Udvandringen har historisk været lavere end indvandringen, hvilket har givet anledning til en positiv nettoindvandring. Denne tendens forventes at fortsætte, idet såvel ind- som udvandringen ventes at variere omkring de historiske niveauer. Som følge heraf skønnes nettoindvandringen at fluktuere omkring et niveau på godt 100 personer frem mod år 2040, hvilket omtrent svarer til det historiske niveau.

Figur 2.5. Udvandring, bruttoindvandring og nettoindvandring

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012. Antallet af indvandrede og udvandrede på kommuneniveau i 2013 er fremskrevne niveauer, men data for året indgår i estimationen af henholdsvis indvandringens sammensætning på køn og oprindelse og af udvandringssandsynligheden.

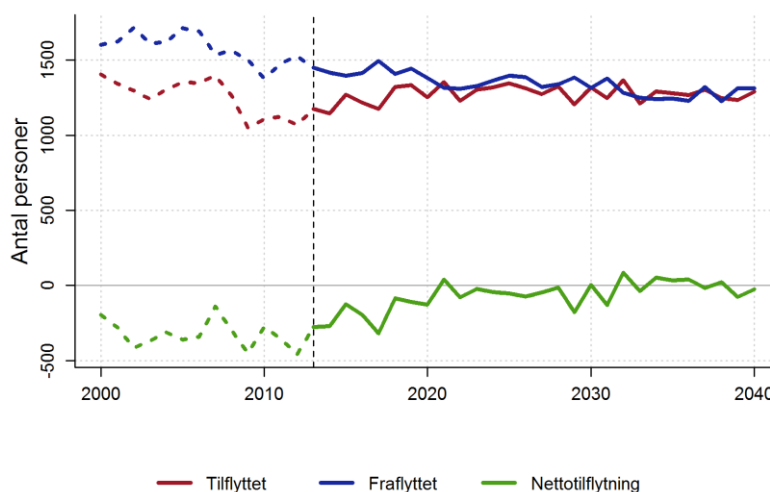
Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.4 Til- og fraflytning

Tilflytningen til Tønder Kommune har været lavere end fraflytningen fra starten af 00'erne og frem til 2012, således nettotilflytningen i de senere historiske år har været negativ. Årsagen var blandt andet en faldende tilflytning, der dog nåede bunden i 2009, hvorefter tilflytningen er steget igen, hvilket ventes at fortsætte. Faldet i nettotilflytningen historisk ventes således at aftage og afløses af en nogenlunde neutral nettotilflytning i fremskrivningsårene. Det skyldes, at der anvendes strukturelle flyttesandsynligheder⁴ i SMILE. I fremskrivningsårene forventes tilflytningen at variere mellem 1.100 og 1.300 personer, mens fraflytningen forventes at variere omkring et niveau på mellem 1.300 og 1.400 personer om året men således, at nettotilflytningen i gennemsnit blot er marginalt negativt (ca. 30 personer om året) i fremskrivningsårene efter 2020, jf. Figur 2.6.

⁴ Flyttesandsynligheden er estimeret over perioden 2000-2012 for at bestemme en strukturel tendens fremfor at videreføre de seneste års adfærd. Sandsynlighederne korrigeres dog på kort sigt således, at startniveauet for den absolutte til- og fraflytning approksimeres til gennemsnittet over de seneste tre år. For en nærmere redegørelse af valg af estimationsperiode og -metode henvises til kapitel 2 og kapitel 3.6.1 i Hansen og Markeprand (2015) samt kapitel 3 i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013).

Figur 2.6. Til- og fraflytning samt nettotilflytning

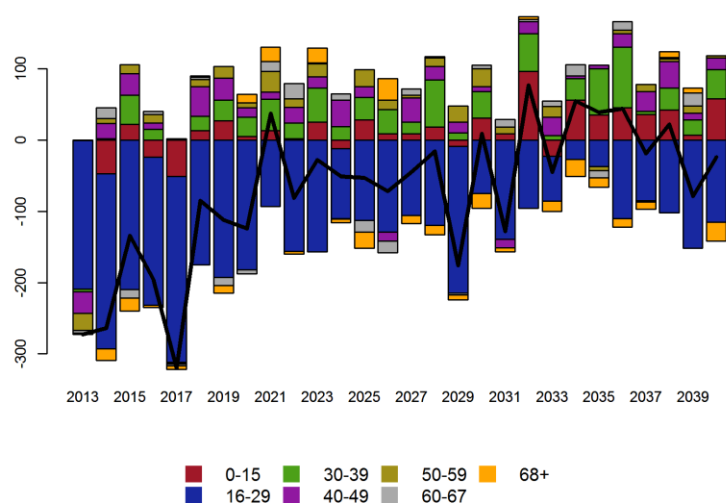
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.7 viser forventningen til antallet af nettotilflytninger opgjort på aldersgrupper. Heraf fremgår det, at der typisk ventes en større fraflytning end tilflytning af unge i alderen 16-29 år, mens det omvendte er tilfældet, når børn og personer i alderen 30-49 år betragtes. Flyttetilbøjeligheden både indenfor og på tværs af kommunegrænser aftager med alderen⁵. I Tønder kommune forventes generelt en positiv nettotilflytning af personer over 50 år og opefter, dog med en svingende tendens for personer over 68 år, hvilket kan indikerer, at det er attraktivt at flytte til Tønder kommune for familier, hvor børnene er flyttet hjemmefra.

⁵ Se evt. Hansen & Markeprand (2015), s. 58, figur 3.33.

Figur 2.7. Nettotilflytning opdelt på udvalgte aldersgrupper i Tønder Kommune, antal personer

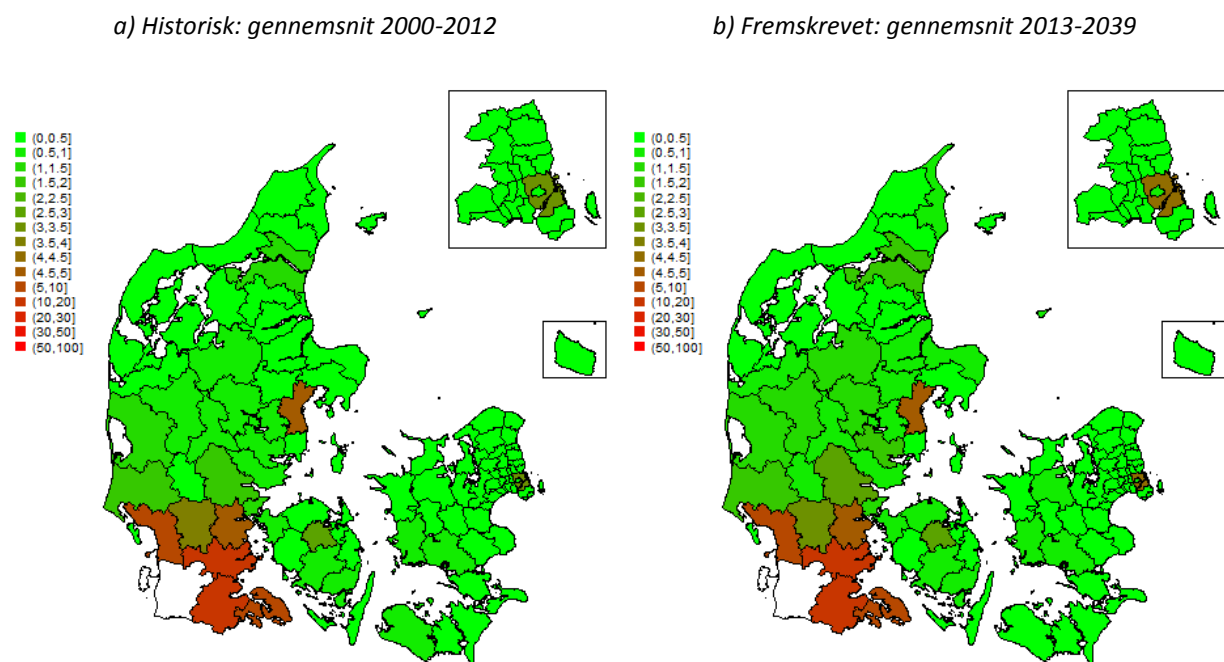

Anm.: Den sorte linje viser den samlede nettotilflytning.

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 2.8a og Figur 2.8b illustrerer, hvor tilflytterne til Tønder Kommune typisk kommer fra såvel historisk som fremskrevet. I begge figurer er Tønder Kommune markeret med hvidt. Jo mere rødlig farven er på en given kommune, des større er koncentrationen af tilflyttere til Tønder Kommune fra den pågældende kommune. Koncentrationen er opgjort som den gennemsnitlige årlige andel af personer, der tilflytter Tønder over henholdsvis den historiske periode og fremskrivningsperioden. Størstedelen af tilflytterne kommer fra nabokommunerne og Århus Kommune.

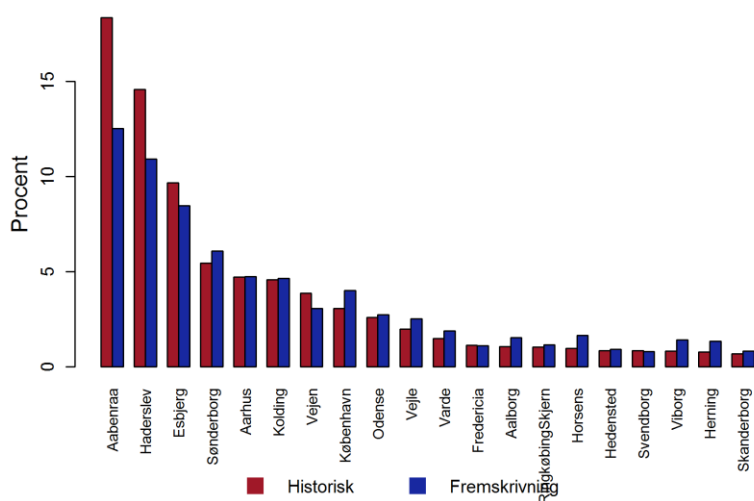
Figur 2.8. Koncentration af tilflyttere fra andre kommuner til Tønder Kommune, pct.

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

I gennemsnit stammer den historiske tilflytning til Tønder Kommune primært fra henholdsvis Aabenraa (18,7 pct.), Haderslev (14,0 pct.), Esbjerg (10,5 pct.) og Sønderborg Kommune (5,5 pct.), jf. Figur 2.8 og Figur 2.9. I fremskrivningen forventes fortsat, at de 20 historisk dominerende kommuner, vil tegne sig for en betragtelig andel af den samlede tilflytning, således det overordnede tilflytningsmønster bevares i fremskrivningen. Fordelingen forventes dog at ændres en smule mod en større andel af tilflyttere fra Københavns Kommune sammenholdt med resten af landets kommuner.

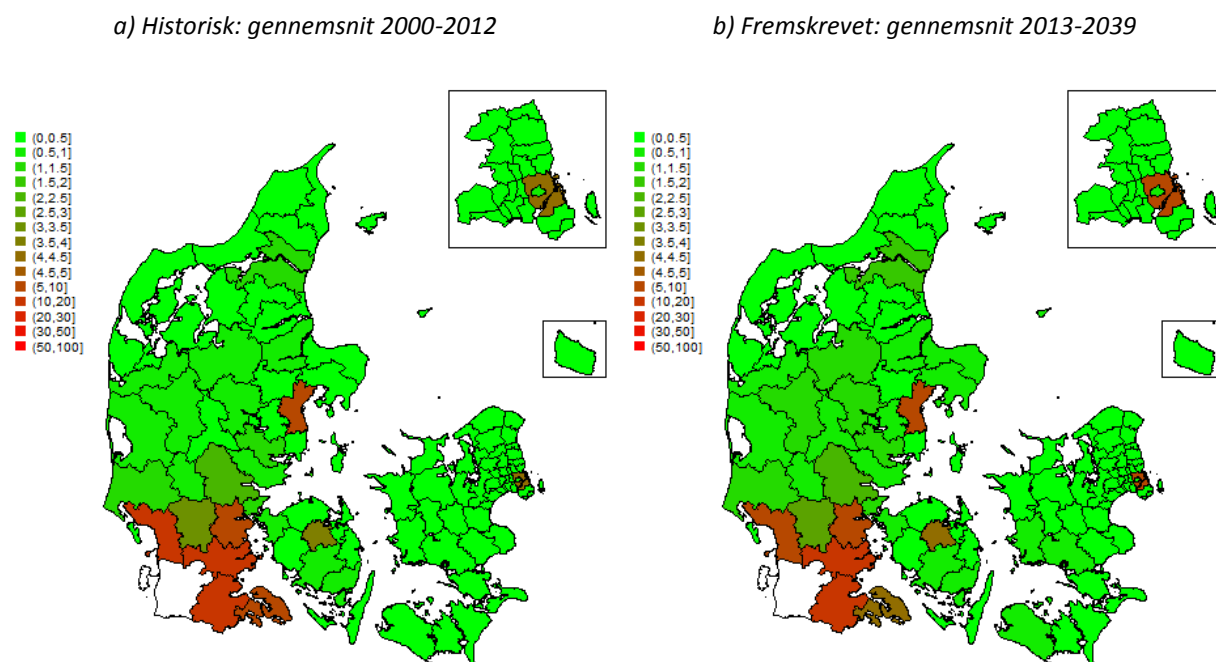
Figur 2.9. Gennemsnitlig historisk og fremskrevet andel af samtlige flytninger til Tønder Kommune fordelt på de 20 historisk dominerende fraflytningskommuner

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.10a og Figur 2.10b illustrerer, hvor personer fra Tønder Kommune flytter hen henholdsvis historisk og fremskrevet. Både historisk og i fremskrivningen er det de nærliggende kommuner samt Århus, Odense og Københavns kommuner, som aftager størstedelen af fraflytterne fra Tønder Kommune. Fraflytningen sker, som beskrevet tidligere, hovedsagligt af de unge og dette afspejler sig også i de fraflytningskommuner, som er præget af uddannelsesområder.

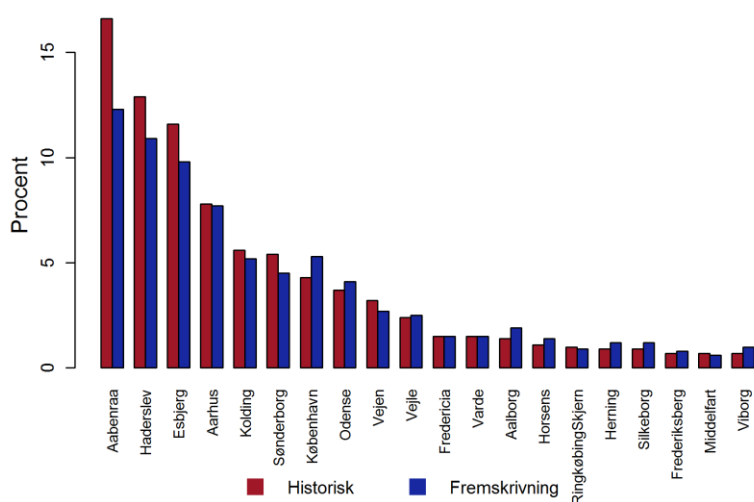
Figur 2.10. Koncentration af fraflyttere fra Tønder Kommune fordelt på tilflytningskommuner

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Aabenraa, Haderslev og Esbjerg er de tre kommuner, som historisk aftager den største andel af fraflyttere fra Tønder Kommune, jf. Figur 2.11. Som anført tidligere vil de samme tre kommuner også være ophav til den største andel af tilflyttere til Tønder Kommune fremadrettet.

Figur 2.11. Gennemsnitlig historisk og fremskrevet andel af samtlige flytninger fra Tønder Kommune fordelt på de 20 historisk dominerende tilflytningskommuner

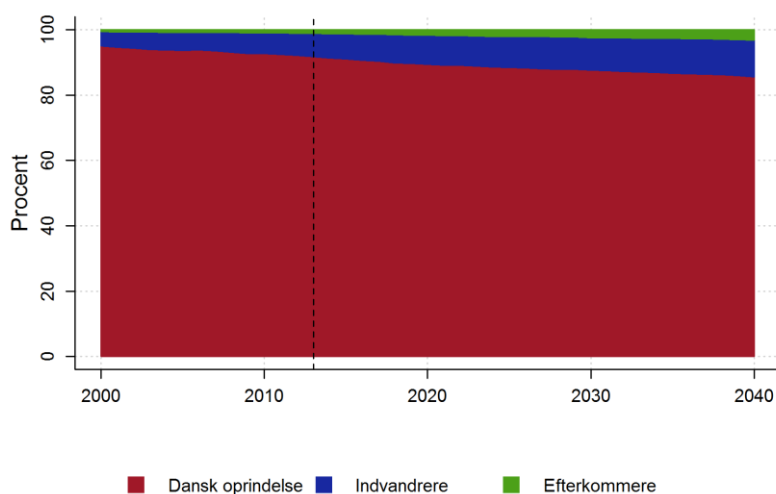

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Historisk er gennemsnitligt 16,4 pct. af fraflytningen rettet mod Aabenraa Kommune, mens henholdsvis 13,3, 11,9 pct. og 7,9 pct. af de fraflyttende årligt er flyttet fra Tønder til Haderslev, Esbjerg og Aarhus Kommune. I fremskrivningen ventes en større andel af fraflytterne at flytte til både Københavns og Odense kommuner, mens en mindre andel flytter til Aabenraa, Haderslev og Esbjerg kommune, sammenholdt med den historiske periode. Som tilfældet var for tilflytningerne til Tønder, vil de fraflytningskommuner, der karakteriserer det historiske flyttemønster, også gøre det fremadrettet.

Til- og fraflytningen vil sammen med ind- og udvandringen give anledning til en relativt beskeden ændring i den etniske sammensætning i Tønder Kommune, jf. Figur 2.12 og Tabel 2.1. viser udviklingen i andelen af indvandrere og efterkommere fordelt på vestlige og ikke-vestlige lande som andel af hele befolkningen i Tønder Kommune, Landsdel Sydjylland og i hele landet. Andelen af både vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere ventes at stige over tid. Samlet er andelen af både vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på niveau med gennemsnittet for Landsdelen Sydjylland, men lidt lavere end gennemsnittet for hele landet og ventes også at være det fremadrettet.

Figur 2.12. Udvikling i befolkningens sammensætning på oprindelse i Tønder Kommune

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Tabel 2.1 Udvikling i andelen personer med dansk oprindelse samt vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i Tønder, Syddjylland og hele landet

	2013	2020	2040
Dansk oprindelse			
Tønder	91,8	89,5	85,7
Syddjylland	91,0	88,9	85,2
Hele landet	89,3	87,2	83,5
Ikke-vestlige indvandrere			
Tønder	2,5	3,4	4,7
Syddjylland	3,7	4,3	5,5
Hele landet	4,8	5,4	6,3
Vestlige indvandrere			
Tønder	4,6	5,4	6,6
Syddjylland	3,5	4,3	5,4
Hele landet	3,4	4,2	5,2
Ikke-vestlige efterkommere			
Tønder	0,6	1,0	1,8
Syddjylland	1,5	1,8	2,5
Hele landet	2,2	2,6	3,6
Vestlige efterkommere			
Tønder	0,6	0,7	1,3
Syddjylland	0,4	0,6	1,3
Hele landet	0,4	0,6	1,4

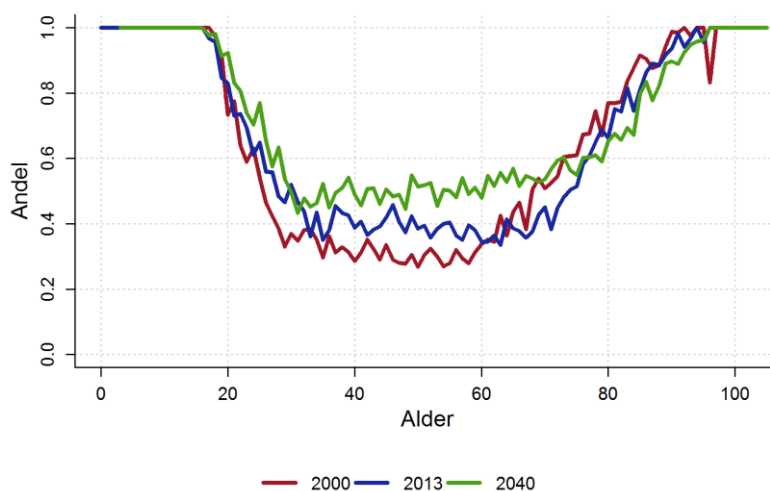
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

2.5 Familiestruktur

På landsplan stiger antallet af enlige familier, mens antallet af par er stabilt omkring det nuværende niveau.⁶ Det stigende antal enlige familier har flere forklaringer. Dels har unge et længere uddannelsesforløb end tidligere og venter med at danne par og stifte familie, og dels er tilværelsen som enlig i højere grad mulig på grund af stigende velstand. For ældre over 67 år skyldes tilværelsen som enlig typisk dødsfald af den ene person i en parfamilie, hvilket betyder, at en større andel af ældre familier udgøres af enlige. Dette modvirkes dog i nogen grad af, at par fremadrettet forventes at leve længere tid sammen, da forskellen mellem mænd og kvinders forventede middellevetid⁷ i højere grad udlignes.

Den ændrede familiestruktur i Tønder Kommune afspejles i Figur 2.13, der viser enliges andel af det samlede antal familier fordelt på alder i henholdsvis 2000, 2013 og 2040. I forhold til år 2000 er tendensen både i 2013 og 2040, at andelen af familier med enlige vil være højere indtil familien opnår en alder⁸ i starten af 60'erne til starten af 70'erne. Herefter er der relativt færre, der lever som enlige i 2013 og 2040 sammenholdt med billedet i 2000, hvilket tilskrives den ovenfor omtalte udvikling i det indbyrdes forhold mellem mænds og kvinders forventede levealder. Det samme mønster gør sig gældende på landsplan⁹.

Figur 2.13. Enliges andel af det samlede antal familier fordelt på alder i Tønder Kommune, udvalgte år

Anm.: Enlige omfatter både enlige med og uden børn. Alder for en parfamilie opgøres som gennemsnittet af alderen for de to voksne familiemedlemmer.

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

⁶ Kapitel 4.7 i Hansen og Markeprand (2015, pp. 97-100) og kapitel 4.2 i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013, pp. 97-104) redegør uddybende for udviklingen i familiestrukturen på landsplan.

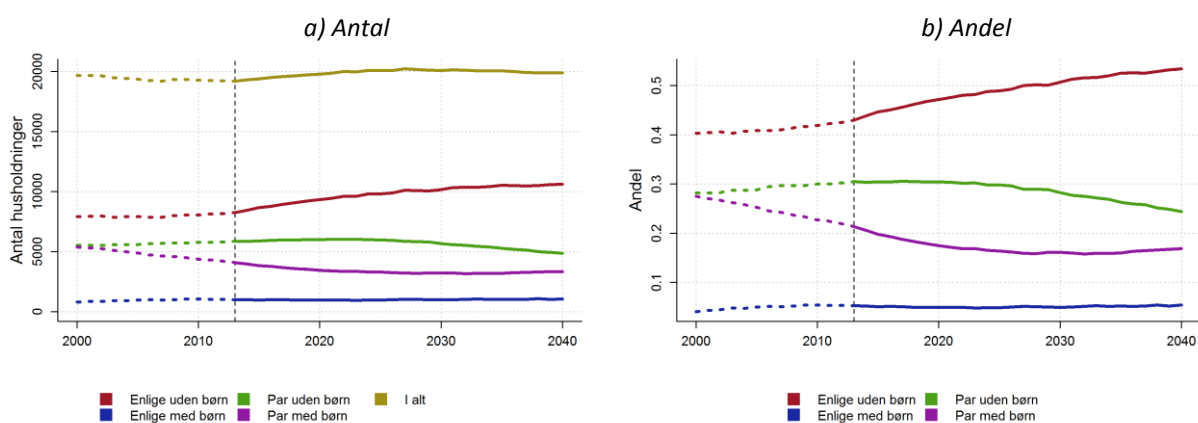
⁷ Kvinders middellevetid er højere end mændenes i Danmark, se evt. figur 4.7 i Hansen og Markeprand (2015)

⁸ Familiens alder er defineret ved gennemsnitsalderen af de voksne i husstanden.

⁹ Se Figur 4.20 i Hansen og Markeprand (2015)

Det samlede antal af familier bosiddende i Tønder Kommune var ca. 19.200 i 2013. Frem mod år 2040 forventes befolkningsudviklingen at give anledning til, at antallet af familier øges marginalt til omkring 20.000. Ændringen er stort set entydigt forklaret ved et større antal af enlige familier uden børn, jf. Figur 2.14. Antallet af par med børn stagnerer mens antallet af par uden børn falder hvilket nogenlunde neutraliserer stigningen i enlige uden børn i Tønder Kommune. I fremskrivningen ventes antallet af par både med og uden børn ventes at falde med næsten tusind personer hver. Antallet af enlige uden børn ventes at stige fra omkring 8.000 i 2013 til et niveau på 10.500 i 2040.

Figur 2.14. Udviklingen i familiestrukturen 2000-2040, Tønder Kommune, antal familier

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Betegnelsen "uden børn" henviser til, at familien ikke har hjemmeboende børn.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

I Tabel 2.2 fremgår udviklingen i familiestrukturen opgjort på andele for de fire familietyper *enlige uden børn*, *enlige med børn*, *par med børn* og *par uden børn* for henholdsvis Tønder Kommune, Landsdel Sydjylland og hele landet. I basisåret 2013 er andelen af enlige familier i Tønder Kommune 48 pct., hvilket er lidt lavere end for Landsdel Sydjylland (48,5 pct.), men markant lavere sammenholdt med hele landet (53,6 pct.). Frem mod 2040 stiger andelen af enlige mere i Tønder Kommune relativt til Landsdel Sydjylland og hele landet. Andelen af enlige forventes øget til knap 59 pct. i 2040 i Tønder Kommune, mens udviklingen i landsdelen og hele landet giver anledning til, at enlige her udgør omkring hhv. 55,6 pct. og 58 pct. på lang sigt. Tønder Kommune går dermed fra at være en kommune med et relativt ligeligt forhold mellem parfamilier og enlige, til overvejende at udgøres af enlige på sigt, hvilket også gør sig gældende i Landsdel Sydjylland og i hele landet.

Tabel 2.2. Udvikling i familiestruktur opgjort på andele, procent

	2013	2020	2040
Tønder			
Enlige uden børn	42,9	47,2	53,4
Enlige med børn	5,3	4,9	5,4
Par uden børn	30,5	30,4	24,4
Par med børn	21,3	17,5	16,8
Syddjylland			
Enlige uden børn	42,9	46,1	50,0
Enlige med børn	6,0	5,5	5,6
Par uden børn	28,5	28,5	25,6
Par med børn	22,6	19,8	18,8
Hele landet			
Enlige uden børn	47,3	49,7	52,1
Enlige med børn	6,3	5,9	6,1
Par uden børn	25,6	25,4	23,0
Par med børn	20,9	19,1	18,8

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

3 Befolkningens uddannelsesniveau

I SMILE opdeles befolkningen på højst fuldførte og igangværende uddannelse i henhold til UNI-C's kategorisering, der fremgår af Tabel 3.1.

Tabel 3.1. Oversigt over uddannelseskategorier

Uddannelseskategori	Gruppering
Ukendt	
Grundskole (til og med 9. klasse)	Grundskole
10. klasse	
Almengymnasial uddannelse	Gymnasial uddannelse
Erhvervsgymnasial uddannelse	
Erhvervsfaglig uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse
Kort videregående uddannelse	Kort videregående uddannelse (KVU)
Professionsbachelor	
Mellemlang videregående uddannelse	Mellemlang videregående uddannelse (MVU)
Universitetsbachelor	
Udelt kandidatuddannelse	
Delt kandidatuddannelse	
Ph.d.	Lang videregående uddannelse (LVU)
Masteruddannelse	

Anm.: I tabellen er uddannelseskategorierne opsat i stigende orden.

Kilde: Tabel 3.1 i Hansen og Markeprand (2015) samt Uni-C's uddannelsesgruppering på hovedgrupper.

For at kunne sammenfatte udviklingen i befolkningens uddannelsesniveau konstrueres et uddannelsesindeks. Til beregning af uddannelsesindekset fordeles befolkningen på uddannelsesgrupperingen i højre søjle i Tabel 3.1. Hver af disse uddannelser tildeles en vægt som angivet i Tabel 3.2. Uddannelsesindekset beregnes ved at summere over de relative andele af befolkningen fordelt på uddannelseskategorierne, hvor disse andele er ganget med vægtene i Tabel 3.2.

Tabel 3.2. Vægtning af uddannelse i uddannelsesindeks

Uddannelse	Grundskole	Gymnasial	Erhv. faglig	KVU	MVU	LVU
Vægt	0	1	2	3	4	5

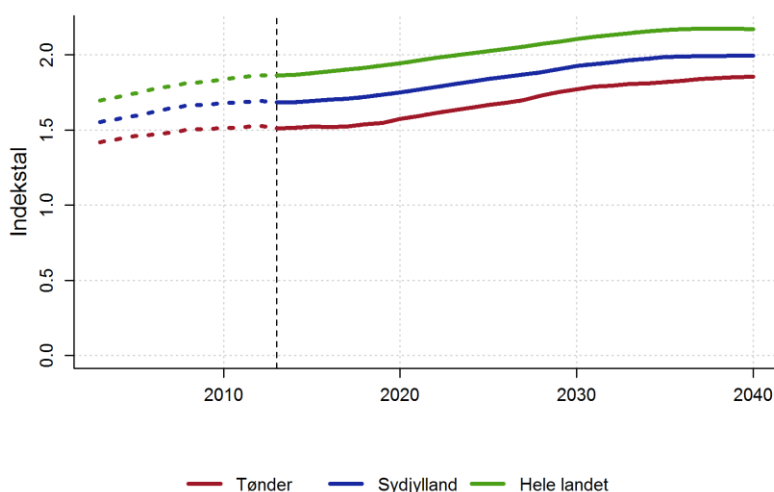
Anm.: Vægtene i denne tabel er en rettelse i forhold til tabel 5.1. i Hansen og Markeprand (2015). I beregningen af uddannelsesindekset i Hansen og Markeprand (2015) anvendes også heltal som vægte i uddannelsesindekset til trods for, at de er angivet i femtedele.

Kilde: Hansen og Markeprand (2015).

Figur 3.1 viser udviklingen i uddannelsesindekset i Tønder Kommune, Landsdelen Syddjylland og hele landet for befolkningen i alderen 16-67 år. Det fremgår, at uddannelsesniveauet ventes at stige frem

mod 2040. Uddannelsesniveaet sammenfattet ved indekset er lavere i Tønder Kommune sammenholdt med Syddjylland og hele landet. Selvom uddannelsesniveaet ventes at stige i Tønder kommune, ventes det ikke at nå på niveau med hverken uddannelsesniveaet i Landsdelen Syddjylland eller i hele landet frem mod 2040. Det skal dog sammenholdes med, at uddannelsesniveaet i Syddjylland og resten af landet også ventes at stige frem mod 2040.

Figur 3.1. Udvikling i uddannelsesindeks i Tønder Kommune, Syddjylland og hele landet, 16-67 år

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Forskellen mellem uddannelsesniveaet i Tønder Kommune sammenholdt med Syddjylland og hele landet skyldes primært forskellen i andelen af personer med en erhvervsfaglig uddannelse og en grundskoleuddannelse, som er højere i Tønder Kommune sammenholdt med Landsdel Syddjylland. I Tønder Kommune er andelen af personer i alderen 16-67 år med en erhvervsfaglig uddannelse 38,7 pct. i 2013, mens gruppen udgør omkring 31,5 pct. på landsplan, jf. Tabel 3.3. Andelen med en lang videregående uddannelse er omvendt lavere end, hvad der er gældende nationalt. Generelt har personer i alderen 16-67 årige kortere uddannelser i Tønder Kommune, end hvad der gælder både på landsplan og i Landsdel Syddjylland. Selvom uddannelsesniveaet ventes at stige i Tønder Kommune, ventes forskellen på uddannelsesniveaet i Tønder Kommune og Landsdel Syddjylland eller hele landet at videreføres i fremskrivningen. Det ventes i særlig grad i Tønder Kommune, at andelen af personer i alderen 16-67 år i højere grad vil opnå en længere videregående uddannelse, mens færre vil opnå en grundskoleuddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse som højest fuldførte uddannelse. Eksempelvis ventes andelen med en lang videregående uddannelse at tredobles fra ca. 2,3 pct. i 2013 til 7,3 pct. i 2040, mens andelen med en erhvervsfaglig uddannelse ventes at falde med godt en fjerdedel fra ca. 39 pct. i 2013 til 31 pct. i 2040.

Tabel 3.3. Befolkningen opdelt på højest fuldførte uddannelse, 16-67 år, procent

	2013	2020	2040
Grundskole			
Tønder	38,2	35,5	31,8
Syddjylland	34,8	32,4	29,3
Hele landet	31,5	30,4	28,9
Gymnasial uddannelse			
Tønder	5,0	7,8	8,9
Syddjylland	6,5	9,0	9,6
Hele landet	9,2	10,3	9,9
Erhvervsfaglig uddannelse			
Tønder	38,7	37	31,0
Syddjylland	35,9	33,5	28,0
Hele landet	31,5	28,8	22,8
KVU			
Tønder	5,3	5,3	4,8
Syddjylland	5,1	5,3	5,3
Hele landet	4,8	4,9	4,8
MVU			
Tønder	10,5	11,3	16,3
Syddjylland	13,8	14,9	18,8
Hele landet	15,3	16,1	18,7
LVU			
Tønder	2,3	3,1	7,3
Syddjylland	3,8	4,8	8,9
Hele landet	7,7	9,6	14,8

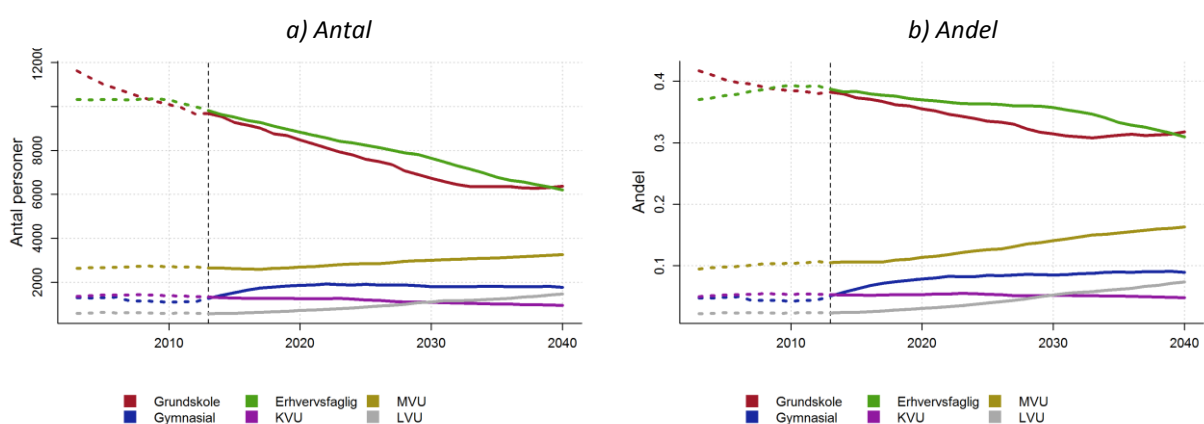
Kilde: Egne beregninger på SMILE

Figur 3.2 viser forventningen til udviklingen i henholdsvis antallet og andelen af personer i alderen 16-67 år fordelt på højest fuldførte uddannelse i Tønder Kommune. Det forventes, at antallet og andelen af personer med en videregående uddannelse vil øges fremadrettet, mens personer, der højst har fuldført en grundskoleuddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse ventes at falde både som andel og i antal. Ændringen i befolkningens uddannelsesbaggrund skyldes, at de nyere generationer, som generelt har længere uddannelser, erstatter ældre generationer, der typisk har en kortere uddannelse. Endvidere har tilbøjeligheden til at starte på en videregående uddannelse været stigende på landsplan.

Historisk har der været en større fraflytning end tilflytning af personer med en grundskole eller gymnasial uddannelse, mens det omvendte typisk har gjort sig gældende for personer med en videregående uddannelse. Denne tendens ventes at fortsætte fremadrettet, jf. Figur 3.3. Generelt vil der være en positiv nettotilflytning af personer med enten en mellemlang eller en lang videregående uddannelse. Tendensen er således konsistent med opgørelsen af nettotilflytningen fordelt på alder i Figur 2.7 og tilsiger, at fraflytning af unge med en grundskoleuddannelse eller gymnasial uddannelse typisk er forbundet med, at de unge starter på en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse i en

anden kommune. Der er endvidere en udpræget tendens til, at befolkningen næsten 20 år efter færdiggørelsen af grundskolen vil være bosiddende i samme landsdel eller kommune, hvor grundskolen afsluttedes¹⁰. Selvom der i starten af livsforløbet sker en fraflytning, vil der altså være en tendens til, at de personer flytter tilbage til ophavskommunen efter kortere eller længere tids ophold i andre kommuner. Tendensen afhænger af oprindelseskommune, tilflytningskommuner og ikke mindst tid siden fraflytning fra oprindelseskommunen. Mønstret er konsistent med en positiv nettotilflytning af personer med et højere uddannelsesniveau. I øvrigt gælder på landsplan, at mobiliteten på tværs af kommunegrænser er stigende i uddannelsesniveaet og i graden af tilknytning til arbejdsmarkedet¹¹. Dette tilsiger dog ikke i sig selv, at nettotilflytningen af højt uddannede er positiv.

Figur 3.2. Antal personer opdelt på højest fuldførte uddannelse i Tønder Kommune, 16-67 år

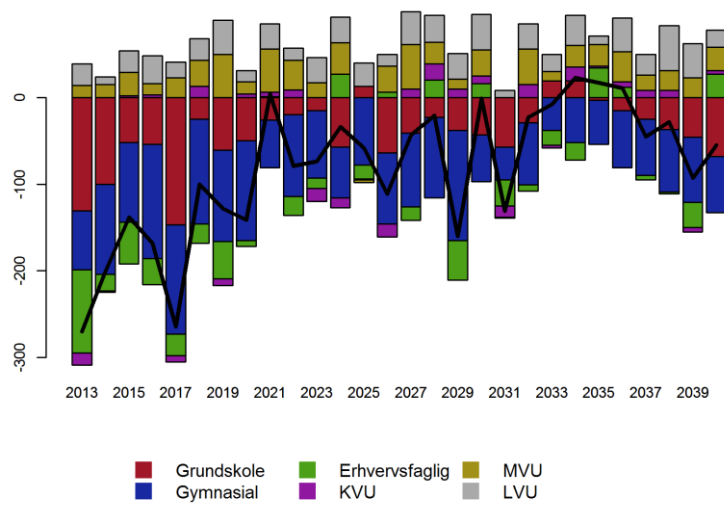
Anm.: Grundskole indeholder både ukendte, grundskole og tiende klasse; Gymnasial er almen og erhvervgymnasial uddannelse; kortere videregående uddannelser (KVVU) er med varighed mellem 2 og 3 år; mellemlang videregående uddannelser (MVU) indeholder professions- og universitetsbachelor. Lang videregående uddannelse (LVU) indeholder universitetskandidater, ph.d.-uddannelser og Master-uddannelser. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

¹⁰ Momentum (2014).

¹¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.34.

Figur 3.3. Forventet nettotilflytning opdelt på højest fuldførte uddannelse i Tønder Kommune, antal personer, 16-67 år

Anm.: Nettotilflytningen er antallet af personer der flytter bopæl til kommunen fratrukket antallet af personer der flytter bopæl fra kommunen.

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

4 Arbejdsmarkedet

I dette afsnit sammenlignes den historiske og fremskrevne udvikling i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning. Udviklingen kan dels opgøres i *niveauet* for arbejdsmarkedstilknytningen og dels i den *relative andel* af en given population i forskellige arbejdsmarkedskategorier. Niveauet er centralt i forhold til skatteprovenu og offentlige udgifter mv., mens de relative andele korrigerer for udviklingen i de demografiske komponenter. De relative andele udtrykker således bedre de adfærdsmæssige aspekter af befolkningens arbejdsmarkedstilknytning og beskriver dermed potentialet for politiske tiltag, der har til formål at ændre en uhensigtsmæssig udvikling.

I Tønder Kommune har antallet af personer i arbejdsstyrken været faldende siden 2000, jf. Figur 4.1a. Faldet finder både sin forklaring i den demografiske udvikling (primært den negative nettotilflytning) og i ændringen af det økonomiske klima i 2008. Fremadrettet ventes arbejdsstyrken at aftage i hele perioden frem til 2040. Således forventes arbejdsstyrken at falde fra knap 16.200 i 2013, til 15.700 i 2020 og 14.500 i 2040. Beskæftigelsen har ligeledes været faldende i størstedelen af perioden siden 2000, og ventes at falde yderligere i fremskrivningsårene fra cirka 15.000 i 2013 til godt 12.800 personer i 2040. Faldet i beskæftigelsen efter 2008 er betydeligt mere udtalt end nedgangen i arbejdsstyrken, hvilket skal tilskrives, at beskæftigelsen er betydeligt mere konjunkturfølsom.

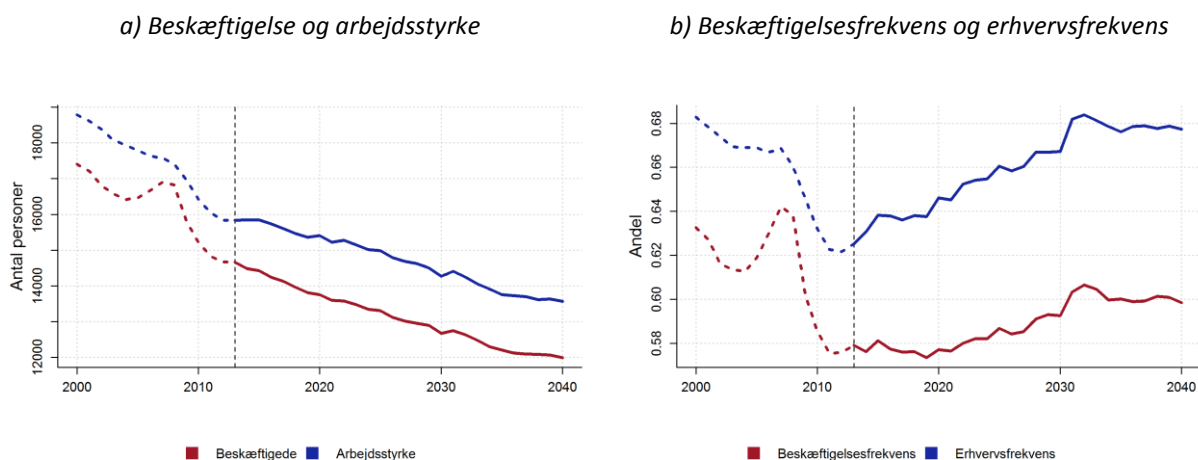
Udviklingen i arbejdsstyrken og beskæftigelsen afspejler den demografiske udvikling. Befolkningen i alderen 16-67 år ventes at falde med godt frem 20,8 pct. mod år 2040 relativt til niveauet i år 2013. Nedgangen i befolkningen er dermed mere udtalt end nedgangen i både arbejdsstyrken og beskæftigelsen, hvilket udmønter sig i, at beskæftigelsesfrekvensen¹² og erhvervsfrekvensen¹³ for de 16-67-årige er stigende gennem stort set hele fremskrivningen, jf. Figur 4.1b. Et stigende uddannelsesniveau bidrager således, sammen med den gradvist voksende pensionsalder og forkortelse af efterlønsperioden, til at øge befolkningens erhvervstilknytning over tid.

I Tabel 4.1 ses beskæftigelsesfrekvensen og erhvervsfrekvensen i Tønder Kommune, i Sydjylland og i hele landet for årene 2013, 2020 og 2040. Her fremgår det, at Tønder Kommune ventes at klare sig bedre end udviklingen på landsplan, men lidt værre end Landsdel Sydjylland, når erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen betragtes. Ledigheden ventes derimod at være højere i Tønder Kommune sammenholdt med både Sydjylland og på landsplan i perioden fra 2013 til 2040.

¹² Beskæftigelsesfrekvensen beregnes her som antallet i beskæftigelse delt med hele befolkningen i aldersgruppen 16-67 år.

¹³ Erhvervsfrekvensen beregnes som antallet i beskæftigelse samt ledige på henholdsvis dagpenge eller kontanthjælp delt med hele befolkningen i aldersgruppen 16-67 år. I SMILE kan en person kun tilhøre en kategori om året. Derfor skal der tages forbehold for, at studerende, som har job ved siden af studierne, ikke indregnes i arbejdsstyrken.

Figur 4.1. Beskæftigelse og arbejdsstyrke samt beskæftigelses- og erhvervsfrekvensen i alderen 16-67 år, personer

Anm.: Beskæftigede indeholder selvstændige, lønmodtagere og personer på syge- eller barseldagpenge, der er fraværende fra beskæftigelse primo året. Arbejdsstyrken består af beskæftigede og ledige. Som følge af Tilbagetrækningsreformen hæves folkepensionsalderen gradvist til 67 år i 2022 og levetidsindekseres efterfølgende fra 2030. DREAM (2014) skønner den forventede folkepensionsalder til 68 år i 2030, 69 år i 2035 og 70 år i 2040. Endvidere sker en gradvis reduktion af længden af efterlønsperioden til tre år. Det bemærkes, at figuren ikke tager højde for den fulde effekt på beskæftigelsen og arbejdsstyrken af øget tilbagetrækningsalder, da den maksimale aldersgrænse er fastholdt på 67 år. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 4.1. Beskæftigelsesfrekvens, erhvervsfrekvens og ledighed, 16-67 år, procent

	2013	2020	2040
Beskæftigelsesfrekvens			
Tønder	57,9	57,7	59,8
Syddjylland	59,3	58,6	60,4
Hele landet	57,9	58,0	59,5
Erhvervsfrekvens			
Tønder	62,5	64,6	67,7
Syddjylland	63,8	65,0	67,8
Hele landet	62,6	64,5	66,8
Ledighed			
Tønder	7,4	10,7	11,7
Syddjylland	7,0	9,9	10,8
Hele landet	7,4	10,0	10,9

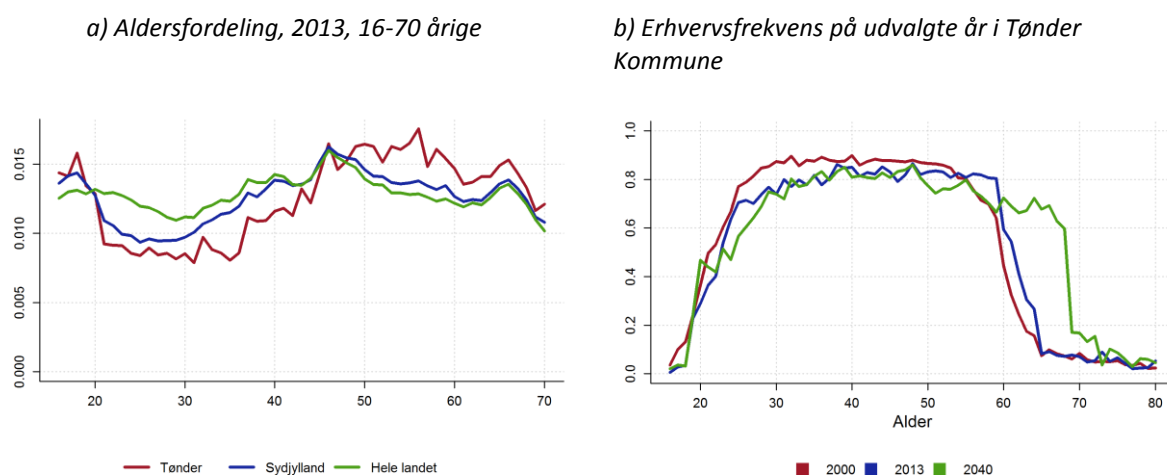
Anm.: Ledigheden er beregnet som andelen af ledige ud af den samlede arbejdsstyrke. Erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen er defineret i fodnote 12 og 13.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Befolkningens alderssammensætning i Tønder Kommune vil bidrage til at trække den gennemsnitlige erhvervsfrekvens op, idet der er en mindre andel under 30 år, hvor erhvervsfrekvensen er relativt lav,

i forhold til hele landet, jf. Figur 4.2a. Desuden viser Figur 4.2b, at erhvervsfrekvensen for ældre i alderen 65-68 år forventes at være betydeligt højere i 2040 som følge af arbejdsmarkedsreformer, som beskrives nærmere nedenfor. Til gengæld er der også færre i aldersgruppen 30-45 år, hvor erhvervsfrekvensen er høj – det trækker i modsat retning. Endvidere er der også flere ældre end på landsplan, hvor erhvervsfrekvensen er relativt lav – det trækker også den generelle erhvervsfrekvens relativt til hele landet ned.

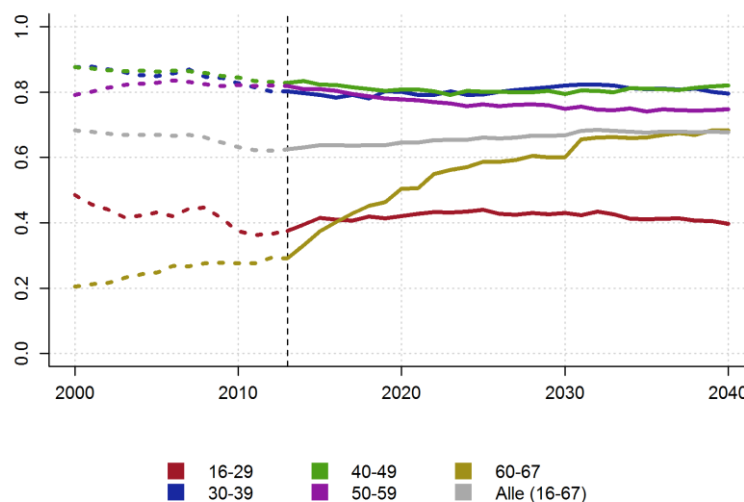
Figur 4.2. Befolkningens aldersfordeling og aldersopdelt erhvervsfrekvens

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

Med Velfærdsaftalen og Tilbagetrækningsreformen hæves pensionsalderen og efterlønsalderen. Pensionsalderen hæves gradvist til 67 år i 2022, mens efterlønsalderen gradvist hæves til 64 år i 2023. Herefter levetidsindekseres både efterløns- og pensionsalderen, så den forøges i takt med at middellevetiden stiger. Dette forventes at have en væsentlig betydning for de 60-67 åriges arbejdsmarkedstilknytning, jf. Figur 4.2b. Arbejdsmarkedstilknytningen for denne aldersgruppe har historisk fulgt en opadgående tendens fra år 2000, jf. Figur 4.3. Den accelererer dog fremover. Således stiger andelen af 60-67 årige i arbejdsstyrken fra knap 30 pct. i 2013 til omkring 50 pct. i 2020 og stabiliseres først efter 2030 på et niveau omkring 68 pct. Den første acceleration skyldes, at efterlønsalderen steg allerede i 2014. Udviklingen fremover styrkes på den ene side på grund af den fortsatte stigning i tilbagetrækningsalderen og forkortelse af efterlønsperioden og på den anden side fordi, at antallet af medlemmer af efterlønsordningen falder for fremtidige generationer. Baseret på 2013-tal er ca. 55 pct. af de 59-årige på landsplan tilmeldt efterlønsordningen, mens denne andel er nærmere 30 pct. for de 50-årige. Overordnet er aldersstrukturen i erhvervsdeltagelsen relativt ensartet på tværs af geografi, jf. Tabel 9.2 i appendiks.

Figur 4.3. Aldersopdelt erhvervsfrekvens, Tønder Kommune

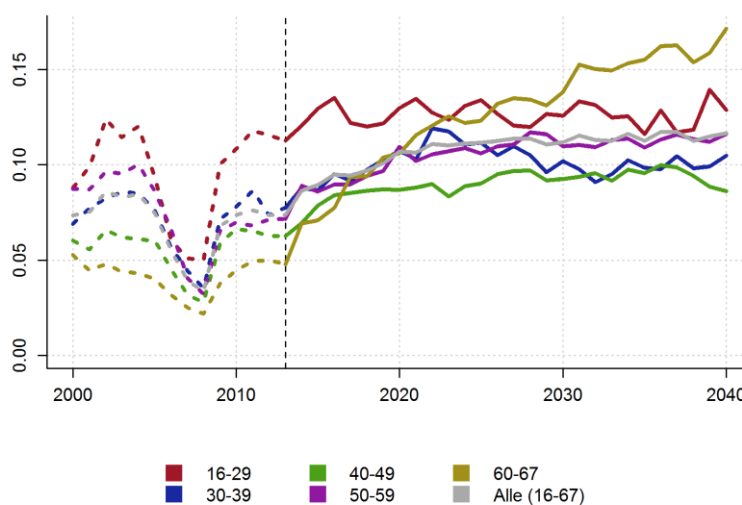

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Den samlede ledighed i Tønder Kommune ventes at stige fra 7,8 pct. i 2013 til 10,7 pct. i 2020 og 11,6 pct. i 2040, jf. Figur 4.4 og Tabel 4.1. Det er omtrent på niveau med udviklingen på landsplan, men højere end hvad der er tilfældet i Landsdel Sydjylland.

I alle alderskategorier over 30 år ventes ledigheden at ligge over udgangsniveauet i fremskrivningsårene, jf. Figur 4.4. Ledigheden for personer i alderen 60-67 år ventes at stige markant fra ca. 5 pct. i 2013 til omkring 15 pct. i 2040, hvilket også trækker det generelle ledighedsniveau op. Udviklingen skyldes som tidligere nævnt forringede muligheder for at gå på efterløn og folkepension som følge af arbejdsmarkedsreformer og færre medlemmer af efterlønsordningen i de nyere generationer. Historisk er det særligt personer, som har været ledige, der har benyttet sig af efterlønsordningen til at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. De forringede muligheder for at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet resulterer derfor ikke alene i en højere beskæftigelse, men også i en højere ledighed, fordi de personer, som vil trække sig fra arbejdsmarkedet tidligere, også typisk har en lavere arbejdsmarkedstilknytning. Derfor finder man også samme mønster i Landsdel Sydjylland og hele landet, jf. Tabel 4.1. Også fordelt på alder er ledigheds mønsteret forholdsvis ensartet mellem Tønder Kommune, Sydjylland og landet som helhed, jf. Tabel 9.3 i appendikset.

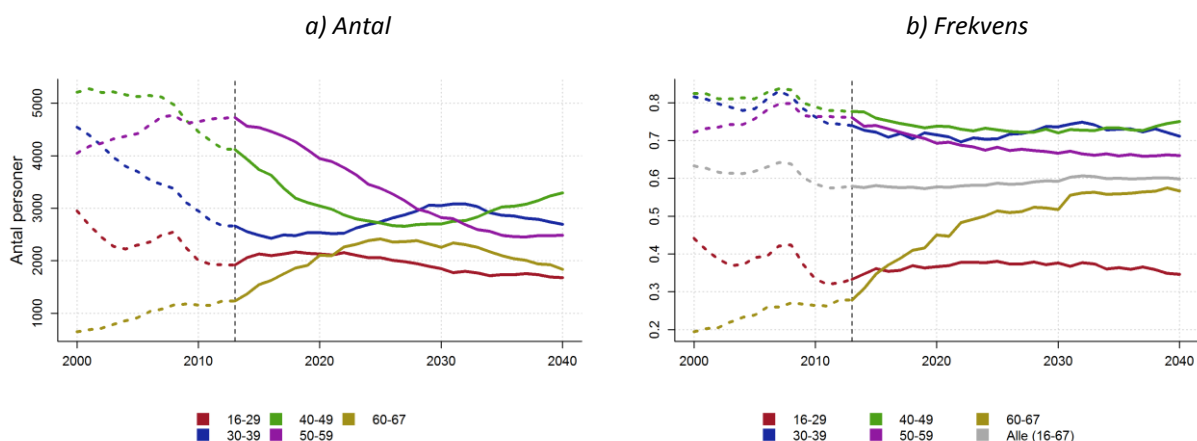
Figur 4.4. Ledighedsandel opdelt på aldersgrupper, Tønder Kommune

Anm.: Ledigheden er defineret som i Tabel 4.1. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 4.5a viser beskæftigelsen fordelt på aldersgrupper i Tønder Kommune, hvor beskæftigelsen varierer over tid i de forskellige alderskategorier. Det fremgår af Figur 4.5b, at beskæftigelsesfrekvensen er en smule aftagende i de fleste alderskategorier, men i et relativt beskedent omfang og ellers er stabil i fremskrivningsårene. Det vidner om, at udviklingen i antallet af beskæftigede fordelt på alder i Figur 4.5a er et udtryk for demografiske ændringer fremfor adfærsændringer. Her udgør de 60-67 årige en markant undtagelse, fordi både antallet og andelen af personer i beskæftigelse stiger betydeligt for denne gruppe gennem fremskrivningen. Det skyldes for det første, at erhvervsdeltagelsen i denne aldersgruppe ventes at øges som følge af arbejdsmarkedsreformer og færre medlemmer af efterlønsordningen i de senere generationer. For det andet ventes beskæftigelsen at stige for personer i aldersgruppe 60-67 år, da befolkningens aldring tilsiger, at der fremadrettet forventes flere i denne aldersgruppe, jf. Figur 2.2. I det samlede billede betyder de svagt faldende beskæftigelsesfrekvenser i aldersgrupperne 30-59 år samt den stigende erhvervsfrekvens for aldersgruppen 60-67 år, at beskæftigelsesfrekvensen for alle aldre (16-67 år) ventes at være stabil omkring niveauet fra 2013 gennem hele fremskrivningen, jf. Figur 4.5b.

Figur 4.5. Aldersfordelt beskæftigelse i Tønder Kommune, 1.000 personer og frekvenser

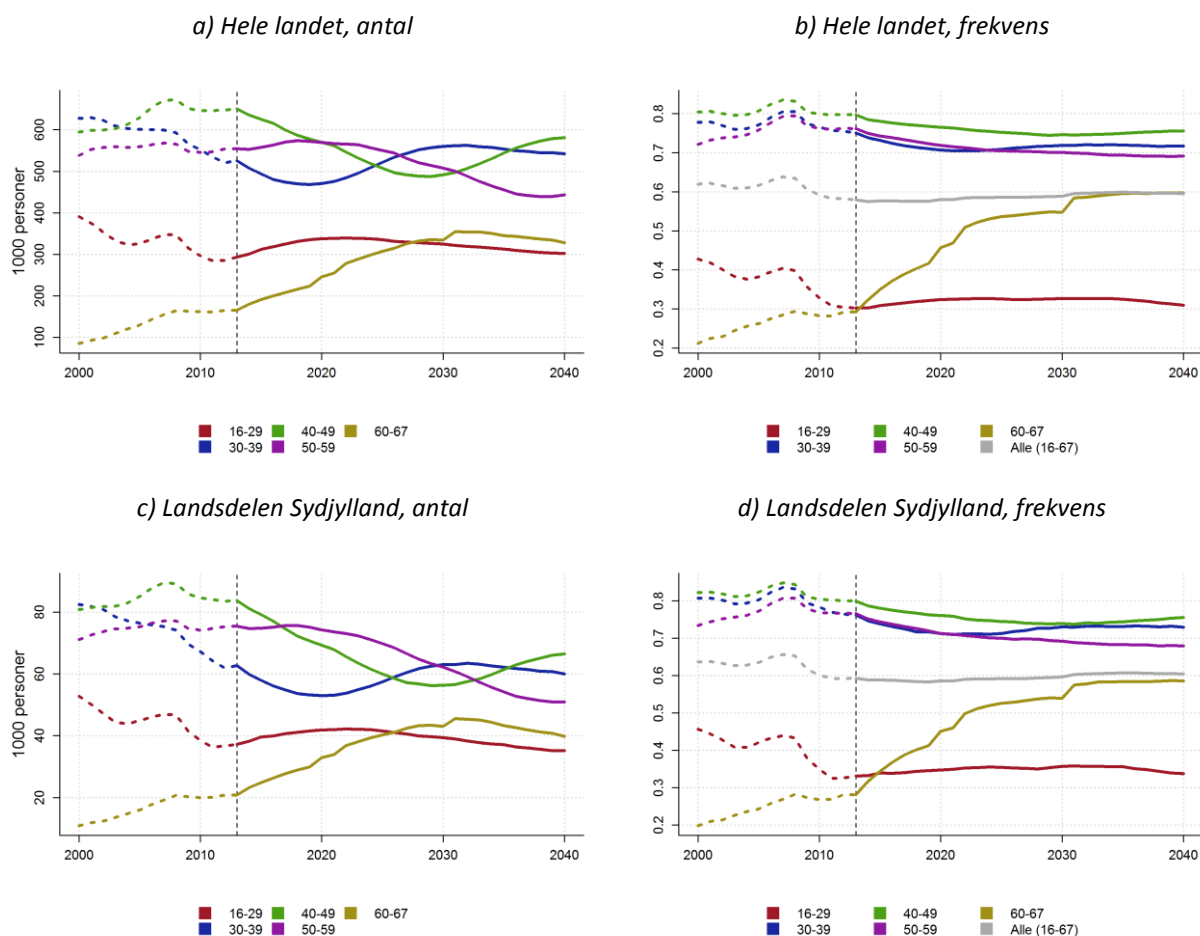
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Frekvenserne udtrykker beskæftigelsens andel af hele befolkningen i aldersgruppen.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Sammenholdes udviklingen i beskæftigelsen med hele landet og landsdelen Syddjylland, fremgår det, at udviklingen i beskæftigelsen i Tønder Kommune både historisk og fremadrettet følger mønsteret for beskæftigelsen såvel i landsdelen som på landsplan, jf. Figur 4.5 og Figur 4.6. For udvalgte år er den aldersfordelte beskæftigelse såvel i antal som i frekvenser sammenholdt mellem de tre geografiske områder i Tabel 9.1 i appendiks.

Betragtes hele befolkningens socioøkonomiske tilhørsforhold både inden og uden for arbejdsstyrken, jf. Figur 4.7, opnås et mere fuldstændigt billede af erhvervsdeltagelsen i forhold til ovenstående. Det samlede antal beskæftigede ventes at falde fra godt 15.000 personer i 2013 til 13.600 personer i 2020 og 12.000 personer i 2040. Antallet af studerende ventes at falde marginalt fra omkring 2.500 personer i 2013 til 2.300 i 2040. Antallet af kontanthjælpsmodtagere uden tilknytning til arbejdsmarkedet ventes at stige svagt fra på knap 800 personer i 2013 til knap 900 personer i 2040. Antallet af førtidspensionister har historisk ligget stabilt på et niveau omkring 2.000 personer i Tønder Kommune og ventes i fremskrivningen at falde markant til ca. 1.700 personer frem mod 2040. Der kan forklares med at førtidspensionsreformen markant indskrænker mulighederne for at tildele førtidspension til personer under 40 år.

Figur 4.6. Aldersfordelt beskæftigelse i hele landet og Landsdel Sydjylland, 1.000 personer og frekvenser

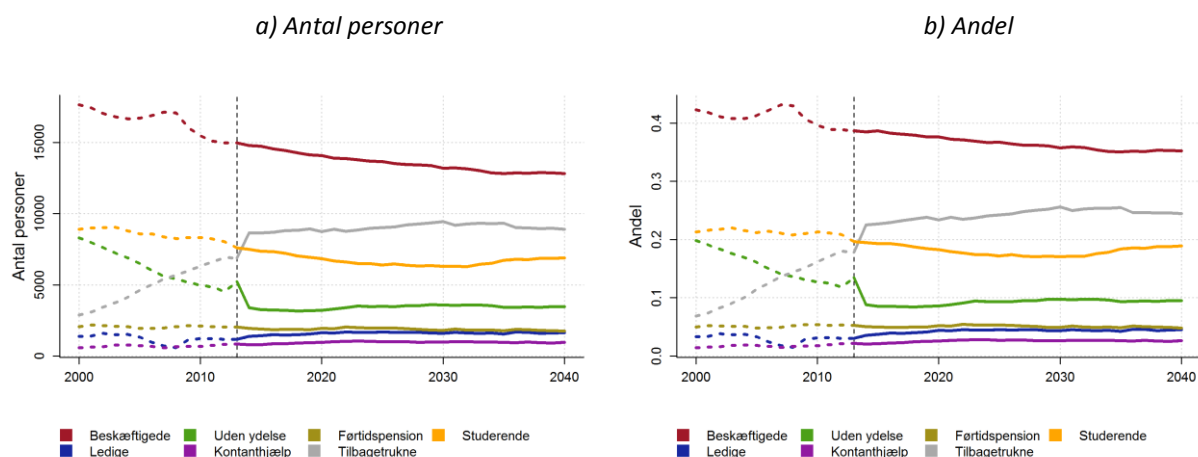

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Frekvenserne udtrykker beskæftigelsens andel af hele befolkningen i aldersgruppen.

Kilder: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Antallet af tilbagetrukne, dvs. folkepensionister og efterlønsmodtagere, stiger i den historiske periode fra godt 2.800 personer i 2000 til 6.900 personer i 2012. Stigningen i antallet af tilbagetrukne aftager omkring 2012, hvilket skyldes, at antallet af efterlønsmodtagere begynder at falde. Faldet i antallet af efterlønsmodtagere skyldes dels forkortelsen af efterlønsperioden og dels, at senere generationer har en lavere tilknytning til efterlønsordningen. Antallet af folkepensionister fortsætter med at øges, men hoppet fra 2013 til 2014 skyldes en omklassificering af personer som ikke modtager ydelser til modtagere af folkepension. Antallet af tilbagetrukne ventes fremadrettet at stabilisere sig omkring et niveau på 8.900 personer. Antallet af personer uden ydelser er historisk faldet fra omkring 8.300 personer i 2000 til knap 4.500 personer i 2013, men ventes at stabiliseres på et niveau omkring 3.500 personer i fremskrivningsårene.

Figur 4.7. Befolkningen opdelt på arbejdsmarkedskategorier, alle aldersgrupper, Tønder Kommune

Anm.: Tilbagetrukne omfatter både efterlønsmodtagere og folkepensionister. Ledige omfatter ledige, der modtager dagpenge eller kontanthjælp. Kontanthjælpskategorien omfatter modtagere af kontanthjælp, der vurderes at have andre problemer end ledighed. Antallet af tilbagetrukne stiger markant i første fremskrivningsår, hvilket skal tilskrives, at personer over 64 år, som ikke modtager ydelser, kategoriseres som "uden ydelser" i den historiske periode, men som folkepensionister i fremskrivningsperioden. Studerende omfatter personer helt ned til 6 års alderen, mens personer uden ydelser omfatter alle børn under 6 år. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 4.2 opsummerer befolkningens fordeling på arbejdsmarkedskategorier for alle aldre i Tønder Kommune og sammenholder udviklingen med landsdelen og på landsplan. Tallene her og Figur 4.7b nuancerer Tabel 4.1 og Figur 4.7a. Det fremgår af Tabel 4.2, at andelen af tilbagetrukne i Tønder Kommune fremadrettet er væsentligt højere end i landet som helhed, mens andelen af beskæftigede på sigt ventes at falde relativt mere i forhold til den samlede befolkning end i de andre geografiske områder. Faldet i beskæftigelsesandelen er dog forholdsvis større end i resten af landet. Det skal i øvrigt bemærkes, at beskæftigelsesandelen af den samlede befolkningen udvikler sig i modsat retning af beskæftigelsen vurderet alene for personer i alderen 16-67 år, jf. Tabel 4.1.

Tabel 4.2. Befolkning opdelt i andele på arbejdsmarkedskategorier i Tønder Kommune, i Landsdel Sydjylland og i hele landet, alle aldre, procent

	2013	2020	240
Beskæftigede			
Tønder	38,7	37,6	35,2
Sydjylland	39,5	39,1	38,2
Hele landet	39,6	38,8	37,8
Ledige			
Tønder	3,0	4,4	4,5
Sydjylland	2,9	4,1	4,4
Hele landet	3,1	4,3	4,5
Uden ydelse			
Tønder	13,5	8,6	9,5
Sydjylland	13,3	10,1	10,6
Hele landet	13,7	10,0	10,6
Kontanthjælp			
Tønder	2,2	2,5	2,6
Sydjylland	1,9	2,4	2,5
Hele landet	2,0	2,5	2,6
Førtidspension			
Tønder	5,2	5,2	4,8
Sydjylland	4,1	3,9	4,2
Hele landet	4,1	4,1	4,4
Tilbagetrukne			
Tønder	17,8	23,3	24,4
Sydjylland	14,4	17,6	18,0
Hele landet	15,5	18,9	18,8
Studerende			
Tønder	19,6	18,3	18,9
Sydjylland	24,0	22,8	22,2
Hele landet	21,9	21,4	21,2

Anm.: Bemærk at andelen af beskæftigede og ledige her er beregnet som andel af hele befolkningen i alle aldre. Ledigheden i Tabel 4.1 er defineret som andel af arbejdsstyrken, mens andelen af ledige her er defineret som andel af hele befolkningen. Endvidere stiger andelen af tilbagetrukne markant fra 2013 til 2020, men andelen uden ydelser falder markant i samme periode. Grunden hertil er forklaret i figurteksten til Figur 4.7. Studerende indeholder også grundskoleelever i alderen 6 år og opefter.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

5 Udviklingen i bolig efterspørgslen

SMILE fremskriver antallet af familier og i udgangspunktet tildeles hver familie netop én bolig i modellen. I virkeligheden kan en bolig imidlertid huse flere familier. I år 2013 er der således 18.000 beboede boliger og 19.300 familier i Tønder Kommune, hvorfor hver bolig i gennemsnit bebos af 1,075 familier. På landsplan rummer en bolig i gennemsnit ca. 1,1 familie, idet antallet af boliger i år 2013 er godt 2.620.000, mens antallet af familier er tæt på 2.880.000. Skønnet over det fremtidige antal boliger er opnået ved, at det forventede antal familier normeres med forholdet mellem antallet af boliger og familier i fremskrivningens startår 2013. Der beregnes en skaleringsfaktor for alle kombinationer af beskrivende boligkarakteristika og familietyper, herunder for hver kommune.

I det følgende betragtes forventningen til antallet af boliger karakteriseret ved henholdsvis boligtype og -art samt størrelsen på boligen og boligens bystørrelse udtrykt ved indbyggertallet for boligens beliggenhed. Type- og arts klassifikationen repræsenterer boligmassens mest centrale karakteristika, der omfatter kategorierne anført i Tabel 5.1.

Tabel 5.1. Kategorier af boligtyper og boligarter

<i>Boligtype</i>	<i>Boligart</i>
Ejrbolig	Parcelhus
Almen bolig	Rækkehus
Andelsbolig	Stuehus
Offentlig udlejningsbolig	Etagebolig
Privat udlejningsbolig	Døgninstitution (eks. plejehjem)
	Erhvervsbolig
	Kollegium
	Fritidshus
	Anden helårsbeboelse

Anm.: Parcelhuse, rækkehuse, stuehuse og etageboliger udgør de mest udbredte anvendelsesformer, hvorfor de øvrige boligartskategorier i dette kapitel er sammenlagt under betegnelsen "andet".

Kilde: Egen tilblivelse.

Det skønnes, at det samlede boligbehov i Tønder Kommune vil stige gradvist fremadrettet fra et niveau på ca. 18.000 boliger i 2013 til et niveau på 18.700 boliger i 2040. Udviklingen afspejler dermed stigningen i antallet af familier, jf. Figur 2.14. Endvidere ventes en forskydning i boligmassens sammensætning på karakteristika, hvilket overordnet indebærer en forholdsmæssig større søgning mod almene boliger og private udlejningsboliger på bekostning af ejrboliger. Opgjort på boligart er der fortrinsvis tale om en stigning i efterspørgselsandelen efter rækkehuse og etageboliger, mens der er faldende efterspørgsel efter parcelhuse, der i basisåret udgør den mest udbredte boliganvendelse. I overensstemmelse med udviklingen i befolkningens præferencer vedrørende boligtype og -art ventes en stigende efterspørgsel efter boliger med et areal mellem 80 og 100 m² beliggende i byområder med mindre end 1.000 indbyggere.

Fordelingen af boligbehovet på underliggende karakteristika afspejler i vidt omfang befolkningens uddannelsesniveau, arbejdsmarkedstilknytning samt familie- og aldersstruktur¹⁴. I de følgende afsnit relateres befolkningens boligpræferencer med den adfærd, der på landsplan kendetegner forholdet mellem boligstruktur og underliggende demografiske og socioøkonomiske karakteristika. Endvidere forklares den indbyrdes sammenhæng mellem de enkelte boligkarakteristika ligeledes ud fra de nationale tendenser. Det er vigtigt at bemærke, at befolkningens gennemsnitlige præferencer kan afvige fra, hvad der observeres på kommunalt plan, idet særlige forhold kan gøre sig gældende lokalt, eksempelvis grundet det indbyrdes prisforhold mellem boligarter. Eksempelvis vil et parcelhus typisk være genstand for relativt større søgning for en enlig familie uden for storbykommunerne og det tilhørende opland. I de pågældende områder er der således ikke nødvendigvis en væsentlig forskel i præferencerne for parcelhuse mellem enlige og parfamilier, selvom dette gør sig gældende på landsplan. Selvom det følgende ikke kvantificerer det estimerede forhold mellem demografiske og socioøkonomiske baggrundskarakteristika på den ene side og boligvalg på den anden side på kommunalt plan, omtales løbende hvorledes søgningen mod de enkelte boligkarakteristika overordnet er estimeret i Tønder Kommune. Dvs. beskrivelsen redegør ikke i detaljeret form for de betingede boligvalg på kommunalt plan, men omtaler i stedet præferencerne i kommunen på tværs af samtlige underliggende karakteristika.

5.1 Boligtype

Valget af boligtype afhænger af en række underliggende karakteristika for familien og dens medlemmer, hvilket er uddybet i kapitel 3 i Hansen et al. (2013). I det følgende fremhæves en række af de mest væsentlige underliggende karakteristika og uddybes, hvordan disse karakteristika isoleret set præger flyttemønstre og boligvalg i SMILE, men listen er ikke udtømmende:

- Alder
- Familiestruktur
- Oprindelse
- Uddannelsesniveau
- Arbejdsmarkedstilknytning

De enkelte karakteristika beskrives ud fra den forudsætning, at en familie ellers følger det gennemsnitlige adfærdsmønster på tværs af øvrige karakteristika. Beskrivelsen vil derfor dække over en underliggende variation. Eksempelvis er der i gennemsnit større sandsynlighed for, at en parfamilie flytter i en ejerbolig frem for andre boligtyper, men betragtes alene parfamilier over 75 år, er sandsynligheden for, at der vælges en ejerbolig mindre end, hvad er tilfældet for den gennemsnitlige parfamilie.

Alderen i Tønder Kommune ventes generelt at stige. Det har betydning for boligtypepræferencerne, fordi alderen er med til at bestemme, om en familie vælger at flytte, om familien flytter til en ny kommune og hvilken boligtype familien vælger at flytte til. Den generelle flyttetilbøjelighed er typisk højst omkring 25-års alderen, men vil herefter monotont aftage indtil en mindre stigning indtræder omkring 80-års alderen. Sandsynligheden for at flytte til en ny kommune er generelt også faldende med alderen. Alderen er også et vigtigt parameter, når valget af boligtype skal træffes. Eksempelvis

¹⁴ Se kapitel 3.6 i Hansen og Markeprand (2015) for en uddybelse heraf.

er ejerboliger relativt populære for yngre familier, mens offentlige udlejningsboliger er relativt populære for familier i pensionsalderen. Derimod er private udlejningsboliger populære blandt både yngre og ældre familier¹⁵.

Familiestrukturen ventes at forskydes over mod en større andel af enlige familier, mens andelen af par omvendt falder. Familiestrukturen nuancerer boligtypepræferencerne fordelt på alder ved, at eksempelvis ejerboliger er væsentligt mere populære for par end de er for enlige. Endvidere er andelsboliger eksempelvis betydeligt mere populære for unge enlige end de er for par, mens andelsboliger er mere populære blandt par end enlige efter 50 års alderen. Hertil har enlige en større flyttetilbøjelighed end parfamilier¹⁶.

Befolkningens *etnicitet* eller *oprindelse* er også af betydning for boligvalget. Parfamilier, hvor begge voksne er ikke-vestlige indvandrere, er i højere grad bosat i almene boliger, men i mindre grad bosat i ejerboliger relativt til en familie, hvor begge voksne har dansk oprindelse. Det samme mønster tegner sig for enlige ikke-vestlige indvandrere relativt til enlige familier af dansk oprindelse¹⁷. Uagtet familieforhold vil forskydningen i den bosiddende befolknings sammensætning på oprindelse til fordel for en større andel af ikke-vestlige indvandrere, jf. Figur 2.12, altså styrke søgningen mod almene boliger. Enlige familier med vestlig baggrund og parfamilier, hvor begge voksne er vestlige indvandrere, bor i højere grad i private udlejningsboliger, men i mindre grad i ejerboliger relativt til familier, hvor de voksne har dansk oprindelse. Derimod har parfamilier, hvor den ene voksne er vestlig eller ikke-vestlig indvandrer og den anden er af dansk oprindelse, omtrent samme bopælsmønster hvad angår boligtype som en familie, hvor begge forældre er af dansk oprindelse.

Uddannelsesniveaulet ventes at ændre sig, så befolkningen generelt opnår et højere uddannelsesniveau. Det påvirker boligtypepræferencerne, fordi personer, med højere uddannelse, i større grad foretrækker en ejerboliger fremfor almene boliger og private udlejningsboliger end personer med en grundskoleuddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse.

Arbejdsmarkedsstatus i form af, om en eller flere af de voksne i familien er i arbejdsstyrken, ventes generelt at trække boligtypepræferencerne mod private udlejningsboliger og almene boliger. Det skyldes, at disse boligtyper er populære blandt familier uden tilknytning til arbejdsmarkedet, eksempelvis pensionister, som vokser betydeligt i både antal og andel i fremskrivningen¹⁸.

Ejerboliger, almene boliger og private udlejningsboliger udgør de tre mest normale boligtyper både på landsplan, men også i Tønder Kommune. Fremskrivningen for Tønder Kommune viser, at der ventes en større søgning mod almene boliger og private udlejningsboliger, mens antallet af ejerboliger ventes at være stabilt, jf. Figur 5.1a. Andelsboliger og offentlige udlejningsboliger er derimod mindre udbredte i Tønder Kommune.

Foruden at befolkningen og antallet af familier i kommunen øges, skyldes den større søgning mod almene boliger og private udlejningsboliger dels, at andelen af enlige i Tønder Kommune stiger, men

¹⁵ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) afsnit 3.6.1

¹⁶ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33.

¹⁷ Samme konklusion finder man i Andersen (2015) om end, der anvendes et andet datasæt og definitionen af ikke-vestlige indvandrere adskiller sig i forhold til den anvendte i SMILE. I SMILE anvendes Danmarks Statistiks definitioner, hvor personer med oprindelse i EU-lande betragtes som vestlige indvandrere, mens Andersen (2015) også definerer personer med oprindelse i østeuropæiske EU-lande som ikke-vestlige indvandrere.

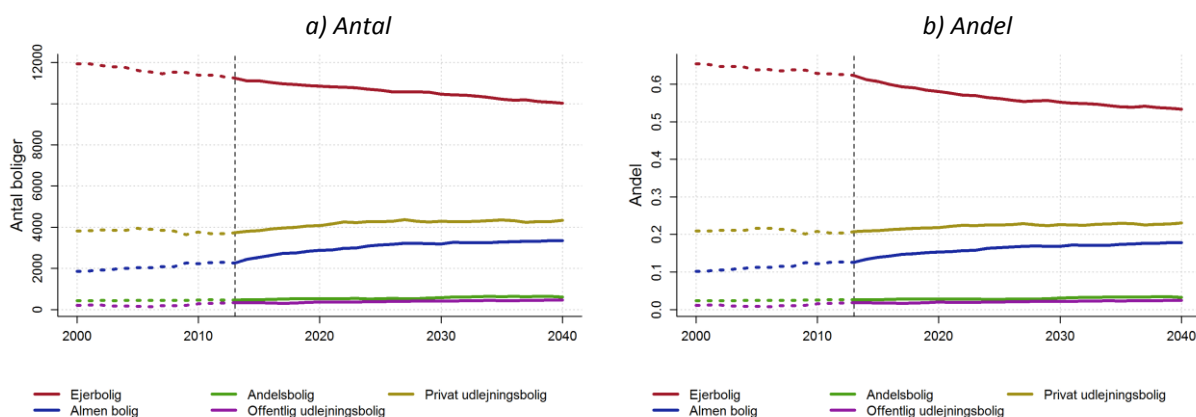
¹⁸ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 63 f.

også at en større andel af befolkningen vil være ældre og stå udenfor arbejdsmarkedet. En del af søgningen mod almene boliger og private udlejningsboliger kommer fra ældre, der fraflytter ejerboliger, hvilket umiddelbart skulle give anledning til et fald i antallet af ejerboliger. Niveaue for ejerboliger opretholdes dog i noget grad selvom det er faldende. Det har en række forskellige årsager. For det første stiger restlevetiden i fremskrivningen, hvilket betyder, at parfamilier fremadrettet overgår til en status som enlige ved en højere alder. Dette vil betyde, at flyttebegivenheden udskydes, og bidrager til, at niveaue for ejerboliger holdes relativt stabilt fremadrettet, ligesom det er tilfældet med antallet af parfamilier, jf. Figur 2.14¹⁹. For det andet stiger befolkningens uddannelsesniveaue blandt de yngre generationer, hvilket også bidrager til en højere erhvervsdeltagelse blandt personer i den arbejdsdygtige alder. Selvom andelen af yngre personer i kommunen falder, vil den typisk være bedre uddannet og tættere knyttet til arbejdsmarkedet, hvilket begge er faktorer, der øger efterspørgslen på ejerboliger i de yngre årgange. Det ændrer dog ikke ved det overordnede billede i Figur 5.1b., der viser, at der ventes en forskydning i præferencestrukturen for boligtyper, så ejerboliger bliver relativt mindre eftertragtede i forhold til almene boliger og private udlejningsboliger.

For udvalgte år er indholdet i Figur 5.1 sammenfattet i Tabel 9.4 i appendikset, hvor udviklingen i Tønder Kommune endvidere er sammenholdt med tendenserne i Landsdel Sydjylland og på nationalt plan. Den geografiske sammenligning viser specielt, at andelen af ejerboliger i Tønder Kommune i udgangsåret er væsentligt højere end i både landsdelen og på landsplan. På lang sigt ventes andelen af ejerboliger i Tønder Kommune fortsat at være højere end på landsplan og i Landsdel Sydjylland. Trods forskelle i niveauerne gengives skiftet i præferencestrukturen i Tønder Kommune også i resten af Sydjylland og i hele landet. Derfor gælder det både i Tønder Kommune, i Landsdel Sydjylland og på landsplan, at andelen af ejerboliger falder på bekostning af private udlejningsboliger og i nogen grad almene boliger.

¹⁹ Bemærk, at udskydelsen af flyttebegivenheden for par til en stigende alder alene er motiveret af, at den stigende levealder fastholder familiens status som parfamilie i længere tid og dermed den relativt mindre sandsynlighed i forhold til enlige for at fraflytte en ejerbolig, der typisk er et parcelhus. Med stigende levealder formodes befolkningens sundhedstilstand for en given alder også at blive forbedret. Dette fænomen betegnes som sund aldring. Med rimelighed må dette formodes også at udskyde flytning mod mere ældrevenlige boliger, men effekten heraf indgår ikke i modellens adfærdsmønstre. Søgningen mod ældrevenlige boliger i den nærværende fremskrivning kan dermed siges at være et overkantsskøn.

Figur 5.1. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligtype

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt type, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt type i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0

5.2 Boligart

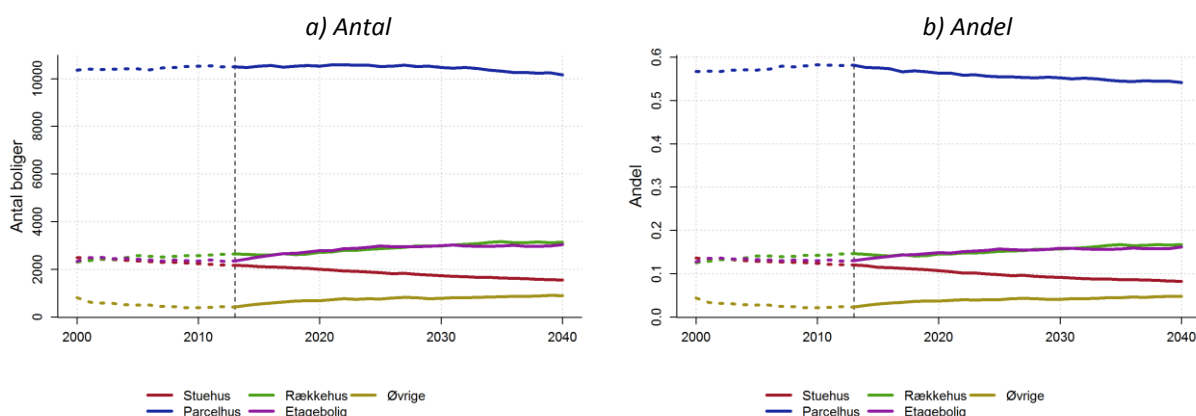
Efterspørgslen efter rækkehuse og etageboliger ventes at stige i takt med, at antallet af familier bosiddende i Tønder Kommune øges fremadrettet. Søgningen mod parcelhuse har de seneste år op til fremskrivningens startår været præget af en gradvis stigning siden 2008 til knap 10.500 i 2012. Dette niveau ventes at fastholdes frem til 2030, men ventes herefter at aftage til knap 10.200 i 2040, jf. Figur 5.2a. Søgningen mod stuehuse ventes at aftage relativt kraftigt i fremskrivningen, mens der ventes en stigende efterspørgsel efter både rækkehuse (19 pct. fra 2013 til 2040) og etageboliger (29 pct. fra 2013 til 2040), samt de mindre udbredte boligarter omfattet af kategorien "andet". Som tilfældet er det for boligtype, vil udviklingen i efterspørgslen efter boliger fordelt på art afstedkomme, at der over tid indtræder en gradvis forskydning i præferencestrukturen. Fordelt på boligart ventes præferencestrukturen at forskydes til fordel for rækkehuse og etageboliger på bekostning af parcelhuse, jf. Figur 5.2b.

Indholdet i Figur 5.2 er sammenfattet i Tabel 9.5 i appendikset, hvor udviklingen i Tønder Kommune også sammenholdes med tendenserne i Landsdel Sydjylland og på landsplan. Det fremgår heraf, at parcelhuse er betragteligt mere udbredte i Tønder Kommune end i landsdelen og på nationalt plan. I udgangsåret udgør parcelhuse således 58 pct. af den samlede boligmasse i Tønder mod 51 pct. i Landsdelen Sydjylland og 40 pct. på landsplan. Parcelhuse er også mod fremskrivningens slutning den foretrukne boligart i Landsdelen Sydjylland og på landsplan om end, andelen af efterspørgslen rettet mod rækkehuse og etageboliger er stigende over tid på bekostning af en relativt mindre søgning mod parcelhuse.

Den forventede stigning i søgningen mod etageboliger og rækkehuse samt den stabile, men aftagende søgning mod parcelhuse i Tønder Kommune forklares ikke blot ved, at disse er de foretrukne valg for personer med et relativt højt uddannelsesniveau og høj tilknytning til arbejdsmarkedet, men vil også i udpræget grad afspejle det ændrede søgemønster hvad boligtyper angår. Såfremt man flytter i en ejerbolig er der i Tønder Kommune sammenlagt godt 87 pct.

sandsynlighed for, at der er tale om et parcel- eller stuehus. Rækkehuse og etageboliger er med 10 pct. sandsynlighed mål for søgning, hvis man flytter til en ejerbolig i Tønder Kommune. En etagebolig er det hyppigste valg, hvis man er søgt mod en almen bolig (51 pct.). En flytning til en almen bolig vil med godt 43 pct. sandsynlighed føre til, at der flyttes til et rækkehus. Valg af en privat udlejningsbolig vil med lidt mindre hyppighed (28 pct.) betyde, at der flyttes til et parcelhus. Herudover vil næsten 13 pct. af flytninger til private udlejningsboliger indebære, at der flyttes i rækkehus²⁰. For enlige er etageboliger på landsplan den foretrukne boligart i de aldersgrupper, hvor flytninger er hyppige. Parcel- og rækkehuse følger umiddelbart efter. Par har på nationalt plan en større tendens end enlige til at vælge et parcelhus, men vil foretrække etageboliger frem for parcelhuse forud for tidspunktet for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Efter tilbagetrækningsalderen dominerer søgningen efter etageboliger og rækkehuse tilbøjeligheden til at flytte i et parcelhus. Fordoblingen i antallet af ældre over 70 år fra 2013 til 2040, jf. Figur 2.2, vil således styrke søgningen mod rækkehuse og etageboliger. Det samme vil den stigende andel af enlige. På grund af den stigende levealder udskyder parfamilier i større udstrækning beslutningen om at flytte fra en ejerbolig. Da parcelhuse typisk er ejerboliger, betyder parfamiliers udskydelse af beslutningen om at flytte, at antallet af parcelhuse kun falder gradvist.

Figur 5.2. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligart

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt art, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt art i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Kategorien "Øvrige" er en sammenlægning af kategorierne "Kollegium", "Anden helårsbeboelse", "Erhvervsbolig", "Døgninginstitution" og "Fritidshus". Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0

5.3 Boligstørrelse

Der forventes gennem fremskrivningen en voksende efterspørgsel efter boliger med et areal på 80-99 m², hvilket resulterer i, at den relative andel af boliger med de pågældende størrelser fremadrettet fortrænger andelen af boliger over 160 m², jf. Figur 5.3. Udviklingen i boligmassens foretrukne areal i Tønder Kommune er i Tabel 9.6 i appendikset sammenholdt med præferencerne

²⁰ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), hvor disse sandsynligheder er opgjort på landsplan, s. 66 ff.

for Syddjylland og hele landet. Her fremgår det, at de mindre boliger (<80 m²) fastholder en stabil andel i Tønder mens der i Syddjylland og hele landet sker en faldende efterspørgsel.

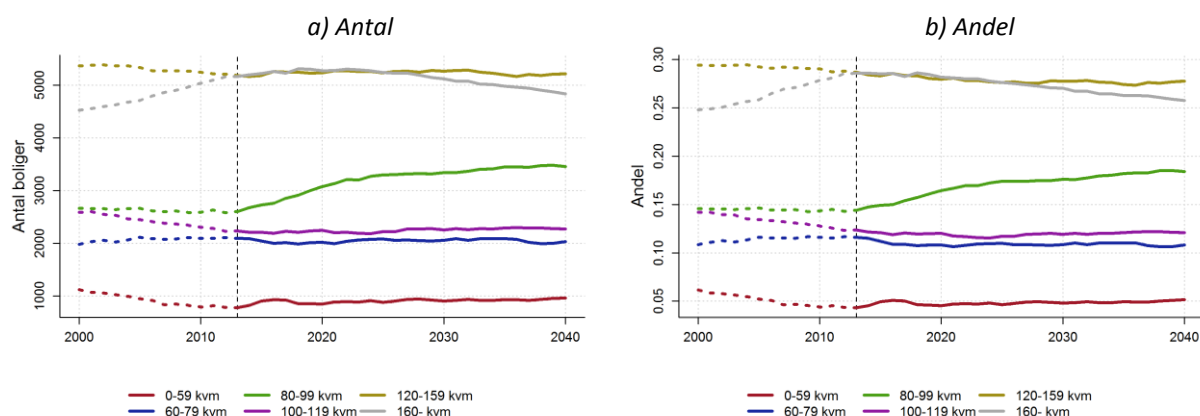
Den øgede søgning mod etageboliger og rækkehuse er forenelig med, at flytning til disse boligarter på landsplan typisk vil rette sig mod boliger med et areal på mellem 60 og 120 m². Flytning til et parcelhus indebærer hyppigst, at tilflytningsboligen er af en størrelse mellem 100 og 120 m², hvorfor den relativt stabile udvikling i søgningen mod de større boliger er forenelig med den forventede udvikling i efterspørgslen efter parcelhuse²¹. Den indbyrdes sammenhæng mellem boligkarakteristika har her afgørende betydning for udviklingen i præferencerne relateret til boligmassens areal. På landsplan gælder dog, at boliger på 80-99 m² uanset alder er en af de foretrukne boligstørrelser ved flytning for såvel enlige som par. For par er søgningen mod denne boligstørrelse specielt udpræget for par over pensionsalderen. Omvendt er det for enlige udpræget mest populært at vælge en bolig på mellem 60 og 79 m², hvilket trods den stigende andel af enlige kun har en beskedne effekt på søgningen mod denne boligstørrelse i Tønder Kommune.

Som tidligere anført kan estimerterne for de lokale præferencer sagtens variere relativt til forholdene på landsplan. Eksempelvis kan de enliges præferencer på landsplan meget vel være præget af tendenserne i de større byer, hvor et større boligareal ikke er typisk for en enlig familie, selv om dette meget vel kan være tilfældet i Tønder Kommune. I bykommuner er den gennemsnitlige boligstørrelse som tidligere nævnt også typisk mindre grundet pladmæssige restriktioner. Sandsynligheden estimeres til 28 pct. for, at der vælges en bolig af størrelsen 60-79 m², hvis der flyttes til København, mens det samme kun vil gøre sig gældende i 18 pct. af tilfældene, hvis der flyttes til Tønder Kommune²². Til sammenligning indebærer en flytning til Tønder Kommune med en sandsynlighed på 31 pct., at der flyttes til en bolig på mellem 80 og 120 m², mens den tilsvarende sandsynlighed estimeres til 27 pct. ved flytning til Københavns Kommune. Forventningen til et stigende uddannelsesniveau og en øget arbejdsmarkedsdeltagelse underbygger også udviklingen i søgningen mod boliger mellem 80 og 120 m².

²¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 68 ff.

²² Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 148, Tabel A.9.10. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser.

Figur 5.3. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligstørrelse

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt størrelse, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt størrelse i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

5.4 Bystørrelse

I SMILE er kategorisering af boligen i henhold til bystørrelse et statisk begreb forstået på den måde, at bystørrelsen refererer til det indbyggerantal, der karakteriserede byen ved fremskrivningens start. Selv om indbyggerantallet i en kommune øges over tid, vil dette altså ikke give anledning til, at den samme bolig omklassificeres til en større bystørrelse. På samme vis kan der heller ikke over tid opstå bystørrelser, der ikke fandtes i en kommune i basisåret 2013.

Figur 5.4a viser udviklingen i boligefterspørgslen fordelt i henhold til indbyggerantallet i den by, hvor boligen er beliggende. Der er i 2013 ingen byer i Tønder Kommune med over 10.000 indbyggere, og der vil derfor heller ikke i fremskrivningen være boliger i disse kategorier.²³ Over tid kan noteres en stabil efterspørgsel efter boliger beliggende i byområder med mere end 1.000 til 9.999 indbyggere, mens der ventes en større tilflytning til byer med under 1.000 indbyggere i kommunen. På landsplan vil flytning til et rækkehus typisk være målrettet et byområde med færre end 50.000 indbyggere, mens det samme gør sig gældende ved flytning til et parcelhus. Etageboliger leder i mere end 20 pct. af flyttetilfældene på landsplan til en beliggenhed i et område med 10.000-50.000 indbyggere, men er herudover primært forenelig med en beliggenhed i endnu større byområder²⁴. I Tønder Kommune estimeres de historiske præferencer for valg af bystørrelse ved flytning til, at der med 62 pct. sandsynlighed vælges en bolig beliggende i en by med 1.000 til 9.999 indbyggere, mens der med sammenlagt næsten 38 pct. sandsynlighed foretrækkes et mindre byområde på tværs af alle baggrundskarakteristika.²⁵ Størstedelen af boligerne i Tønder Kommune er beliggende i byer med

²³ De fem største byer i Tønder Kommune (tal i parentes er indbyggertallet i 2013) udgøres af Tønder (7.572), Løgumkloster (3.629), Toftlund (3.311), Skærbæk (3.126) og Bredebro (1.445), se DST, Statistikbanken.

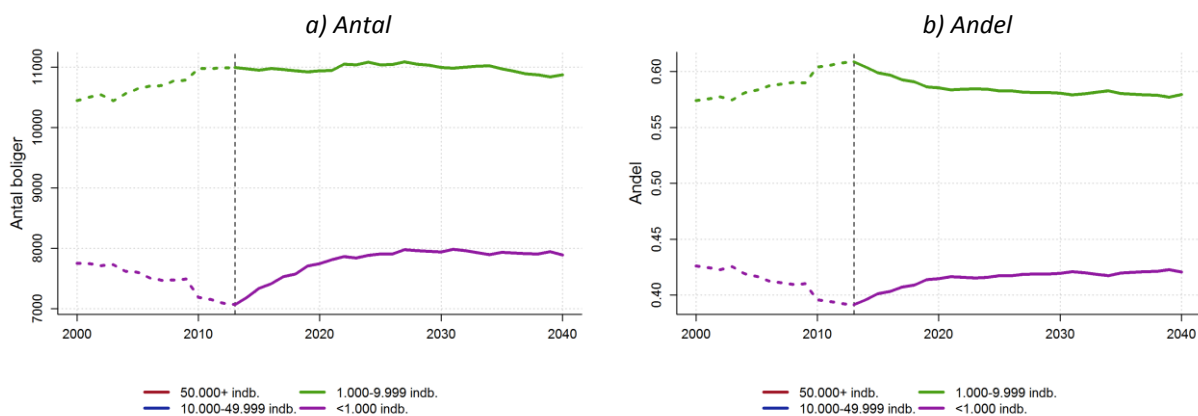
²⁴ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 73, figur 3.49.

²⁵ Sandsynlighederne er estimeret til SMILE 3.0, men findes ikke afrapporteret i Hansen og Markeprand (2015).

1.000 – 9.999 indbyggere og dette scenarie ventes også at gøre sig gældende i fremskrivningen. Selvom antallet af boliger beliggende i byer med 1.000 til 9.999 indbyggere er stabil, ventes andelen af boliger i denne kategori, at aftage til omkring 58 pct. i fremskrivningen. Antallet af boliger beliggende i byer med under 1.000 indbyggere ventes at vokse. Det betyder, at boliger beliggende i denne bystørrelseskategori ventes at udgøre en større andel af det samlede antal boliger i kommunen. Således forventes andelen af boliger beliggende i byer med færre end 1.000 indbyggere i Tønder Kommune at stige fra ca. 39. pct. i 2013 til 42 pct. i 2040, jf. Figur 5.4b.

Tabel 9.7 i appendiks opsummerer for udvalgte år indholdet i Figur 5.4b og sammenholder udviklingen med tendenserne for Sydjylland og hele landet. Udviklingen i Tønder Kommune afspejler at dens bystruktur i 2013 afviger ganske markant fra landsdelen (og hele landet). I Sydjylland udgør godt 45 pct. af boligmassen en bystruktur med mere end 10.000 indbyggere. I Sydjylland og på landsplan ventes en større efterspørgsel på boliger i alle bystørrelser. I Tønder kommune gør det sig kun gældende i Tønder kommune for boliger beliggende i byer på under 1.000 indbyggere.

Figur 5.4. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på bystørrelse

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt bystørrelse, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt bystørrelse i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

6 Marginaleksperimenter

I det følgende præsenteres en serie af marginaleksperimenter, der primært har til formål at give illustrative eksempler på, hvorledes ændrede adfærdsmønstre selv på kort eller mellemlangt sigt kan dæmpe eller øge de negative økonomiske konsekvenser, som den grundlæggende strukturelle udvikling alt andet lige giver anledning til. Viden om den grundlæggende udviklings følsomhed over for ændringer i adfærdsstrukturen kan således betyde forbedrede muligheder for at imødekomme kommunens langsigtede servicebehov, herunder eksempelvis forbedrede vilkår for at tilvejebringe den finansiering, der er knyttet til børnepasning, ældrepleje og udbetaling af indkomstoverførsler. Ved at afdække adfærdskorrektionens konsekvenser for centrale størrelser som befolkningens alderssammensætning, familiestruktur og boligpræferencer, kan eksperimenterne desuden potentielt finde anvendelse som et redskab til brug for eksempelvis planlægning af udstykning af jord, omlægning af jord og opførelse eller nedrivning af bestemte boligtyper, der vil være eksponeret for ændret søgning, hvis antagelserne i marginaleksperimenterne opfyldes. Resultaterne af eksperimenterne er grundlæggende symmetriske. En modsatrettet ændring i adfærdsmønstret kan dermed, alt andet lige, forventes at give et nogenlunde tilsvarende resultat som oprindeligt, blot med omvendt fortegn. Eksperimenter, der i den her præsenterede form ikke giver anledning til en udvikling i erhvervsdeltagelsen, der styrker den kommunale budgetbalance, kan således tænkes som havende den omvendte effekt, hvis adfærden ændres i modsat retning.

Som anført i kapitel 1, skal modellens resultater fortolkes med varsomhed. Ud over, at resultaterne er behæftet med en modelteknisk usikkerhed, er udviklingen også udtryk for en videreførelse af de historiske strukturelle adfærdsmønstre. Modellens resultater repræsenterer dermed den udvikling, der forventes på sigt i fravær af vedvarende ændringer i befolkningens adfærdsstruktur. Resultaterne skal dermed tænkes som en beskrivelse af den overordnede retning for udviklingen i kommunale forhold omkring hvilken, der med stor sandsynlighed vil forekomme betydelige udsving. En ændring i kommunens lokalplaner, en ændring i det økonomiske klima eller en ændring i udbuddet af finansielle produkter er eksempler på faktorer, der alle betyder, at udviklingen i kortere eller længere perioder afviger fra, hvad modellens resultater umiddelbart tilsiger. Hvis grundlæggende strukturer undergår en vedvarende ændring, vil dette typisk betyde, at kommunen på langt sigt udvikler sig i en markant anden retning, end hvad kan udledes af fremskrivningen. Eftersom udviklingen i en kommune er tæt knyttet til udviklingen i nabokommunerne, vil ændringer her også kunne få afgørende betydning for den enkelte kommune. Eksempelvis kan opretholdelse af en øget tilflytning fra nabokommunerne vanskeliggøres, hvis forholdene uden for kommunen ændres væsentligt. Som grundforløbet har marginalbetragtningerne altså primært til formål at belyse konsekvenserne af udvalgte adfærdsændringer uden sideløbende ændringer i andre grundlæggende forhold.

For en bedre forståelse for eksperimenternes udformning præsenteres hovedidéen bag SMILE's opbygning kort. SMILE er bygget op omkring, at hver familie og person i modellen hvert år udsættes for en lang række begivenheder, som bestemmer, om familien flytter, får børn, familiens personer får et arbejde mv. Eksempelvis bestemmer modellen om en familie flytter ved at trække et tilfældigt tal mellem 0 og 1. Hvis tallet er mindre end den estimerede sandsynlighed for, at familien flytter, så indtræffer flytningen, mens familien bliver boende, hvis tallet er større end den estimerede sandsynlighed. Hvis det tilfældige tal, der trækkes, eksempelvis er 0,15 og den estimerede

sandsynlighed for at flytte er 20 pct. (= 0,2), så flytter familien, mens den bliver boende, hvis tallet er større end 0,2.

Metaforisk svarer ovenstående til, at alle familier årligt trækker en seddel fra en tombola, der afgør, hvorvidt den flytter. Der trækkes enten en seddel med "Bliv boende" eller "Flyt". Antallet af sedler, hvor der står henholdsvis "Bliv boende" eller "Flyt" afhænger af de estimerede sandsynligheder. Hvis der eksempelvis er 20 pct. sandsynlighed for, at en familie med bestemte karakteristika flytter, kan man forestille sig en tombola med 20 sedler, der viser "Flyt" og 80 sedler, der viser "Bliv boende". Hvis der er få familier (som alle har 20 pct. sandsynlighed for at flytte), der trækker en seddel fra tombolaen, kan der være betydelig variation i hvor mange, der flytter. Hvis der derimod er mange, der trækker en seddel fra tombolaen (som alle har 20 pct. sandsynlighed for at flytte), vil der være meget tæt på 20 pct. flytter. Jo flere familier en begivenhed berører, des større sikkerhed vil der være om resultatet af begivenheden. Dette fænomen kaldes "Store tals lov". Ideelt set bør man gentage et eksperiment et stort antal gange og lade resultatet være et gennemsnit af udfaldet af de enkelte eksperimenter. Afviklingstiden i SMILE tillader desværre ikke denne tilgang, hvorfor en gentagelse af et eksperiment ville føre til et andet resultat opgjort kvantitativt. Forskellen mellem resultaterne af gentagne afviklinger er et udtryk for modellens usikkerhed. Ambitionen med eksperimenterne er således ikke at afgøre om der i 2040 efterspørges 1.527 eller 1.586 flere boliger end i grundforløbet, for det berettiger modelrammen ikke til, at man kan udtale sig om, men man skulle gerne kunne konkludere, at den ændrede adfærd resulterer i en større boligsøgning i omegnen af 1.500 flere boliger. Der sigtes således mod, at det kvalitative udfald af eksperimentet er forholdsvist entydigt, og at ændringen kan approksimeres kvantitativt. Er disse kriterier opfyldt, anses resultatet for robust²⁶.

Et eksperiment udformes ved at skalere en given sandsynlighed. Hvis sandsynligheden for at flytte skaleres ned med 50 pct., svarer det til, at vi erstatter 10 sedler i tombolaen med "Flyt" til fordel for 10 sedler med "Bliv boende", så fordelingen af sedler nu er 90/10 fremfor 80/20. Hvis eksperimentet berører få familier, kan tilfældigheder resultere i, at *flere* flytter i eksperimentet relativt til grundforløbet. Derfor er det som nævnt ovenfor vigtigt, at eksperimentet er stort nok til at give "robuste" resultater.

I SMILE er der overordnet to måder at gøre et eksperiment mere robust på. For det første kan et eksperiment gøres mere robust ved at udvide størrelsen af den risikogruppe, som eksperimentet berører. Det kan eksempelvis være ved at udvide aldersgruppen, som skal have reduceret sandsynligheden for at flytte fra 18-20 år til 15-30 år. For det andet kan udfaldet af eksperimentet gøres mere robust ved at skalere sandsynlighederne med mere end det, der ville være nødvendigt, hvis den risikogruppe, eksperimentet berører, er stor nok. Hvis eksperimentet berører en lille gruppe (unge fra 18-20 år), og der ønskes et robust resultat af ændret adfærd (sandsynlighed for at flytte), kan resultatet gøres mere robust ved at skalere sandsynlighederne kraftigere (nedskalér sandsynligheden med 75 pct. i stedet for 50 pct.). Det sikrer, at en større del af gruppen ændrer adfærd relativt til grundforløbet, så effekterne af eksperimentet fremstår tydeligere.

For hvert af de fire marginaleksperimenter præsenteres resultaterne som afvigelse relativt til grundforløbet. Modellens stokastiske struktur betyder dog, at et eksperiment, der sigter mod enten en bestemt stigning eller et fald i en given størrelse ikke nødvendigvis vil resultere i et forløb, hvor

²⁶ For en generel vejledning til fortolkning af modellens resultater henvises til kapitel 2 i Hansen & Markeprand (2015).

dette er kvalitativt eller kvantitativt opfyldt for samtlige fremskrivningsår. Adfærden i eksperimenterne er derfor fastlagt, så den gennemsnitlige årlige ændring relativt til grundforløbet i perioden 2020 til 2040 svarer til det ønskede. Modellens stokastik nødvendiggør altså, at ændringen vurderes på baggrund af en længere årrække efter indfasningen er fuldført. Eksperimentet i afsnit 6.2 og 6.3 er indfaset fra 2016 til 2020, mens eksperimenterne i afsnit 6.1 og 6.4 er indfaset med fuld effekt fra 2016, hvorefter ændringen fastholdes i den resterende del af fremskrivningen. Relativt til grundforløbet vurderes marginaleksperimenterne med hensyn til effekten på befolkningens overordnede aldersfordeling, familiestrukturen, befolkningens uddannelsesnivea samt tilknytning til arbejdsmarkedet. Endvidere betragtes ændringen i boligefterspørgslen nuanceret på de fire centrale boligkarakteristika. Ændringerne præsenteres som absolutte ændringer relativt til grundforløbet, men eventuelle konsekvenser vedrørende den langsigtede sammensætning af befolkningen og boligefterspørgslen på underliggende karakteristika belyses også. Hvis ikke andet angives, vil ændringer i sammensætningen være vurderet på baggrund af et gennemsnit over perioden 2036-2040 for at give en mere robust præsentation af eksperimenternes resultater.

6.1 Øget tilflytning fra pendlingskommunerne med tilknytning til arbejdsmarkedet

I dette eksperiment øges sandsynligheden for, at personer fra nabokommunerne (Aabenraa, Esbjerg, Haderslev og Sønderborg) flytter til Tønder Kommune. Der sigtes endvidere på, at der er tale om øget tilflytning af personer, der er tilknyttet arbejdsstyrken. Eksperimentet søger dermed at simulere, at kommunens bosætningspolitik har været succesfuld. Opjusteringen af tilflytningssandsynligheden fra nabokommunerne implementeres med fuld effekt i 2016, hvorefter det ændrede adfærdsmønster fastholdes i resten af fremskrivningsperioden til 2040. Derfor ventes alt andet lige, at tilflytningen hvert år er højere sammenholdt med grundforløbet. Sandsynligheden for at flytte til Tønder Kommune fra nabokommunerne opjusteres på bekostning af en forholdsmæssig nedjustering af sandsynligheden for at flytte til øvrige kommuner. Tilflytningen øges forholdsmæssigt på tværs af underliggende karakteristika som køn, alder, familietype, uddannelsesnivea og karakteristika for fraflytningsboligen for husholdninger. Dog restringeres adfærdskorrektionen til at berøre familier, hvor mindst ét af de voksne medlemmer er enten beskæftiget eller ledig. Således svarer karakteristika for de nye tilflyttere til dem, der kendetegnede tilflytningen fra de pågældende kommuner historisk med den givne arbejdsmarkedstilknytning.

I grundforløbet flytter der, i gennemsnit, lidt under 975 personer uanset arbejdsmarkedstilknytning til Tønder Kommune hvert år fra de pågældende nabokommuner, når udviklingen fra og med år 2016 til 2040 betragtes. Som resultat af den ændrede flytteadfærd stiger antallet af tilflyttere fra nabokommunerne i gennemsnit med godt 20 pct. i perioden 2016-2040 relativt til grundforløbet eller 225 personer i gennemsnit pr år. Som det fremgår af Figur 2.9 tegner de pågældende kommuner sig for godt 42 pct. af tilflytningen til Tønder Kommune og knap halvdelen af samtlige tilflytninger til kommunen består af personer, der har tilknytning til arbejdsmarkedet.

I år 2040 har den vedvarende ændring i flytteomfanget givet anledning til en opjustering af den samlede befolkning bosiddende i Tønder Kommune på næsten 4.800 personer, jf. Figur 6.1a, relativt til grundforløbet. Fordelt på alder er der fortrinsvist tale om en stigning i antallet af personer i alderen 16-67 år, hvor befolkningen på sigt er øget med ca. 3.300 personer relativt til grundforløbet. Antallet af personer under 16 år øges mod 2040 til over 1.000 personer mere end i grundforløbet, mens antallet af personer over 68 år stiger til godt 500 personer ekstra. Den langsommelige ændring

i de ældste aldersgrupper gennem fremskrivningen skyldes, at den ekstra tilflytning er hængt op på tilknytningen til arbejdsmarkedet, hvorfor stigningen i de ældste aldersgrupper skal begrundes med aldring af personer, der er tilflyttet tidligere i forløbet²⁷.

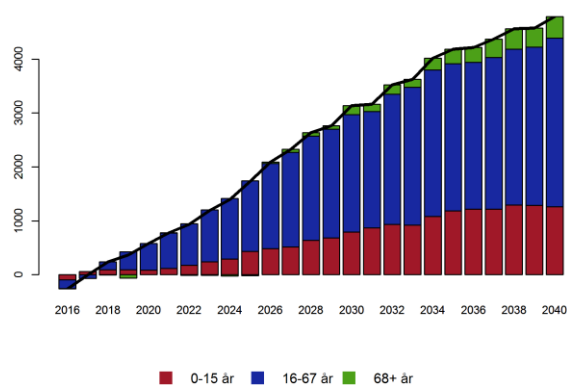
På sigt er befolkningen i Tønder steget med næsten 13 pct. relativt til grundforløbet. Den yngste aldersgruppe tegner sig for en stigning på mere end 19 pct. relativt til grundforløbet, mens antallet af personer i den mellemste aldersgruppe øges med godt 13 pct. på sigt. Befolkningen i den ældste aldersgruppe er opskrevet med næsten 5 pct.

Den øgede tilflytning fra nabokommunerne af personer med arbejdsmarkedstilknytning ændrer relativt markant på befolkningens overordnede aldersfordeling på lang sigt, jf. Figur 6.1b. Således falder forsørgerbrøken²⁸ med knap 5 pct. frem til 2040, mens aldringsbrøken²⁹ falder med hele 10 pct. Forsørgerbrøken falder således fra 0,82 til 0,78 med den større tilflytning, hvilket betyder, at hvor 100 personer i grundforløbet skulle forsørge 82 personer, skal de pågældende i alternativforløbet kun forsørge 78 personer.

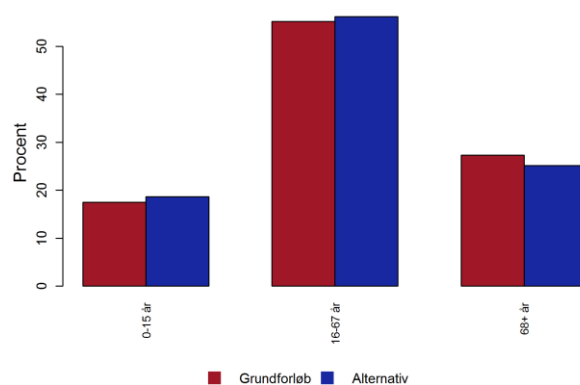
Faldet i andelen af ældre personer betyder, at der for hver 100 personer over 67 år bliver næsten 25 flere personer i den arbejdsdygtige alder frem mod 2040 som et resultat af en større tilflytning.

Figur 6.1. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den øgede tilflytning af arbejdskraft fra nabokommunerne giver, ud over stigningen i befolkningen, også naturligt anledning til en stigning i det samlede antal familier, der på sigt er bosiddende i Tønder Kommune. Frem mod 2040 øges det samlede antal familier med omkring 2.100 relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.2a. Enlige familier på landsplan er kendetegnet ved en større grad af

²⁷ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58.

²⁸ Forsørgerbrøken udtrykker antallet af børn og unge samt personer i pensionsalderen i forhold til befolkningen i den typiske arbejdsdygtige alder. Mere specifikt udtrykker den antallet af personer under 16 år og over 67 år i forhold til antallet af personer mellem 16 og 67 år.

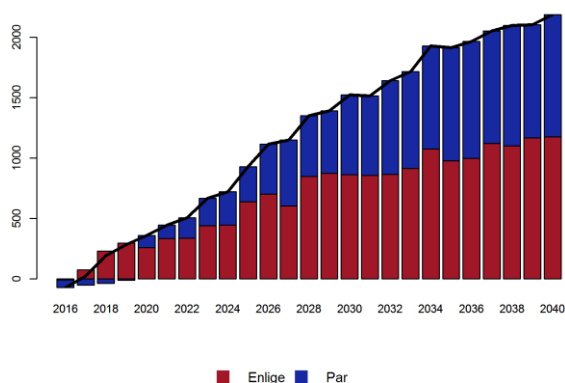
²⁹ Aldringskvote er defineret som antallet af personer på 67 år og derover divideret med antallet af personer i alderen 16 og 67 år.

mobilitet relativt til parfamilier, hvilket resulterer i, at en stor andel af de tilflyttende familier er karakteriseret ved at være enlige.³⁰ Således udgør enlige omkring 53 pct. af forøgelsen af familier relativt til grundforløbet i 2040, jf. Figur 6.2a.

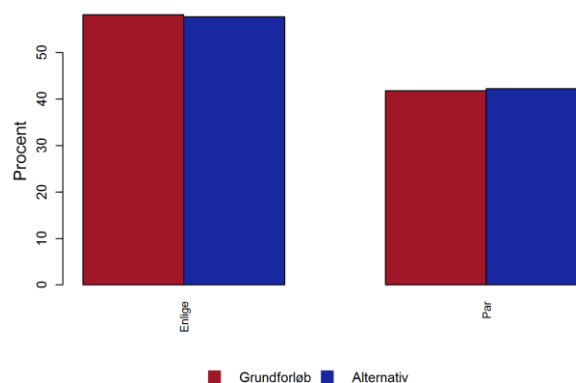
Familiestrukturen vil ikke ændre sig nævneværdigt på sigt relativt til grundforløbet, selvom sammensætningen af tilflytningen fra nabokommunerne på karakteristika ikke er repræsentativ for den samlede tilflytning fra alle kommuner, jf. Figur 6.2b. Dette skal tilskrives, at tilflytningen i eksperimentet er relativt beskeden i forhold til det samlede befolkningstal samt, at forskellen mellem familiestrukturen i tilflytningen og den bestående befolkning ikke er voldsom i dette eksperiment for Tønder Kommune.

Figur 6.2. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestrukturen, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den øgede tilflytning til Tønder Kommune bevirker, at den langsigtede stigning i befolkningen i stor udstrækning skal henføres til en stigning i antallet af personer med en grundskoleuddannelse, der tegner sig for lidt mere end 46 pct. af den samlede ændring. Ændringen i antallet med en videregående uddannelse repræsenterer næsten 23 pct. af den samlede ændring, hvoraf størstedelen vil have en mellemlang videregående uddannelse. Alt andet lige ventes det, at en større tilflytning resulterer i et større antal personer med enten en kort eller lang videregående uddannelse. Antallet af tilflyttere med en kort eller lang videregående uddannelse er dog relativt beskeden, hvilket skaber mere usikkerhed om resultatet. Ændringen i antallet af erhvervsfaglige udgør omkring 25 pct. af den samlede stigning i befolkningen, jf. Figur 6.3a.

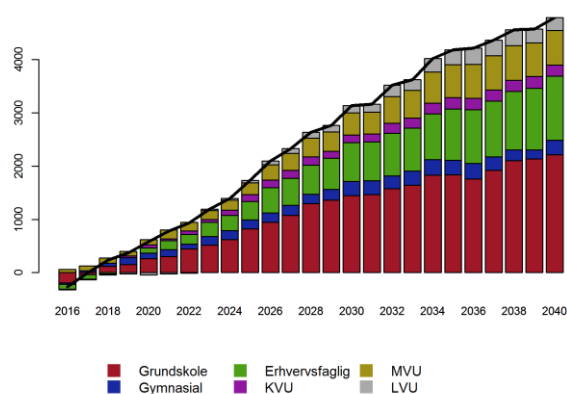
Den store andel af personer med grundskoleuddannelse skyldes dog især, at den øgede tilflytning består af børn i de tilflyttende husholdninger. Betragtes således aldersgruppen 16-67 år, ventes det, at tæt på 27 pct. i alderen 16-67 år har en videregående uddannelse i 2040, mens dette gælder for ca. 30 pct. af de ekstra tilflyttere fra nabokommunerne. Omvendt ventes tilflytningen af personer med en grundskoleuddannelse at udgøre 30 pct., mens den udgør omkring 34 pct. i den bestående befolkning i 2040.

³⁰ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33.

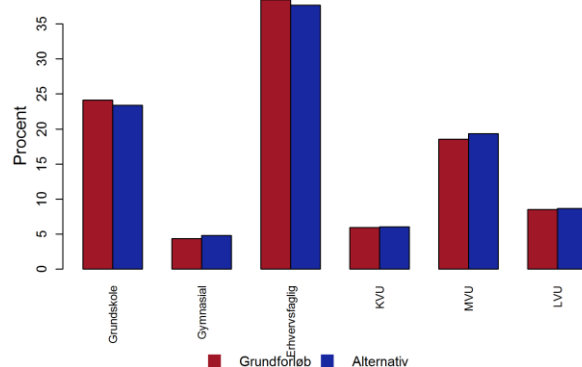
Den ekstra tilflytning er relativ beskedent i forhold til den samlede befolkning i Tønder Kommune, og den uddannelsesmæssige sammensætning af den tilflyttende befolkning ligner i store træk den bestående befolkning. Derfor er ændringen i befolkningens uddannelsessammensætning stort set uændret relativt til grundforløbet for såvel hele befolkningen som personer i alderen 16-67 år, jf. Figur 6.3b, målt på et gennemsnit over årene 2036-2040.

Figur 6.3. Ændring i befolkningens uddannelsesniveau

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldførte uddannelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesniveau. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

På lang sigt ventes der en betragtelig stigning i beskæftigelsen, samt i den arbejdsmarkedstilknyttede del af befolkningen, når hele befolkningen i Tønder Kommune betragtes fordelt på arbejdsmarkedskategorier. Ved en større tilflytning fra nabokommunerne ventes antallet af beskæftigede i gennemsnit at være knap 2.000 personer højere i perioden 2036-2040 sammenholdt med grundforløbet. Således udgør de beskæftigede omkring 65 pct. af befolkningsforøgelsen frem mod 2040. Marginaleffekten betyder, at andelen af de erhvervsaktive, dvs. beskæftigede og ledige som en andel af befolkningen 16-67-årige, øges med godt 2 pct. point i 2040 i forhold til grundforløbet, fra 52 pct. til godt 54 pct. i 2040.

Som følge af den tidligere stigning i antallet af børn med de tilflyttende husholdninger, sker der frem mod 2040 en ekstraordinær stigning i antallet af studerende over 15 år, med i gennemsnit næsten 280 personer om året. Dette betyder, at andelen af studerende i kommunen relativt til grundforløbet er relativt konstant, hvilket skyldes, at uddannelsesadfærd er bestemt af den historiske adfærd i kommunen, og at de nye studerende først påbegynder deres sekundære uddannelse efter de tilflytter kommunen.

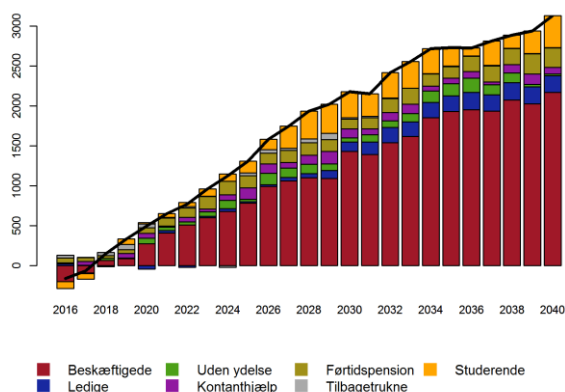
Andelen af tilbagetrukne reduceres markant i dette marginaleksperiment, idet den falder med næsten 7 pct. i forhold til grundforløbet.

I de resterende arbejdsmarkedskategorier er der betydelige udsving fra år til år, hvilket kan ses som udtryk for, at der relativt stor usikkerhed udviklingen på disse kategorier.

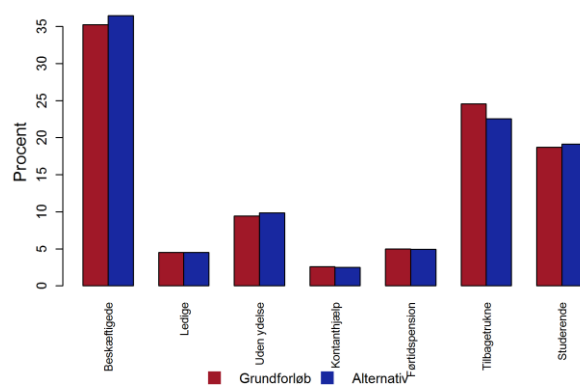
Den større tilflytning fra nabokommunerne har en relativ kraftig effekt på den samlede befolkningsfordeling på arbejdsmarkedskategorier målt på et gennemsnit over årene 2036-2040, jf. Figur 6.4b. Overordnet vil den øgede tilflytning fra nabokommuner give anledning til en klar forøgelse af erhvervsfrekvensen for de 16-67-årige, som er voksende i fremskrivningen.

Figur 6.4. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknnytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer, 16-67-årige

b) Tilknnytning til arbejdsmarkedet, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Efterspørgslen på boliger ventes at være stigende som resultat af det større antal tilflyttere fra nabokommunerne. Således ventes efterspørgslen at nå op på over 2.000 boliger yderligere i 2040 sammenholdt med grundforløbet, jf. Figur 6.5a og Tabel 9.8 i appendiks³¹. Det svarer til en stigning i efterspørgslen tæt på 80 boliger om året over perioden 2016-2040, men med betydelige udsving. Eksempelvis stiger efterspørgslen med over 170 boliger på et enkelt år mellem 2017 og 2018. Den øgede tilflytning til Tønder giver udslag i en større efterspørgsel efter hovedsageligt ejerboliger og privat udlejningsboliger.

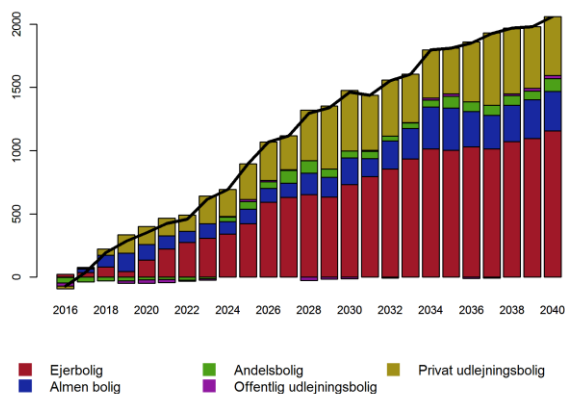
Ejerboliger er generelt en populær boligtype, hvilket betyder, at der er en relativ stabil mereefterspørgsel på denne boligtype gennem hele perioden fra 2021 til 2040 relativt til grundforløbet. Efterspørgslen fordelt på boligtyper afhænger af en række underliggende karakteristika som eksempelvis familiens uddannelsesniveau, de voksnes gennemsnitlige alder i familien, om familien består af enlige eller par og familiens arbejdsmarkedstilknnytning. Ejerboliger er særligt populære blandt familier, hvor en eller færre i familien er tilknyttet arbejdsmarkedet samt for par mellem 20 og 50 år. Den større andel af enlige kombineret med aldersfordelingen af tilflyttere, der er koncentreret om de 26-45 årige, øger antallet af private udlejningsboliger relativt til de øvrige boligtyper.

I Figur 6.5b sammenholdes de gennemsnitlige relative andele af boliger fordelt på type mellem grundforløbet og eksperimentet i perioden 2036 til 2040. Eksperimentet giver kun anledning til marginale ændringer i sammensætningen af boligtyper.

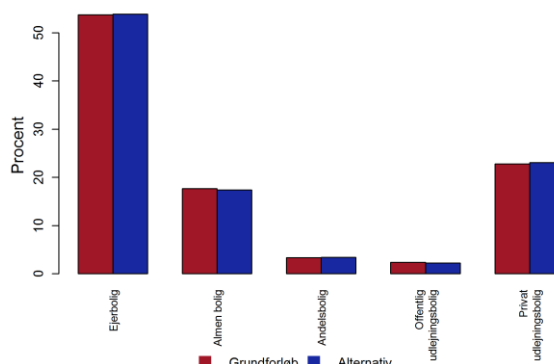
³¹ Tabel 9.8 i appendiks angiver de absolutte og relativt ændringer fordelt på boligkarakteristika relativt til grundforløbet.

Figur 6.5. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype.

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

b) Boliger fordelt på type, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

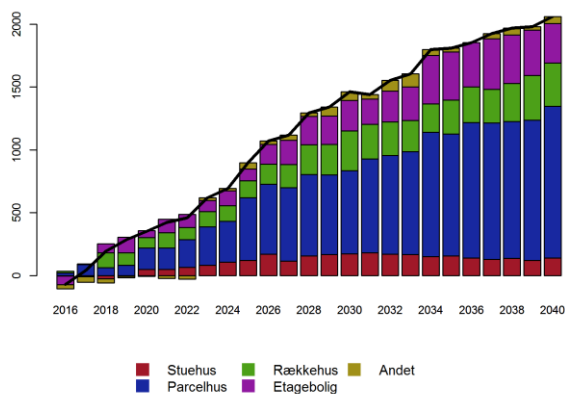
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Eksperimentet peger relativt entydigt på, at en større tilflytning fra nabokommunerne vil resultere i en større bolig efterspørgsel, som fordelt på boligart primært må ventes at komme på parcelhuse, etageboliger og rækkehuse. I Figur 6.6a fremgår det, at efterspørgslen på de tre boligarter udvikler sig relativt stabilt over tid. Variationen i forholdet mellem de tre boligarter tilskrives primært modellens usikkerhed. Eksperimentet giver dog anledning til at konkludere, det primært er disse tre boligarter, der må forventes en større efterspørgsel efter, hvis tilflytningen fra nabokommunerne stiger. Det hænger også sammen med, at disse tre boligarter er populære som enten privat udlejningsbolig eller ejerbolig, hvor der jf. Figur 6.6a ventes er større efterspørgsel.

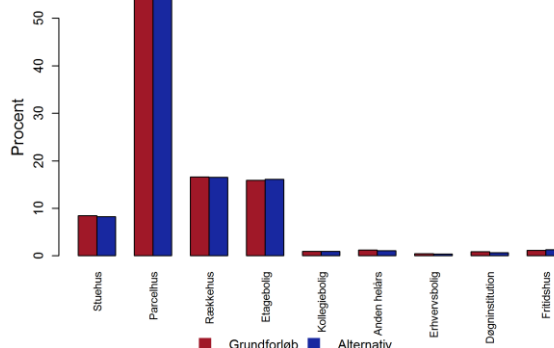
I Figur 6.6b sammenholdes de gennemsnitlige relative andele af boliger fordelt på art mellem grundforløbet og eksperimentet i perioden 2036 til 2040. Eksperimentet giver kun anledning til marginale ændringer i sammensætningen af boligarter.

Figur 6.6. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart.

a) Ændring i boligarter, antal boliger

b) Boliger fordelt på art, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

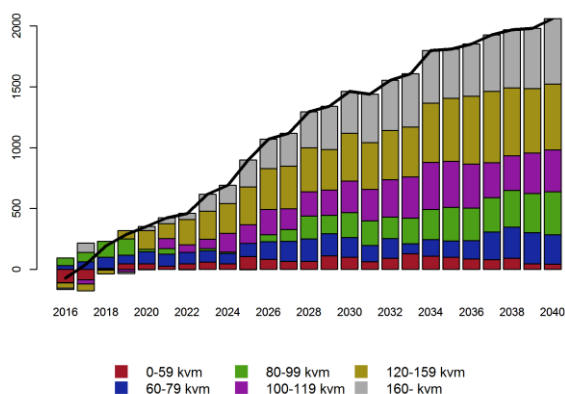
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Overordnet vil den øgede efterspørgsel efter boliger primært rette sig mod boliger i større end 100 m², jf. Figur 6.7a. I forhold til grundforløbet ventes den største stigning dog at rette sig mod de mindre af disse boliger, nemlig 100-119 m². Forskydningen af efterspørgslen relativt over imod de mindre af de store boliger skyldes en kombination af alders-, uddannelses- og arbejdsmarkedsfordelingen i kommunen som følge af den større tilflytning. Denne størrelse er mest efterspurgt af personer i børnefamilier, videregående uddannelser med tilknytning til arbejdsmarkedet.

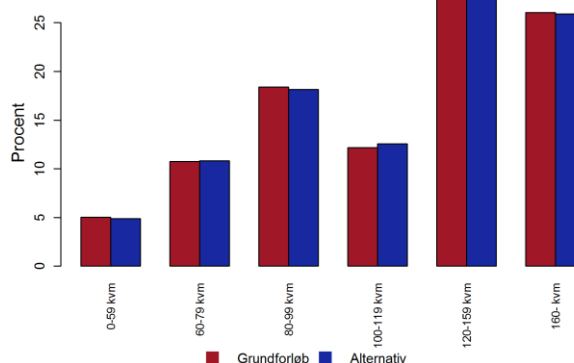
Boligsøgningen fordelt på størrelse giver kun anledning til en mindre forskydning i boligstrukturen fra boliger under 99 m² og boliger over 160 m² til boliger i størrelsen 100-119 m², jf. Figur 6.7b.

Figur 6.7. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse.

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

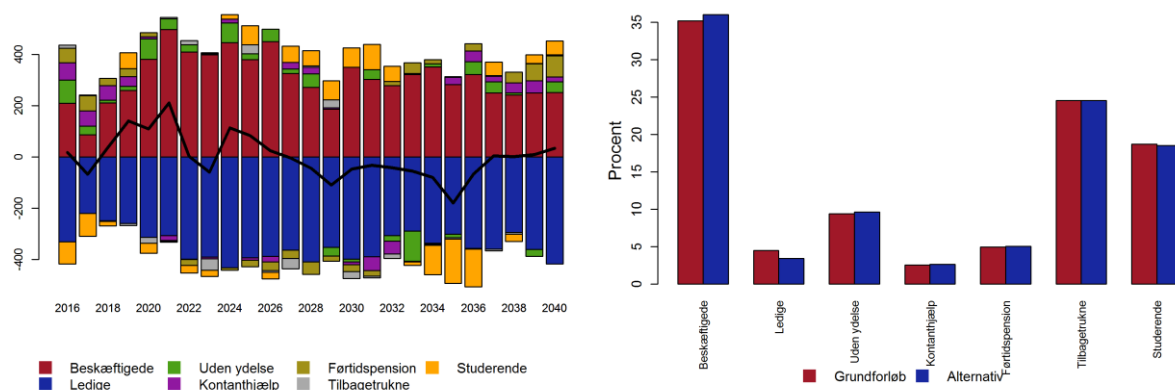
6.2 Lavere ledighedsgrad

I dette eksperimentet skaleres sandsynligheden for at overgå fra ledig på dagpenge eller kontanthjælp til beskæftigelse op. Justeringen indføres gradvist fra 2016 til 2020, hvor den er fuldt indfaset. Justeringen betyder, at den samlede ledighedsgrad i Tønder Kommune bliver den samme som i hele landet. Adfærdskorrektion fastholdes i resten af fremskrivningsperioden frem til 2040.

Udgangspunktet er, at ledighedsgraden i 2013 blandt de 16-67 årige i Tønder Kommune er omkring 7,4 pct. og dermed sammenfaldende med ledighedsgraden i hele landet, mens der i fremskrivningen ventes en større stigning i ledighedsgraden i Tønder Kommune frem mod 2040 sammenholdt med hele landet. I 2040 er ledighedsgraden 11,7 pct. i Tønder Kommune i grundforløbet mod 10,9 pct. i hele landet. Marginaleksperimentet udføres ved, at antallet af personer, der overgår til ledighed, falder, samt at de personer, der er i ledighed, hurtigere forlader ledighed; størrelsen af stødet fastlægges, så antallet af beskæftigede stiger med i gennemsnit 400 personer i perioden 2020-2025. Ledighedsforbedringen antages ikke at påvirke personer der netop har afsluttet et uddannelsesforløb.

Figur 6.8. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknnytning, Tønder kommune

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer b) Tilknnytning til arbejdsmarkedet, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

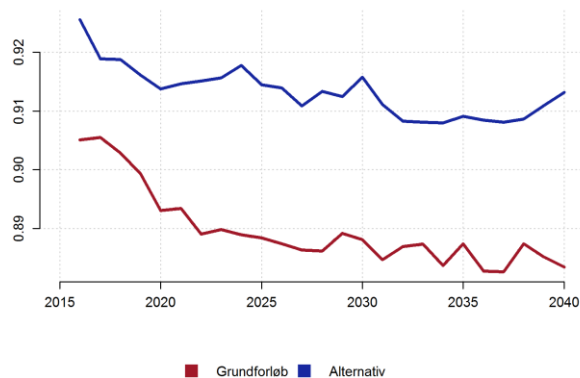
Den lavere ledighed vil først og fremmest betyde en højere beskæftigelse i kommunen, idet personer, der bliver ledige, typisk kommer fra beskæftigelse, samt at personer, der forlader ledighed, typisk overgår til beskæftigelse. Alternativet for at en ny-ledig kommer fra beskæftigelse kunne være en ikke-arbejdsmarkedsparat kontanthjælpsmodtager, der efter en aktiv arbejdsmarkeds-og/eller socialpolitik, bliver vurderet til at være arbejdsmarkedsparat; eller det kunne være en hjemmegående husmor, der melder sig arbejdsmarkedsparat. Disse eksempler kunne naturligvis også virke i den anden retning. Som tallene dog viser, er disse observationer ganske få, og det er svært at adskille dem fra model-usikkerhed.

Figur 6.9. Udviklingen og ændring i beskæftigelsesfrekvensen, Tønder kommune

a) Ændring i beskæftigelsesgrad

b) Udviklingen i beskæftigelsesgrad

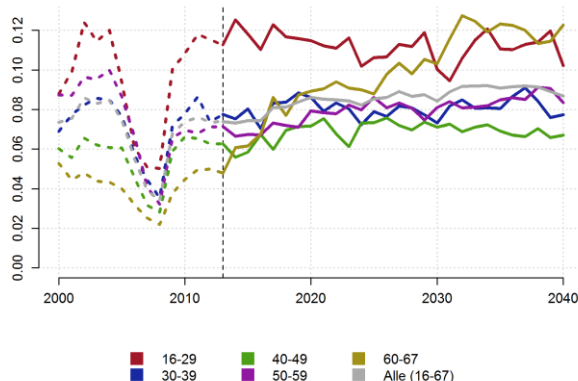
Anm.: Beskæftigelsesgraden angiver andelen af arbejdsstyrken, dvs. beskæftigede og ledige, der er i beskæftigelse.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

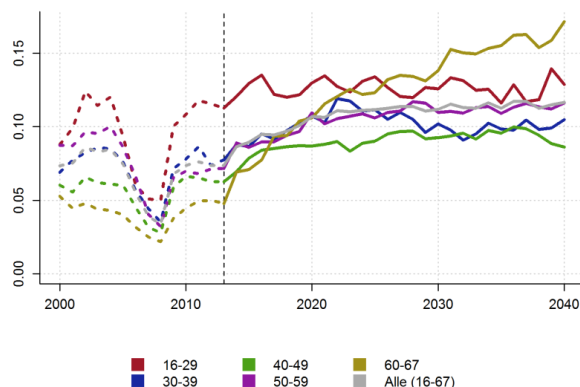
Den højere beskæftigelse betyder, at beskæftigelsesfrekvensen stiger i 2040 fra godt 0.885 til omkring 0.91, hvilket betyder, at omkring 2½ pct. af arbejdsstyrken ekstra kommer i beskæftigelse. Idet en meget lille andel af reduktionen i ledigheden helt forlader arbejdsmarkedet vil erhvervsfrekvensen være uændret.

Figur 6.10. Udviklingen i ledighedsgraden, aldersopdelt, Tønder kommune

a) Ledighedsgraden, alternativ

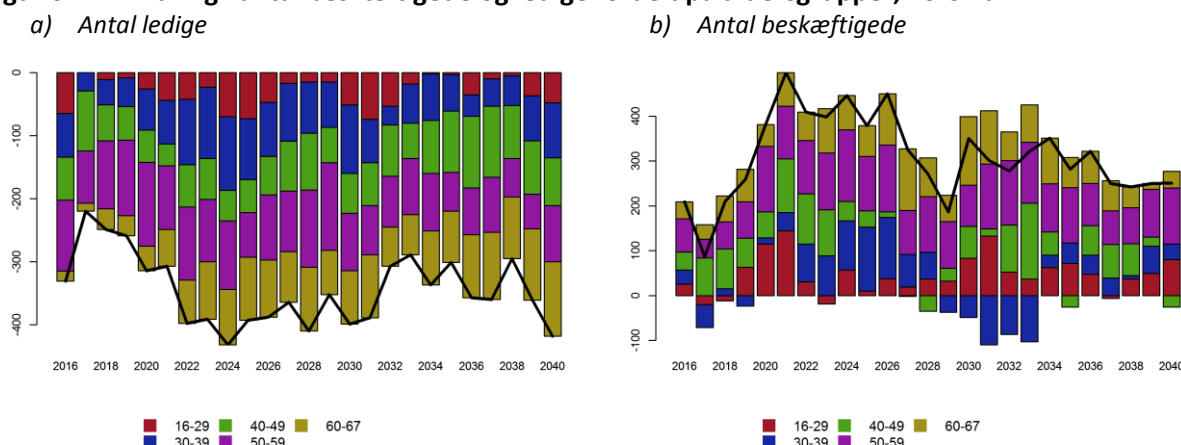
b) Ledighedsgrad, grundforløb

Anm.: Ledighedsgraden angiver andelen af arbejdsstyrken der er ledig, og som enten modtager dagpenge eller kontanthjælp.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

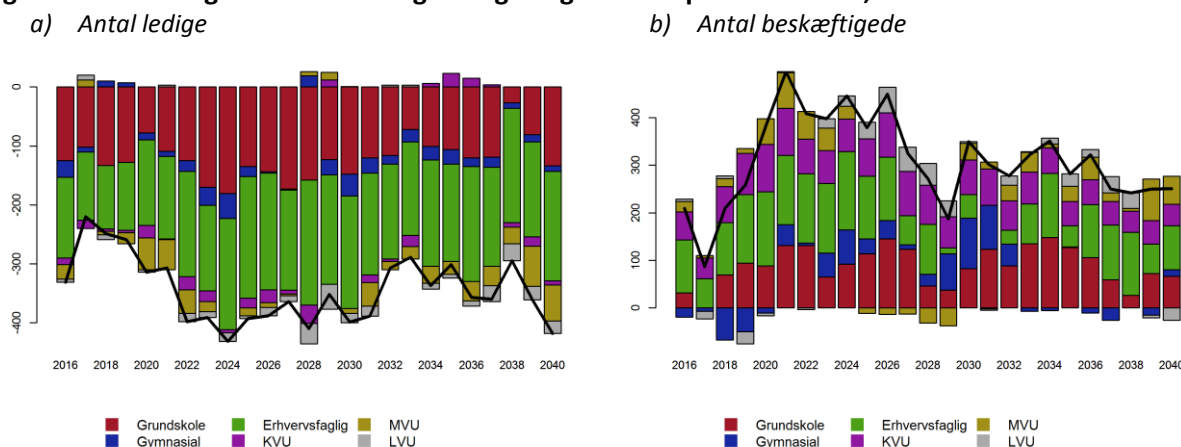
Generelt set vil ledighedsgraden falde for alle aldersgrupper, så den samlede andel af arbejdsstyrken, der er ledige i 2040, falder fra at være næsten 12 pct. i grundforløbet til 9 pct. i marginalstødet, jf. Figur 6.10. Stødet har størst effekt på arbejdsmarkedets kernetropper, de 40-59-årige, og mindst effekt på de yngre årgange, således at for de 16-29-årige falder ledighedsgraden stort set ikke, mens ledighedsgraden for de 40-49-årige falder fra godt 10 pct. til godt 6½ pct. Den lave effekt på de unge skyldes, at det første ledighedsforløb netop efter afsluttet uddannelse ikke påvirkes i dette marginalstød.

Figur 6.11. Ændring i antal beskæftigede og ledige fordelt på aldersgrupper, 16-67 år

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Antalsmæssigt er reduktionen i ledigheden relativt ligeligt fordelt ud på alder, dog således at aldersgruppen 16-29-årige i gennemsnit har en ganske lille andel af ledighedsreduktionen, Figur 6.11. For de 30-39-årige ses det dog, at reduktionen i ledigheden ikke nødvendigvis øger beskæftigelsen tilsvarende.

Endvidere falder ledigheden specielt for personer med en grundskoleuddannelse samt personer med en erhvervsfaglig uddannelse. Især personer med grundskole som højst fuldførte uddannelse har en relativ stor andel af ledighedsreduktionen, hvilket skyldes, at denne gruppe udgør en relativ stor andel af de ledige i forhold til de samlede arbejdsstyrke.

Figur 6.12. Ændring i antal beskæftigede og ledige fordelt på uddannelse, 16-67 år

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

6.3 Højere uddannelsesniveau for nettotilflytning

Flyttemønstret for Tønder Kommune er symptomatisk for en række ikke-uddannelsestunge kommuner, idet der sker en fraflytning blandt 16- til 29-årige med grundskole eller gymnasiale uddannelser, hvorimod der sker en nettotilflytning af 30- til 49-årige med en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

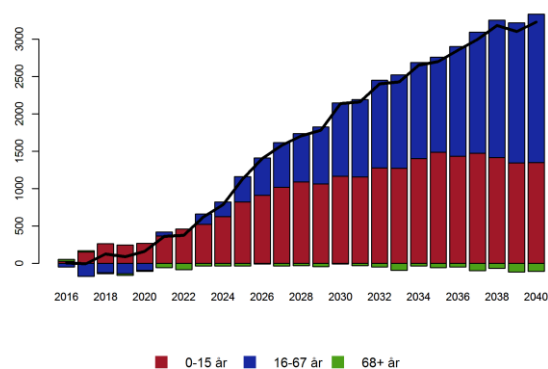
I dette eksperiment opjusteres antallet af unge under 25 år, der fraflytter kommunen, mens antallet af højtuddannede tilflyttere mellem 25- til 35-årige opjusteres. Det antages endvidere i marginalstødet, at antallet af unge, der flytter (hjemmefra), øges for at sikre en tilstrækkelig stigning i fraflytningen af de 16-25-årige. Justeringen af flytteadfærden mht. tilflytningskommune sker for de øvrige flytninger der ikke skyldes flytninger hjemmefra eller parsplit. En del af de unge, der flytter hjemmefra, som følge af den ændrede flytteadfærd i marginaleksperimentet, vil således blot flytte til et andet sted i Tønder Kommune. Stødet fastlægges så ændringen i flytteadfærden indtræder i 2016 og ændringen i antages at fastholdes i hele den fremskrevne periode.

Størrelsen af stødet er fastlagt, således at den gennemsnitlige stigning i fraflytningen i perioden 2016-2020 stiger med godt 25 pct. for de 16-25-årige. Tilflytningen af 26-35-årige er tilsvarende forøget, så nettotilflytningen i antal personer, i gennemsnit, er neutral i perioden 2016-2020. Det samlede resultat er en stigning i befolkningstallet i forhold til grundforløbet med godt 3.250 personer i 2040. Det betyder, at befolkningstallet stiger fra 2013 til 2040 med næsten 950 personer i stedet for at falde med ca. 2.300 personer som i grundforløbet.

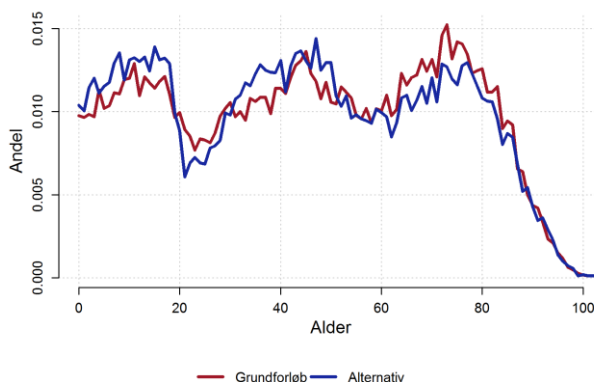
I udgangspunktet ventes den årlige fraflytning af 16-25-årige at udgøre omkring 600 personer frem til 2020, hvorefter det falder til godt 430 personer årligt i 2040. Som følge af en højere fraflytning af hjemmeboende og større tendens til at forlade kommunen stiger fraflytningen af 16-25-årige med godt 150 personer. Tilsvarende forøges tilflytningen af 26-35-årige med omkring 150 personer i gennemsnit i perioden 2020-2025.

Figur 6.13. Ændring i befolkningsalderstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gennemsnit 2035-40, grund- og alternativ forløb

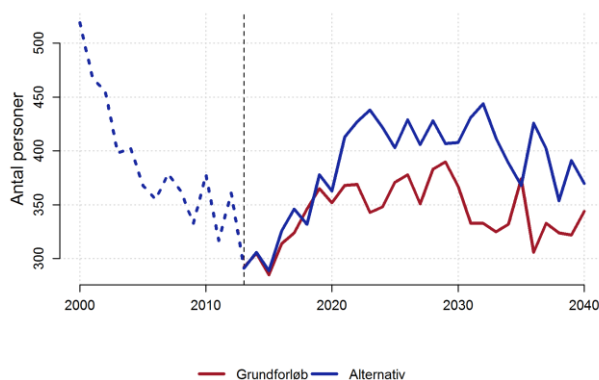
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Som konsekvens af en stigende fraflytning af 16-29-årige og tilflytning af 26-35-årige ændres alderstrukturen i Tønder Kommune permanent. Således vil en betydelig andel af befolkningen være i den alder, hvor dannelsen af børnefamilier påbegyndes. Det vil betyde, at der sker en stigning i antallet af fødsler, hvilket øger kommunens befolkningstal samt afstedkommer en forøgelse af andelen af børn i kommunen. Omvendt vil andelen af befolkningen i de mere studietunge aldersgrupper falde samt i de ældre aldersgrupper. Antallet af fødsler stiger med i gennemsnit næsten 65 børn i perioden 2030-2040, hvilket er en stigning på godt 19 pct. i forhold til grundforløbet. Det bemærkes, at det stigende fødselstal først for alvor slår igennem nogle år efter antallet af tilflyttere stiger.

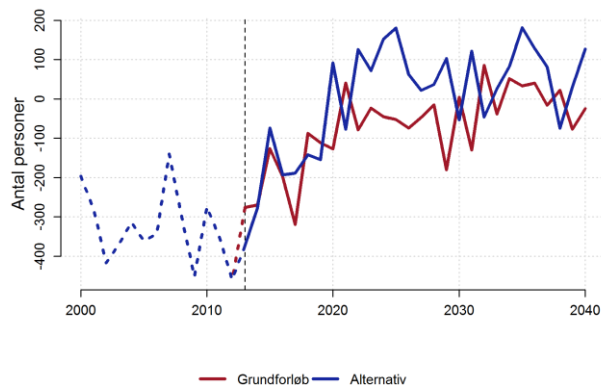
Der vil i dette stød være en positiv effekt på nettotilflytningen i størstedelen af perioden til trods for, at der er tilstræbt en balance mellem nettotilflytningen mellem 16-25-årige og 26-35-årige, hvilket skyldes, at tilflytningen af 26-35-årige i højere grad sker med en medfølgende partner/ægtefælle og måske børn i husstanden.

Figur 6.14. antal fødsler og nettotilflytninger, grund- og alternativforløb

a) Antal fødsler

b) Antal nettotilflytninger, personer, alle aldre

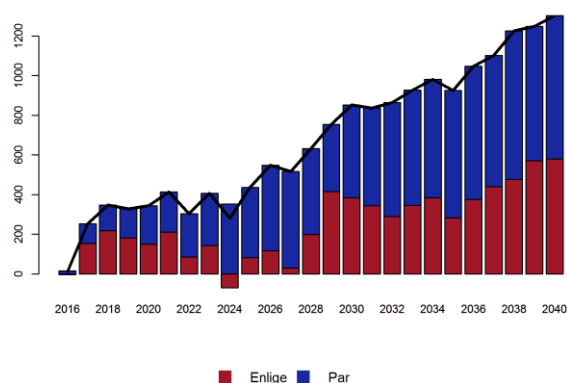

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

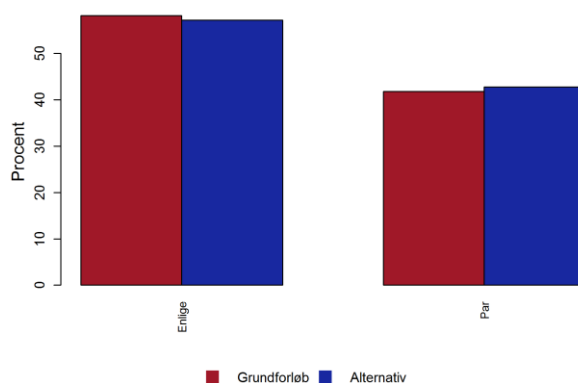
Antallet af husholdninger vil øges i hele forløbet, dog ikke i samme omfang som antallet af personer, idet flere tilflyttere er par. På landsplan gælder der således, at godt 70 pct. af familierne i 35 års alderen er i par, mens det tilsvarende tal for 20-årige 'blot' er 35 pct. Det betyder, at andelen af parfamilier på lang sigt stiger med 1½ procent point i forhold til grundforløbet. Dog vil antallet af enlige husholdninger stige, hvilket skyldes dels, at den højere tilbøjelighed til at unge hjemmeboende flytter hjemmefra skaber flere enlige husholdninger og dels, det stigende befolkningstal i sig selv.

Figur 6.15. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestruktur, gennemsnit 2036-40, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

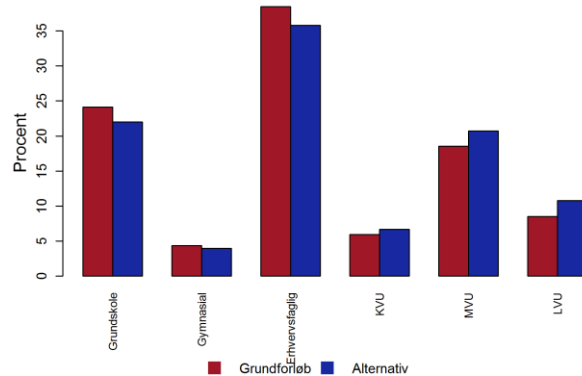
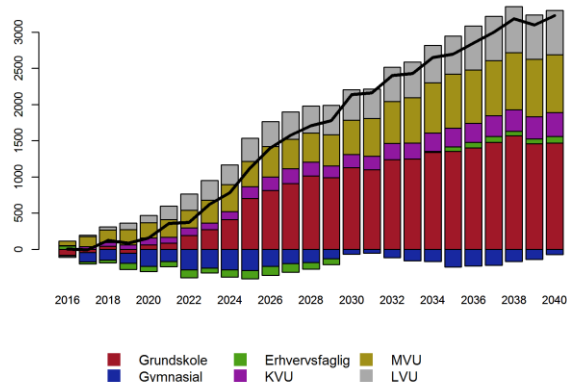
Fraflytningen af unge der har en ungdomsuddannelse vil betyde at antallet af personer i kommunen med en gymnasial uddannelse falder i forhold til grundforløbet i gennem hele perioden frem til 2040. Dog er der den indirekte effekt af tilflytningen, at de medfølgende børn understøtter antallet af personer med en gymnasial uddannelse senere i fremskrivningen. Det bemærkes, at især personer

med en mellemlang og lang videregående uddannelser forøges i antal og i forhold til hele befolkningen for de 36-67-årige. Den store vækst i personer med en grundskole uddannelse for under 25 år efter 2024 skyldes som sagt det stigende fødselstal og de medflyttende børn.

Figur 6.16. Ændring i befolkningens uddannelsesnivea

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldført uddannelse, gennemsnit 2036-40, 37-67-årige, grund- og alternativ forløb

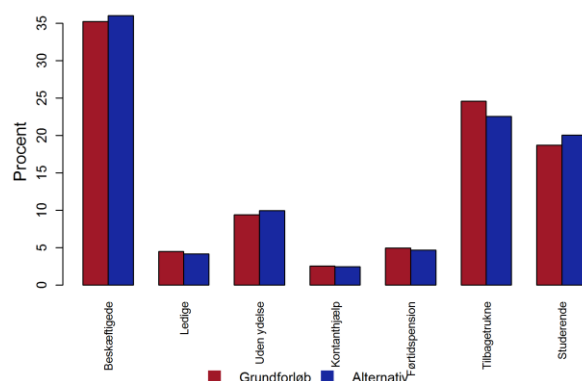
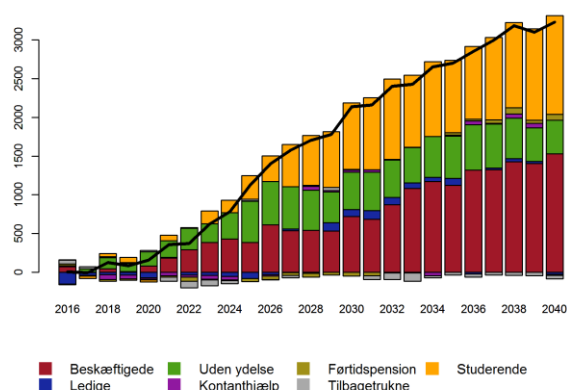
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Det ændrede flyttemønster med højere uddannelsesnivea for (netto)tilflytningen til kommunen vil også betyde, at beskæftigelsen bliver forbedret i kommunen. Idet personer med en videregående uddannelse typisk har bedre tilknytning til arbejdsmarkedet og er mindre udsat for ledighed, stiger den samlede andel af beskæftigede 16-67-årige i forhold til grundforløbet. Idet børn under 6-år kategoriseres som værende uden ydelse, betyder tilflytningen af børnefamilier også, at antallet af personer uden ydelse vokser. Antallet af studerende vokser også gradvist som følge af det voksende antal unge mennesker.

Figur 6.17. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategori, antal personer

b) Tilknytning til arbejdsmarkedet, gennemsnit 2036-40, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

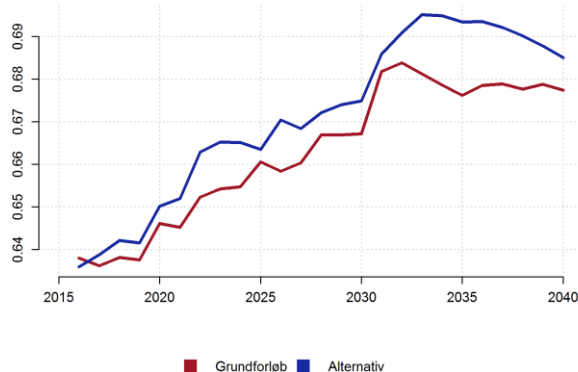
Erhvervsfrekvensen ventes at stige med omkring 1½ procent point i forhold til grundforløbet i 2035, hvilket svarer til, at hvor der oprindeligt var omkring 210 personer aktive på arbejdsmarkedet til at

forsørger 100 16-67-årige uden for, så stiger dette til omkring 225 personer med den øgede tilflytning af højtuddannede.

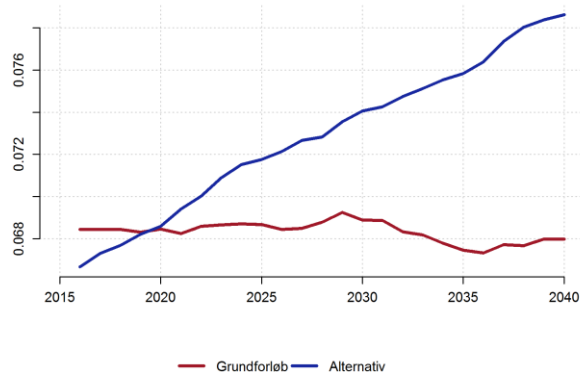
Den initiale effekt af fraflytningen af unge med en ungdomsuddannelse og tilflytningen af familier, hvor de voksne har en højere uddannelse, er den kontra-intuitive, at uddannelsesindekset falder. Dette skyldes, at tilflytningen i høj grad sker af børnefamilier og dermed, at de unge med en grundskole uddannelse eller lavere øges; forøgelsen af de voksne veluddannede er altså ikke tilstrækkeligt i starten af perioden til at opveje den negative effekt på uddannelsesindekset. På længere sigt vil den positive effekt dog langt opveje den negative effekt, der dominerede på kort sigt.

Figur 6.18. Udvikling i erhvervsfrekvens og uddannelsesindeks

a) Erhvervsfrekvens

b) Uddannelsesindeks

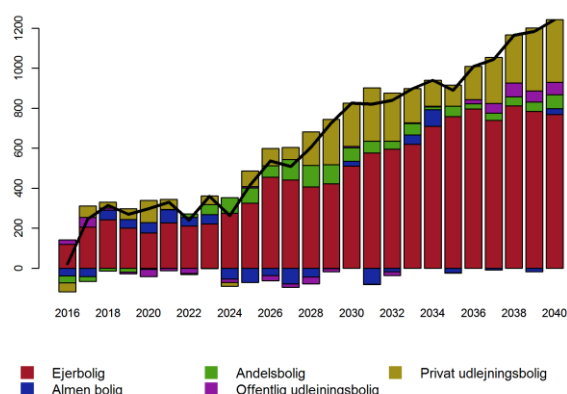
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den ændrede befolkningsstruktur samt den direkte og afledte effekt på familiestrukturen som følge af et ændret flyttemønster til og fra Tønder Kommune vil have tydelige virkninger på efterspørgslen efter boliger. Der sker således en markant stigning i antallet af ejerboliger med omkring 800 boliger frem mod 2040 i forhold til grundforløbet, jf. Figur 6.19 og Tabel 9.9 i appendiks³², hvilket skyldes, at denne ejer form er den foretrukne for børnefamilier herunder par, mens de unge og enlige i højere grad foretrækker udlejning og almene boliger. Der sker dog en gradvis stigning i efterspørgslen efter private udlejningsboliger, der også er relativt populære for par og husholdninger op i 40-50'erne, samt mere generelt for personer med en mellemlang og/eller lang videregående uddannelse.

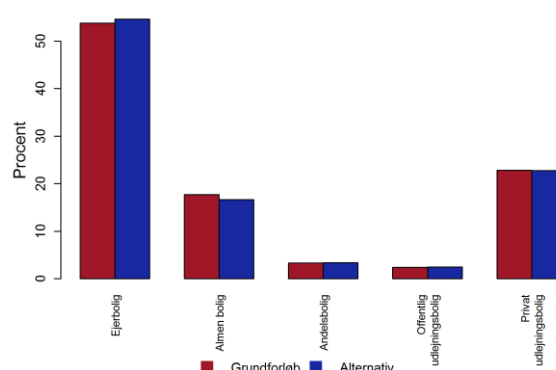
³² Tabel 9.9 i appendiks angiver de absolutte og relativt ændringer fordelt på boligkarakteristika relativt til grundforløbet.

Figur 6.19. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype

a) Ændring i boligtype, antal boliger

b) Boliger fordelt på boligtype, gennemsnit 2036-40, grund- og alternativ forløb

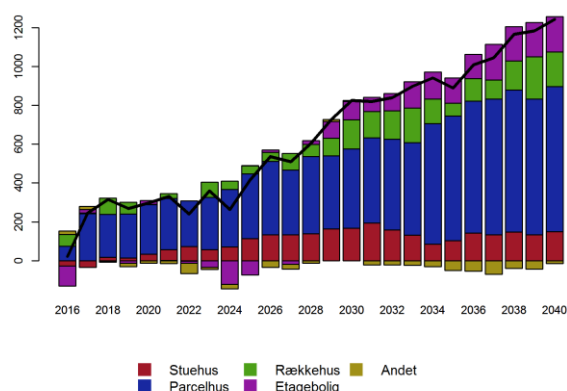

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

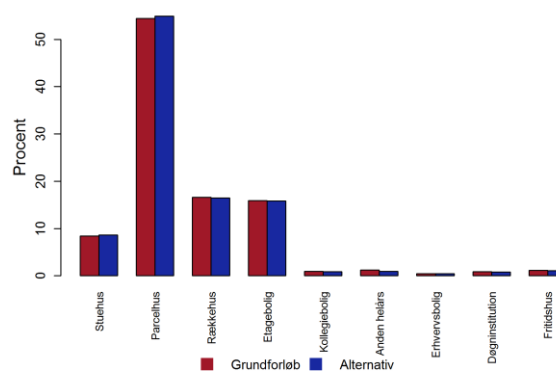
Den store stigning i efterspørgslen efter ejerboliger betyder også, at de boligarter, der er mest udbredt i ejerboliger, nemlig stuehuse og parcelhuse, også forøges markant i forhold til grundforløbet. Antallet af parcelhuse stiger således med omkring 700 og antallet af stuehuse stiger omkring 150 frem mod 2040. En del af de private udlejningsboliger er dog også parcelhuse, hvilket i sig selv øger efterspørgslen yderligere efter parcelhuse.

Figur 6.20. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart

a) Ændring i boligart, antal boliger

b) Boliger fordelt på boligart, gennemsnit 2036-40, grund- og alternativ forløb

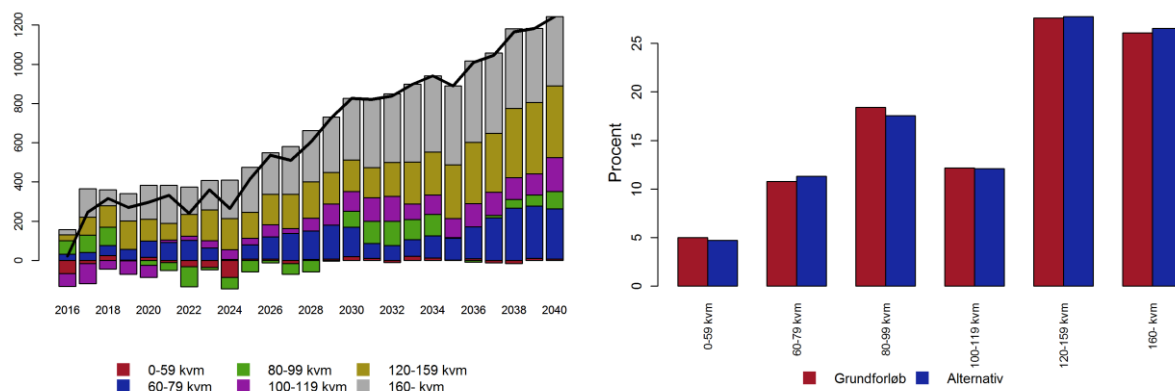
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Børnefamilier efterspørger typisk parcelhuse med et større boligareal, hvilket også giver sig udslag i at efterspørgslen efter boliger over 120 m² stiger i forhold til grundforløbet, mens antallet af mindre boliger falder relativt til de øvrige boligstørrelser. En undtagelse er dog boliger 60-79 m², der fortrinsvist benyttes af unge par familier, der gradvist øges i fremskrivningen som følge af det ændrede flyttemønster og de flere unge, der flytter hjemmefra.

Figur 6.21. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse

a) Ændring i boligstørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på boligstørrelse, gennemsnit 2036-40, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Der sker ikke nogen markant udviklingen i antallet af boliger fordelt på bystørrelse, idet den samlede stigning vil fordele sig i samme proportioner som den nuværende fordeling af boliger på bystørrelsen.

6.4 Øget efterspørgsel efter parcelhuse af ældre

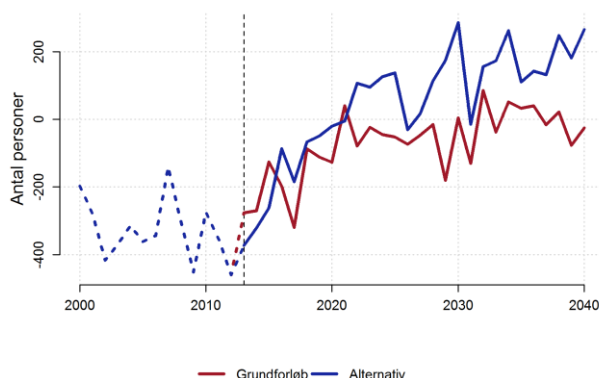
På baggrund af den historiske flyttheadfærd ventes det i fremskrivningen, at ældre i stigende grad fraflytter deres parcelhus efter 75 år til fordel for rækkehuse, således at de fra at udgøre 60 pct., der bor i parcelhuse, falder til godt 30 pct. som 90-årige. Idet denne gruppe af ældre ventes at øges fra knap 38 pct. af de 60+ årige i 2013 til knap 47 pct. i 2040, vil den samlede efterspørgsel efter parcelhuse falde, selvom den samlede efterspørgsel efter boliger vil stige.

I dette eksperiment øges tilflytningen til Tønder Kommune fra alle øvrige kommuner, så det årlige antal tilflyttere over 66 år øges med i gennemsnit 100 personer i den tiårige periode 2018-27. Stødet implementeres, så flyttheadfærden for ældre husholdninger skaleres op i 2016 og derefter er konstant opjusteret fremover. Da antallet af ældre personer i hele landet stiger, betyder implementeringen, at antallet af mertilflyttere til Tønder kommuner stiger til omkring 200 personer i gennemsnit per år.

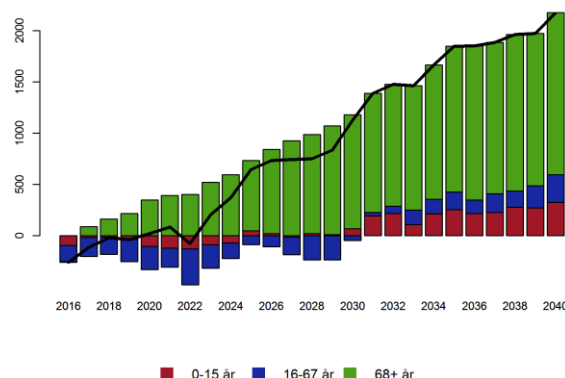
Det samlede antal boliger stiger med godt 1.500 i forhold til grundforløbet, jf. Tabel 9.10, og udgøres fortrinsvist af 68+ årige, der stiger med samme antal. Mertilflytningen betyder, at nettotilflytningen går fra at være omtrent i balance, med en negativ dominans i grundforløbet, til at blive positiv fra 2020 og frem.

Figur 6.22. Ændring i antallet af personer i Tønder Kommune

a) Nettotilflytning

b) Samlede befolkning, opdelt på alder

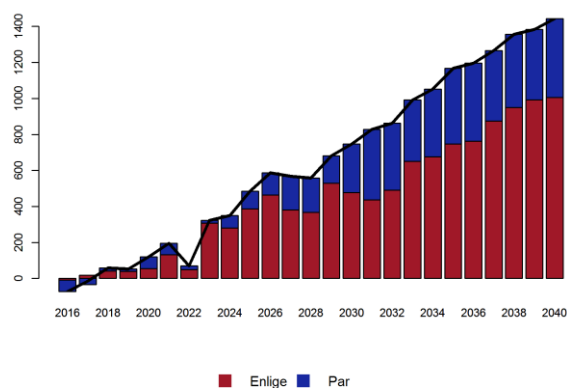

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

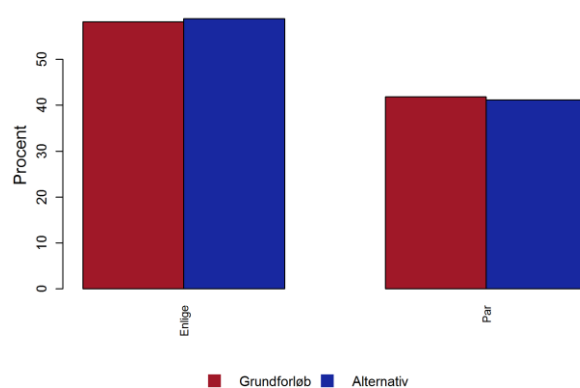
Idet flyttende ældre i højere grad består af enlige husholdninger, vil den ekstra tilflytning betyde en større andel af enlige husholdninger i Tønder kommune. Dog vil antallet af både enlige og par husholdninger stige, dog således at godt 70 pct. af de ekstra husholdninger udgøres af enlige. Da den bestående andel af enlige husholdninger er omkring 58 pct. målt på et gennemsnit over 2036-2040, stiger andelen af enlige husholdninger i Tønder Kommune til omkring 59 pct. af alle husholdninger i kommunen målt på et gennemsnit over 2036-2040.

Figur 6.23. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestruktur, gennemsnit 2036-40, grund- og alternativ forløb

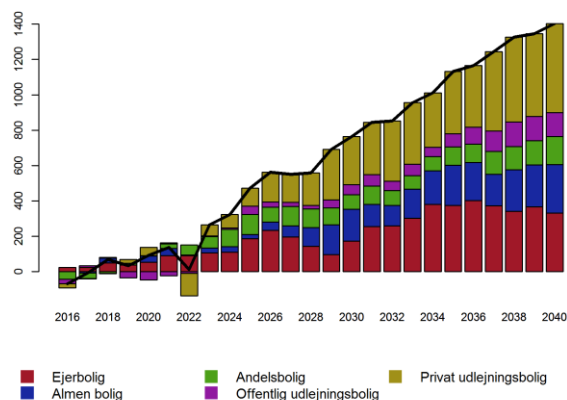
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den demografiske effekt af mertilflytningen er en forskydning af aldersfordelingen over imod de ældre generationer, og effekten på husholdningsstrukturen er en forskydning over imod enlige husholdninger. Begge effekter har en betydning for valget af boliger og vil trække efterspørgslen i retning af udlejningsboliger og væk fra ejerboliger. Dog vil antallet af ejerboliger stige med godt 350 boliger i alt, som følge af at antallet af samlede husholdninger relativt til grundforløbet øges. Den øgede andel af ældre, der skifter ejerboligen ud med udlejning, kan skyldes et ønske om at omsætte boligformuen til en mere likvid form, samt et ønske om at tilpasse boligen til et nyt og andet behov.

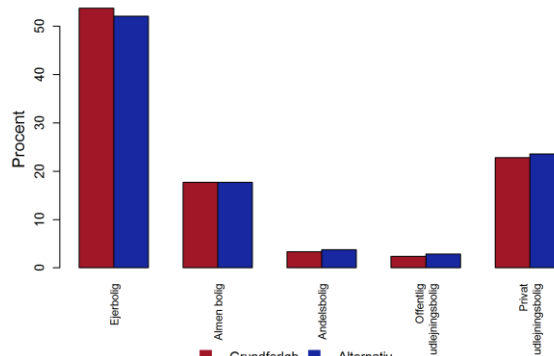
Ændrede behov kan eksempelvis bestå i, at behovet for mange boligkvadratmeter reduceres og/eller evnen/viljen til selv at stå for vedligeholdelse samt tilføjelser til boligen dalere med alderen.

Figur 6.24. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype.

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

b) Boliger fordelt på type, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

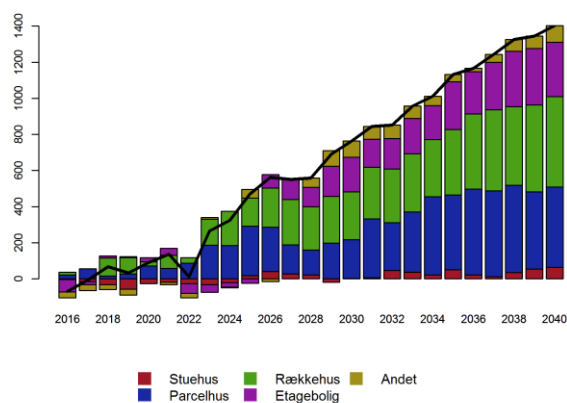

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

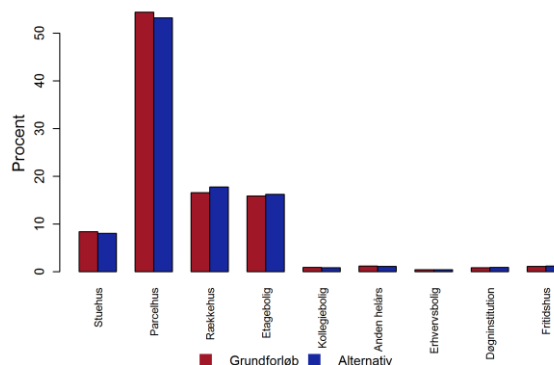
Kombinationen af den aldrende befolkning, flere enlige husholdninger og færre, der efterspørger en ejerbolig, vil trække mere efterspørgslen efter boliger væk fra parcelhuse, mens både rækkehuse og etageboliger vil blive yderligere efterspurgt. Den stigende efterspørgsel efter boliger betyder, at antallet af parcelhuse øges med omkring 400 boliger i fremskrivningens slutning, men dens andel af de samlede antal boliger falder. At antallet af parcelhuse stiger mere end ejerboliger skyldes, at omkring 30 pct. af private udlejningsboliger i Tønder Kommune er parcelhuse.

Figur 6.25. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart

a) Ændring i boligarter, antal boliger

b) Boliger fordelt på art, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

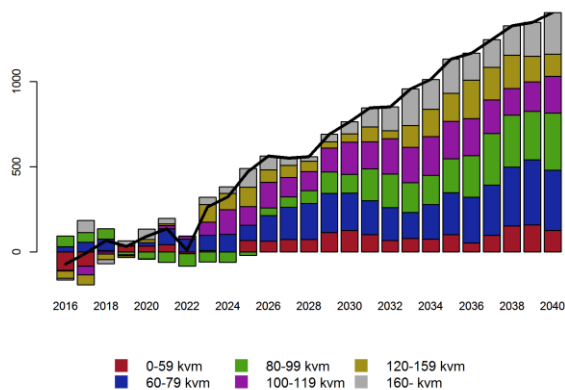

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

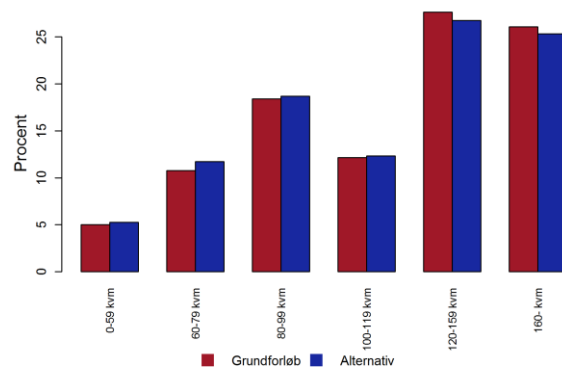
Den stigende efterspørgsel efter ejerboliger samt parcelhuse, og større efterspørgsel efter rækkehuse og etageboliger vil trække i retning af boliger med mindre areal. Andelen af boliger over 120 m² vil således falde, mens især andelen af boliger på 60-79 m² ventes at stige med det større antal ældre tilflyttere.

Figur 6.26. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse

a) Ændring i boligstørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

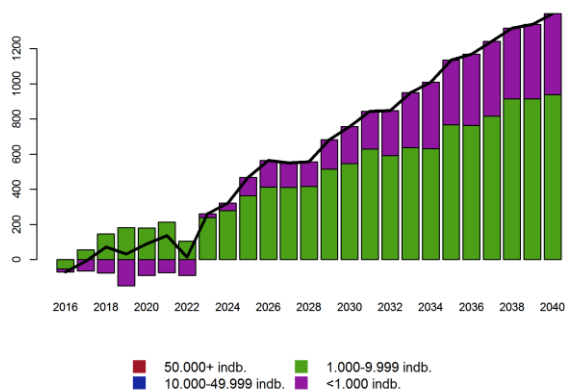

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

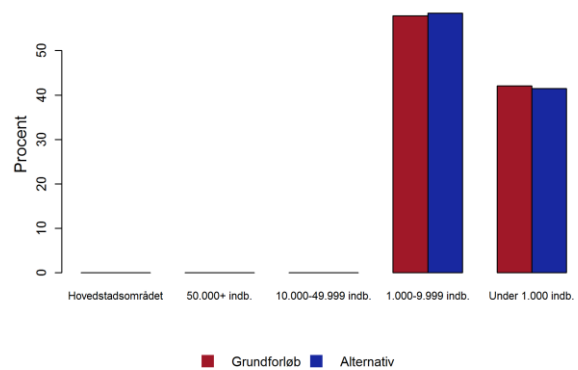
De ældre tilflyttere vil i højere grad end den allerede bosiddende befolkning vælge at bosætte sig i de større byer, således at godt 70 pct. af de ekstra boliger kommer til at være i byer over 1000 indbyggere. Således er etageboliger og rækkehuse også de mest udbredte boliganvendelser i de større byer.

Figur 6.27. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse

a) Ændring i bystørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på bystørrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

7 Konklusion

Udviklingen i befolkningens alderssammensætning, familiestruktur, arbejdsmarkedstilknytning, uddannelsesniveau og boligefterspørgsel ventes i overordnede træk at følge udviklingen på landsplan. I enkelte tilfælde vil udviklingen i Tønder kommune dog bevæge sig i en lidt anden retning. Specielt er kommunen karakteriseret ved en negativ befolkningsvækst begrundet i en negativ nettotilflytning, der dog forsvinder efter 2020, og et fødselsunderskud.

Befolkningens sammensætning på oprindelse forventes i Tønder Kommune på samme vis som i resten af landet at være præget af forventningen til en positiv nettoindvandring. Kommunen adskiller sig dog fra hele landet ved, at andelen af indvandrere og efterkommere er mindre historisk og også forventes at være det fremadrettet. Som nævnt indregnes ikke, at der løbende kan være tale om en forskydning i indvandringens fordeling på kommuner som følge af ændringer i visiteringskvoterne for indvandrere med flygtningestatus som opholdsgrundlag.

Som i resten af landet forventes andelen af personer ældre end 67 år at udgøre en stigende andel af den samlede befolkning i Tønder Kommune. Tilbagebetrækningsreformen håndterer i kraft af en gradvis forskydning af tilbagebetrækningsalderen en del af den udfordring, som en aldrende befolkning har på de kommunale budgetter. Udfordringen er dog fortsat betydelig såfremt en del af udgifterne til individuel offentlig service, herunder sundhed og ældrepleje, afholdes af kommunen. De pågældende udgifter er typisk stærkt stigende med alderen. Aldringen af befolkningen er også en væsentlig årsag til, at der i Tønder Kommune som i resten af landet forventes en større andel af ældre enlige fremadrettet. Endvidere vil unges præferencer for at leve som enlige også medvirke til, at andelen af enlige øges på bekostning af parfamilier.

Befolkningens uddannelsesniveau er, som på landsplan, præget af, at yngre og mere veluddannede generationer erstatter de ældre, hvilket øger det generelle uddannelsesniveau. Til trods for, at andelen af befolkningen med en erhvervsfaglig uddannelse som højst fuldførte forventes at falde til fordel for en stigning i andelen med en lang videregående uddannelse, ventes andelen med en erhvervsfaglig uddannelse også fremadrettet at være væsentlig højere i Tønder Kommune relativt til niveauet på landsplan. Tilsvarende vil andelen med en lang videregående uddannelse også vedvarende ligge under landsgennemsnittet. Trods en lidt anderledes uddannelsessammensætning følger udviklingen i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning i Tønder Kommune i store træk udviklingen på landsplan. Således skal den øgede erhvervsdeltagelse i vidt omfang tilskrives, at flere 60-67-årige indtræder på arbejdsmarkedet som følge af den gradvist forhøjede tilbagebetrækningsalder.

Boligefterspørgslen i Tønder Kommune forventes fremadrettet karakteriseret ved, at flere vil søge mod almene boliger og private udlejningsboliger, som typisk er etageboliger og rækkehuse, mens færre vil efterspørge en ejerbolig, der typisk er repræsenteret ved et parcelhus. På trods af den delvise fortrængning forventes ejerboliger og parcelhuse dog også i fremskrivningen at udgøre den dominerede boligtype og -art ligesom det historisk har været tilfældet. De ændrede boligpræferencer omfatter desuden en øget søgning mod boliger med et lidt mindre boligareal, end det historisk har været tendensen. Søgningen mod mindre boliger er motiveret af befolkningens aldring og af den gradvist ændrede familiestruktur, der tilsiger, at en større andel af familierne ventes at udgjort af enlige.

Den indbyrdes forskydning i boligpræferencerne i kommunen gengives i vidt omfang også på landsplan. Nationalt observeres således også en indbyrdes forskydning mellem ejerboliger og private udlejningsboliger, ligesom etageboliger på sigt foretrækkes frem for parcelhuse. I modsætning til udviklingen i Tønder Kommune, vil boligmassens andel af henholdsvis almene boliger og rækkehuse dog være relativt konstant på landsplan. Det skal dog bemærkes, at udviklingen på landsplan i væsentlig grad er præget af udviklingen i storbykommunerne, hvor efterspørgslen efter etageboliger forventes at stige markant fremadrettet. Nationalt gengives desuden den gradvist større tilbøjelighed til at efterspørge boliger med et mindre areal.

Marginaleksperimenterne belyste effekten af øget tilflytning af personer med arbejdsmarkedstilknytning fra nabokommunerne, af at mindske ledighedsniveauet i kommunen, af at uddannelsesmålsætningen lykkedes så flere unge uden uddannelse fraflytter og kommer igen med videregående uddannelse og af, at flere ældre udefra vælger at slå sig ned i kommunen. Fælles for de to første eksperimenter var, at begge gav anledning til et direkte løft i erhvervsdeltagelsen for den i kommunen bosiddende befolkning. Et højere uddannelsesniveau vil dog også indirekte betyde en større erhvervsdeltagelse. Omvendt vil en tilflytning af ældre betyde en stigende forsørgerbrøk i kommunen.

Generelt var konsekvenserne for befolkningens alderssammensætning af det første og tredje marginaleksperimenter en foryngelse af befolkningen, den anden var neutral, mens den fjerde trak i retning af en yderligere aldring af befolkningen i forhold til grundforløbet. Den større tilflytning af personer med videregående uddannelse vil endvidere betyde en kraftig stigning i antallet af fødte, hvilket også indirekte betyder en foryngelse af befolkningen.

Betragtes marginaleksperimenternes konsekvenser for boligstrukturen havde tilflytning af personer med arbejdsmarkedstilknytning samt den lavere ledighed en meget lille effekt på søgningen mod ejerboliger eller eksempelvis privat udlejning. Hvad angår øget tilflytning med en videregående uddannelse og øget tilflytning af ældre sås ændringer i samtlige boligtyper. Forskellen tyder på at boligpræferencerne påvirkes mere af uddannelse og alder, end af arbejdsmarkedstilknytningen. Den højere uddannelse betyder en større efterspørgsel efter ejerboliger, og dermed også parcelhuse, mens den højere alder af tilflyttere vil betyde en stigende efterspørgsel efter især private udlejningsboliger.

Formålet med marginaleksperimenterne var primært at give illustrative eksempler på ændrede adfærdsmønstre, der selv på kort eller mellemlangt sigt potentielt kan dæmpe eller øge de budgetmæssige udfordringer, som den grundlæggende strukturelle udvikling alt andet lige giver anledning til. Det er dog alene en politisk beslutning at gennemføre tiltag, der kan motivere ændringer i befolkningens beslutningsmønstre, der kan lede til ændringer i stil med de her præsenterede. Ved at belyse sammenhængen mellem modellens underliggende karakteristika vurderes det herudover, at resultatet med fordel kan finde anvendelse til en eksempelvis mere målrettet markedsføring over for de familietyper, der vil finde allerede eksisterende boliger eller fremtidige byggeprojekter attraktive. Desuden kan ændringerne potentielt finde anvendelse til beslutningerne vedrørende omlægning eller udstykning af jord samt forhold vedrørende bevarelse af den eksisterende boligmasse.

8 Referencer

Andersen, H. S. (2015): Indvandring, integration og etnisk segregation: udviklingen i indvandringens bosætning siden 1985. København: SBI forlag (SBI, Vol. 2015:01)

DREAM (2014): Langsigtet Økonomisk Fremskrivning 2014, DREAM rapport 2014. www.dreammodel.dk.

Hansen, M. F. & T. Markeprand (2015): Fremskrivning af familiekarakteristika og boligefterspørgslen i danske kommuner. DREAM rapport 2015. www.dreammodel.dk.

Hansen J. Z., P. Stephensen & J. B. Kristensen (2013): Fremskrivning af den danske boligefterspørgsel. DREAM rapport 2013. www.dreammodel.dk.

Momentum (2014): 6. ÅRGANG. 4. UDGAVE, 18. FEBRUAR 2014, Kommunernes Landsforening. http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_66394/ImageVaultHandler.aspx

9 Appendiks

Tabel 9.1. Aldersfordelt beskæftigelse, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Tønder					
16-29 år	3 (0.44)	1.9 (0.33)	2.1 (0.37)	1.8 (0.38)	1.7 (0.35)
30-39 år	4.5 (0.82)	2.7 (0.74)	2.5 (0.72)	3 (0.74)	2.7 (0.71)
40-49 år	5.2 (0.82)	4.1 (0.78)	3 (0.74)	2.7 (0.72)	3.3 (0.75)
50-59 år	4.1 (0.72)	4.7 (0.76)	4 (0.69)	2.8 (0.67)	2.5 (0.66)
60-67 år	0.6 (0.19)	1.2 (0.28)	2.1 (0.45)	2.3 (0.52)	1.8 (0.57)
Alle	17.4 (0.63)	14.7 (0.58)	13.8 (0.58)	12.7 (0.59)	12 (0.6)
Syddjylland					
16-29 år	52.7 (0.46)	37.3 (0.33)	41.9 (0.35)	39.4 (0.36)	35.2 (0.34)
30-39 år	82.5 (0.81)	62.7 (0.76)	53 (0.71)	63.1 (0.73)	60.1 (0.73)
40-49 år	80.8 (0.82)	83.8 (0.8)	69.4 (0.76)	56.4 (0.74)	66.5 (0.76)
50-59 år	71.1 (0.73)	75.4 (0.77)	74.2 (0.71)	62.2 (0.69)	51 (0.68)
60-67 år	10.9 (0.2)	20.8 (0.28)	32.9 (0.45)	43.1 (0.54)	39.8 (0.59)
Alle	298 (0.64)	280 (0.59)	271.4 (0.59)	264.2 (0.6)	252.5 (0.6)
Danmark					
16-29 år	390.7 (0.43)	293.7 (0.3)	337.9 (0.32)	324.8 (0.33)	302.6 (0.31)
30-39 år	627.7 (0.78)	525.4 (0.75)	470.9 (0.71)	560.1 (0.72)	542.7 (0.72)
40-49 år	594.8 (0.8)	650 (0.8)	570.1 (0.77)	491.8 (0.75)	581.3 (0.76)
50-59 år	538.6 (0.72)	554.6 (0.76)	570 (0.72)	507.8 (0.7)	443.1 (0.69)
60-67 år	85.3 (0.21)	165.1 (0.29)	246 (0.46)	334.2 (0.55)	328.1 (0.6)
Alle	2237.1 (0.62)	2189 (0.58)	2195 (0.58)	2218.7 (0.59)	2197.8 (0.6)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af befolkningen i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.2. Aldersfordelt arbejdsstyrke, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Tønder					
16-29 år	3.2 (0.48)	2.2 (0.37)	2.4 (0.42)	2.1 (0.43)	1.9 (0.4)
30-39 år	4.9 (0.88)	2.9 (0.8)	2.8 (0.8)	3.4 (0.82)	3 (0.79)
40-49 år	5.5 (0.88)	4.4 (0.83)	3.3 (0.81)	3 (0.79)	3.6 (0.82)
50-59 år	4.4 (0.79)	5.1 (0.82)	4.4 (0.78)	3.2 (0.75)	2.8 (0.75)
60-67 år	0.7 (0.21)	1.3 (0.29)	2.4 (0.5)	2.6 (0.6)	2.2 (0.68)
Alle	18.8 (0.68)	15.8 (0.63)	15.4 (0.65)	14.3 (0.67)	13.6 (0.68)
Syddjylland					
16-29 år	57.7 (0.5)	41.9 (0.37)	48 (0.4)	45.2 (0.41)	40.2 (0.39)
30-39 år	88.5 (0.87)	67.7 (0.82)	58.8 (0.79)	69.8 (0.81)	66.6 (0.81)
40-49 år	85.3 (0.87)	89.1 (0.85)	75.4 (0.83)	62 (0.81)	72.7 (0.83)
50-59 år	77.3 (0.8)	80.8 (0.82)	82.2 (0.79)	69.2 (0.77)	57 (0.76)
60-67 år	11.5 (0.21)	21.6 (0.29)	36.8 (0.5)	49.8 (0.62)	46.6 (0.69)
Alle	320.3 (0.68)	301.1 (0.64)	301.1 (0.65)	296 (0.67)	283.2 (0.68)
Danmark					
16-29 år	428.7 (0.47)	331.8 (0.34)	390.1 (0.37)	375.4 (0.38)	350 (0.36)
30-39 år	678.3 (0.84)	570.1 (0.81)	523 (0.79)	621.2 (0.8)	602.6 (0.8)
40-49 år	631.1 (0.85)	693.4 (0.85)	621.5 (0.83)	540.2 (0.82)	636.9 (0.83)
50-59 år	590 (0.79)	596.1 (0.82)	630.2 (0.79)	564.8 (0.78)	494.3 (0.77)
60-67 år	90.8 (0.23)	172.9 (0.31)	275 (0.51)	385 (0.63)	381.5 (0.69)
Alle	2418.9 (0.67)	2364.4 (0.63)	2439.8 (0.64)	2486.6 (0.66)	2465.3 (0.67)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af befolkningen i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.3. Aldersfordelt ledighed, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Tønder					
16-29 år	3.2 (0.48)	2.2 (0.37)	2.4 (0.42)	2.1 (0.43)	1.9 (0.4)
30-39 år	4.9 (0.88)	2.9 (0.8)	2.8 (0.8)	3.4 (0.82)	3 (0.79)
40-49 år	5.5 (0.88)	4.4 (0.83)	3.3 (0.81)	3 (0.79)	3.6 (0.82)
50-59 år	4.4 (0.79)	5.1 (0.82)	4.4 (0.78)	3.2 (0.75)	2.8 (0.75)
60-67 år	0.7 (0.21)	1.3 (0.29)	2.4 (0.5)	2.6 (0.6)	2.2 (0.68)
Alle	18.8 (0.68)	15.8 (0.63)	15.4 (0.65)	14.3 (0.67)	13.6 (0.68)
Syddjylland					
16-29 år	57.7 (0.5)	41.9 (0.37)	48 (0.4)	45.2 (0.41)	40.2 (0.39)
30-39 år	88.5 (0.87)	67.7 (0.82)	58.8 (0.79)	69.8 (0.81)	66.6 (0.81)
40-49 år	85.3 (0.87)	89.1 (0.85)	75.4 (0.83)	62 (0.81)	72.7 (0.83)
50-59 år	77.3 (0.8)	80.8 (0.82)	82.2 (0.79)	69.2 (0.77)	57 (0.76)
60-67 år	11.5 (0.21)	21.6 (0.29)	36.8 (0.5)	49.8 (0.62)	46.6 (0.69)
Alle	320.3 (0.68)	301.1 (0.64)	301.1 (0.65)	296 (0.67)	283.2 (0.68)
Danmark					
16-29 år	428.7 (0.47)	331.8 (0.34)	390.1 (0.37)	375.4 (0.38)	350 (0.36)
30-39 år	678.3 (0.84)	570.1 (0.81)	523 (0.79)	621.2 (0.8)	602.6 (0.8)
40-49 år	631.1 (0.85)	693.4 (0.85)	621.5 (0.83)	540.2 (0.82)	636.9 (0.83)
50-59 år	590 (0.79)	596.1 (0.82)	630.2 (0.79)	564.8 (0.78)	494.3 (0.77)
60-67 år	90.8 (0.23)	172.9 (0.31)	275 (0.51)	385 (0.63)	381.5 (0.69)
Alle	2418.9 (0.67)	2364.4 (0.63)	2439.8 (0.64)	2486.6 (0.66)	2465.3 (0.67)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af arbejdsstyrken i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.4. Antal og andel boliger fordelt på boligtype for Tønder, Sydjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Tønder					
Ejer	11.9 (65.4%)	11.2 (62.3%)	10.8 (58%)	10.5 (55.3%)	10 (53.4%)
Almen	1.9 (10.2%)	2.3 (12.6%)	2.9 (15.4%)	3.2 (16.8%)	3.3 (17.8%)
Andel	0.4 (2.4%)	0.5 (2.6%)	0.5 (2.8%)	0.6 (3.1%)	0.6 (3.3%)
Offentlig udlejning	0.2 (1.1%)	0.3 (1.8%)	0.4 (2%)	0.4 (2.2%)	0.5 (2.4%)
Privat udlejning	3.8 (20.9%)	3.7 (20.7%)	4.1 (21.8%)	4.3 (22.6%)	4.3 (23.1%)
Sydjylland					
Ejer	180.9 (58.4%)	184.6 (55.8%)	189.4 (54.3%)	192.1 (53.3%)	190.5 (52.8%)
Almen	62.7 (20.2%)	67.5 (20.4%)	69.8 (20%)	71.5 (19.9%)	72.4 (20.1%)
Andel	7.7 (2.5%)	11.4 (3.4%)	12.1 (3.5%)	12.6 (3.5%)	12.8 (3.5%)
Offentlig udlejning	6.9 (2.2%)	6.6 (2%)	6.3 (1.8%)	7.1 (2%)	8 (2.2%)
Privat udlejning	51.6 (16.6%)	60.7 (18.3%)	71.5 (20.5%)	76.9 (21.4%)	76.9 (21.3%)
Danmark					
Ejer	1292.2 (52.8%)	1319.3 (50.3%)	1355.6 (48.3%)	1390.8 (47.2%)	1401.3 (46.5%)
Almen	483.3 (19.8%)	537.1 (20.5%)	581.3 (20.7%)	616.3 (20.9%)	635.1 (21.1%)
Andel	159.7 (6.5%)	205.1 (7.8%)	211.6 (7.5%)	225.4 (7.6%)	234.9 (7.8%)
Offentlig udlejning	45.7 (1.9%)	48.9 (1.9%)	49 (1.7%)	55.6 (1.9%)	63.7 (2.1%)
Privat udlejning	465.1 (19%)	514 (19.6%)	606.6 (21.6%)	660.5 (22.4%)	679.4 (22.5%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.5. Antal og andel boliger fordelt på boligart for Tønder, Syddjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Tønder					
Stuehus	2.5 (13.6%)	2.2 (12%)	2 (10.7%)	1.7 (9.1%)	1.5 (8.2%)
Parcelhus	10.4 (56.7%)	10.5 (58.1%)	10.5 (56.3%)	10.5 (55.3%)	10.2 (54.2%)
Rækkehus	2.3 (12.6%)	2.6 (14.6%)	2.7 (14.5%)	3 (15.7%)	3.1 (16.7%)
Etagebolig	2.3 (12.7%)	2.3 (13%)	2.8 (14.8%)	3 (15.8%)	3 (16.1%)
Andet	0.8 (4.4%)	0.4 (2.3%)	0.7 (3.6%)	0.8 (4.1%)	0.9 (4.8%)
Syddjylland					
Stuehus	23.1 (7.4%)	19.4 (5.9%)	19.6 (5.6%)	18.7 (5.2%)	17.9 (5%)
Parcelhus	157.3 (50.5%)	168.5 (51%)	172.3 (49.4%)	173.8 (48.2%)	170.7 (47.3%)
Rækkehus	38.8 (12.4%)	48.8 (14.8%)	52.3 (15%)	55.9 (15.5%)	57 (15.8%)
Etagebolig	83.8 (26.9%)	89 (26.9%)	95.3 (27.3%)	100.7 (27.9%)	102.8 (28.5%)
Andet	8.5 (2.7%)	5 (1.5%)	9.5 (2.7%)	11.3 (3.1%)	12.1 (3.4%)
Danmark					
Stuehus	128.2 (5.2%)	111.2 (4.2%)	110.8 (3.9%)	106.4 (3.6%)	101.8 (3.4%)
Parcelhus	994 (40.3%)	1050.7 (40%)	1087.4 (38.8%)	1112.3 (37.7%)	1113.4 (36.9%)
Rækkehus	312 (12.7%)	386 (14.7%)	413.2 (14.7%)	442.7 (15%)	454.8 (15.1%)
Etagebolig	935.9 (38%)	1006.6 (38.4%)	1099.7 (39.2%)	1185.2 (40.2%)	1237.8 (41.1%)
Andet	95 (3.9%)	70 (2.7%)	93 (3.3%)	102 (3.5%)	106.6 (3.5%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.6 Antal og andel boliger fordelt på boligstørrelse for Tønder, Syddjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Tønder					
0-59 m ²	1.1 (6.2%)	0.8 (4.3%)	0.8 (4.5%)	0.9 (4.8%)	1 (5.1%)
60-79 m ²	2 (10.9%)	2.1 (11.6%)	2 (10.8%)	2.1 (10.9%)	2 (10.8%)
80-99 m ²	2.7 (14.6%)	2.6 (14.4%)	3.1 (16.5%)	3.3 (17.6%)	3.5 (18.4%)
100-119 m ²	2.6 (14.2%)	2.2 (12.4%)	2.2 (12%)	2.3 (11.9%)	2.3 (12.1%)
120-159 m ²	5.4 (29.4%)	5.2 (28.7%)	5.2 (28%)	5.3 (27.8%)	5.2 (27.8%)
159- m ²	4.5 (24.8%)	5.2 (28.6%)	5.3 (28.2%)	5.1 (27%)	4.8 (25.8%)
Syddjylland					
0-59 m ²	28.7 (9.3%)	25.8 (7.8%)	24.7 (7.1%)	24.7 (6.8%)	25.1 (7%)
60-79 m ²	46.8 (15.1%)	49.6 (15%)	48.4 (13.9%)	49.5 (13.7%)	49.2 (13.6%)
80-99 m ²	57.3 (18.5%)	58.8 (17.8%)	68 (19.5%)	73.7 (20.4%)	75.8 (21%)
100-119 m ²	43.5 (14%)	43.8 (13.2%)	49.9 (14.3%)	53.8 (14.9%)	55.1 (15.3%)
120-159 m ²	78.4 (25.3%)	81.6 (24.7%)	85.5 (24.5%)	87 (24.2%)	86 (23.8%)
159- m ²	55.5 (17.9%)	71.3 (21.5%)	72.5 (20.8%)	71.6 (19.9%)	69.3 (19.2%)
Danmark					
0-59 m ²	336.2 (13.7%)	318 (12.1%)	311.8 (11.1%)	321.1 (10.9%)	327.6 (10.9%)
60-79 m ²	457.5 (18.7%)	480.2 (18.3%)	488.1 (17.4%)	503.6 (17.1%)	514.8 (17.1%)
80-99 m ²	465.1 (19%)	488 (18.6%)	565.3 (20.2%)	618.7 (21%)	644.9 (21.4%)
100-119 m ²	331.5 (13.5%)	349.6 (13.3%)	399.8 (14.3%)	438.7 (14.9%)	456.9 (15.2%)
120-159 m ²	517.2 (21.1%)	555.1 (21.2%)	588.2 (21%)	609.9 (20.7%)	615.5 (20.4%)
159- m ²	342.7 (14%)	433.5 (16.5%)	450.7 (16.1%)	456.5 (15.5%)	454.9 (15.1%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.7 Antal og andel boliger fordelt på bystørrelse for Tønder, Sydjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Tønder					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
1000-10.000	10.4 (57.4%)	11 (60.9%)	10.9 (58.5%)	11 (58%)	10.9 (57.9%)
Under 1000	7.8 (42.6%)	7.1 (39.1%)	7.7 (41.4%)	7.9 (41.9%)	7.9 (42%)
Sydjylland					
Over 50.000	59.5 (19.3%)	90 (27.2%)	91.2 (26.1%)	91.7 (25.4%)	90 (25%)
10.000-50.000	78.9 (25.7%)	60.5 (18.3%)	60.1 (17.2%)	60.2 (16.7%)	59.4 (16.5%)
1000-10.000	91.2 (29.6%)	105 (31.7%)	114.2 (32.7%)	120.2 (33.4%)	121.8 (33.8%)
Under 1000	78 (25.4%)	75.2 (22.7%)	83.5 (23.9%)	88.2 (24.5%)	89.3 (24.8%)
Danmark					
Over 50.000	887.2 (36.5%)	1027.3 (39.1%)	1091.6 (38.9%)	1160.8 (39.4%)	1214.1 (40.3%)
10.000-50.000	535 (22%)	580.5 (22.1%)	593.7 (21.2%)	604.9 (20.5%)	601.5 (20%)
1000-10.000	521.9 (21.5%)	552.1 (21%)	622.1 (22.2%)	665.8 (22.6%)	679.9 (22.6%)
Under 1000	484.4 (19.9%)	464.5 (17.7%)	496.7 (17.7%)	517.1 (17.5%)	519 (17.2%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.8 Absolut og relativ ændring i antallet af boliger for øget tilflytning fra pendlingskommunerne med tilknytning til arbejdsmarkedet fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	1.3 (1.2%)	4.2 (4%)	7.3 (7%)	10 (9.8%)	11.6 (11.5%)
Almen	1.2 (4.3%)	1.1 (3.6%)	2.1 (6.6%)	3.4 (10.2%)	3.1 (9.3%)
Andel	-0.2 (-4%)	0.6 (11.4%)	0.6 (9.7%)	0.9 (14.4%)	1 (16.7%)
Offentlig udlejning	-0.3 (-7.3%)	0.2 (4.8%)	-0.1 (-3.2%)	0.2 (4.6%)	0.2 (5.3%)
Privat udlejning	1.4 (3.5%)	2.8 (6.6%)	4.8 (11.2%)	3.6 (8.3%)	4.6 (10.7%)
Boligart					
Stuehus	0.5 (2.4%)	1.2 (6.5%)	1.7 (9.9%)	1.6 (9.5%)	1.4 (9.1%)
Parcelhus	1.7 (1.6%)	5 (4.7%)	6.6 (6.3%)	9.7 (9.4%)	12.1 (11.9%)
Rækkehus	0.8 (3.1%)	1.4 (4.7%)	3.2 (10.6%)	2.7 (8.6%)	3.4 (11%)
Etagebolig	0.6 (2%)	0.9 (3.1%)	2.4 (8.1%)	3.8 (12.8%)	3.1 (10.4%)
Andet	-0.1 (-0.8%)	0.5 (6.8%)	0.7 (9.1%)	0.3 (3.9%)	0.5 (6.1%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	0.5 (5.6%)	1.1 (12.1%)	1 (11.1%)	1 (10.6%)	0.4 (4.4%)
60-79 m ²	1 (4.9%)	1.1 (5.2%)	1.6 (7.8%)	1.4 (6.5%)	2.4 (12%)
80-99 m ²	0.2 (0.7%)	0 (-0.1%)	2.1 (6.2%)	2.8 (8%)	3.5 (10.2%)
100-119 m ²	0 (-0.1%)	1.5 (6.9%)	2.6 (11.5%)	3.8 (16.5%)	3.4 (15.1%)
120-159 m ²	1.5 (2.9%)	3.1 (5.9%)	3.9 (7.4%)	5.2 (10%)	5.4 (10.4%)
160- m ²	0.3 (0.6%)	2.2 (4.2%)	3.4 (6.7%)	4 (8.1%)	5.4 (11.1%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
1000-10.000	3.1 (2.8%)	5.1 (4.6%)	8.1 (7.4%)	10 (9.1%)	12.1 (11.1%)
Under 1000	0.4 (0.5%)	3.9 (4.9%)	6.5 (8.2%)	8.2 (10.3%)	8.5 (10.7%)

Kilde: Egen beregninger på SMILE

Tabel 9.9 Absolut og relativ ændring i antallet af boliger relativt til grundforløbet for øget nettotilflytning af personer med højere uddannelsesniveau fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	1.8 (1.6%)	3.3 (3.1%)	5.1 (4.9%)	7.6 (7.4%)	7.7 (7.7%)
Almen	0.5 (1.8%)	-0.7 (-2.3%)	0.3 (0.8%)	-0.2 (-0.7%)	0.3 (0.9%)
Andel	-0.1 (-1.1%)	0.8 (14.7%)	0.7 (11.6%)	0.5 (8%)	0.7 (11.4%)
Offentlig udlejning	-0.4 (-9.7%)	0.1 (1.8%)	0.1 (1.7%)	0 (-0.7%)	0.6 (13.6%)
Privat udlejning	1.1 (2.7%)	0.8 (1.8%)	2.2 (5%)	1.1 (2.5%)	3.1 (7.2%)
Boligart					
Stuehus	0.3 (1.6%)	1.1 (6.2%)	1.7 (9.7%)	1 (6.3%)	1.5 (9.7%)
Parcelhus	2.6 (2.4%)	3.3 (3.2%)	4.1 (3.9%)	6.4 (6.2%)	7.5 (7.4%)
Rækkehus	0 (0.1%)	0.4 (1.4%)	1.5 (5%)	0.7 (2.1%)	1.8 (5.7%)
Etagebolig	0.2 (0.7%)	-0.7 (-2.5%)	0.9 (3.2%)	1.3 (4.4%)	1.8 (6%)
Andet	-0.1 (-2%)	0 (0.3%)	0.1 (0.8%)	-0.5 (-6.1%)	-0.1 (-1.6%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	0.2 (1.8%)	0.1 (0.7%)	0.2 (2.1%)	0 (0.2%)	0.1 (0.7%)
60-79 m ²	0.8 (4.1%)	0.7 (3.5%)	1.5 (7.3%)	1.1 (5.3%)	2.6 (12.6%)
80-99 m ²	-0.3 (-0.8%)	-0.6 (-1.8%)	0.8 (2.5%)	0 (0.1%)	0.9 (2.6%)
100-119 m ²	-0.6 (-2.7%)	0.3 (1.6%)	1 (4.5%)	1 (4.3%)	1.7 (7.6%)
120-159 m ²	1.1 (2.1%)	1.3 (2.5%)	1.6 (3%)	2.7 (5.3%)	3.7 (7%)
160- m ²	1.7 (3.3%)	2.3 (4.4%)	3.1 (6.1%)	4 (8.1%)	3.5 (7.3%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
1000-10.000	2.5 (2.3%)	1.4 (1.2%)	3.5 (3.2%)	5.1 (4.6%)	7.1 (6.6%)
Under 1000	0.4 (0.6%)	2.8 (3.6%)	4.8 (6%)	3.9 (4.9%)	5.2 (6.6%)

Kilde: Egen beregninger på SMILE

Tabel 9.10 Absolut og relativ ændring i antallet af boliger relativt til grundforløbet for øget efterspørgsel efter parcelhuse og ældre fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	0.5 (0.5%)	1.9 (1.7%)	1.7 (1.6%)	3.7 (3.7%)	3.3 (3.3%)
Almen	0.4 (1.2%)	0.2 (0.8%)	1.8 (5.6%)	2.3 (6.9%)	2.7 (8.2%)
Andel	0 (0.4%)	1.1 (21.7%)	0.8 (14.3%)	1 (16.2%)	1.6 (25.7%)
Offentlig udlejning	-0.5 (-12.5%)	0.5 (12.3%)	0.6 (13.6%)	0.8 (17.4%)	1.4 (29.8%)
Privat udlejning	0.5 (1.2%)	1 (2.4%)	2.7 (6.4%)	3.5 (8.1%)	5 (11.6%)
Boligart					
Stuehus	-0.3 (-1.3%)	0.2 (1%)	0 (0.2%)	0.5 (3.1%)	0.6 (4.1%)
Parcelhus	0.7 (0.7%)	2.7 (2.6%)	2.1 (2%)	4.1 (4%)	4.5 (4.4%)
Rækkehus	0.2 (0.8%)	1.6 (5.4%)	2.6 (8.9%)	3.6 (11.5%)	5 (15.9%)
Etagebolig	0.2 (0.9%)	-0.2 (-0.8%)	1.9 (6.4%)	2.7 (8.9%)	3 (10%)
Andet	0 (-0.1%)	0.5 (6.4%)	0.9 (11.8%)	0.4 (4.6%)	0.9 (10.2%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	0.3 (4%)	0.7 (7.6%)	1.3 (13.8%)	1 (10.9%)	1.3 (13.2%)
60-79 m ²	0.2 (1%)	0.9 (4.3%)	2.2 (10.7%)	2.5 (11.7%)	3.5 (17.4%)
80-99 m ²	-0.4 (-1.3%)	-0.2 (-0.6%)	1.1 (3.3%)	2 (5.8%)	3.3 (9.7%)
100-119 m ²	0 (-0.2%)	1.1 (5%)	1.9 (8.3%)	2.2 (9.6%)	2.1 (9.4%)
120-159 m ²	0.2 (0.4%)	1.1 (2.2%)	0.5 (1%)	1.6 (3.2%)	1.3 (2.5%)
160- m ²	0.6 (1.1%)	1.1 (2.1%)	0.7 (1.4%)	2 (4.1%)	2.4 (5.1%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
1000-10.000	1.8 (1.6%)	3.6 (3.3%)	5.5 (5%)	7.7 (7%)	9.4 (8.6%)
Under 1000	-0.9 (-1.2%)	1 (1.3%)	2.1 (2.7%)	3.7 (4.7%)	4.6 (5.8%)

Kilde: Egen beregninger på SMILE